

MAAN ÄÄRIIN ASTI

Raamattupiiriopas

Apostolien tekoihin ja Paavalin elämään

Mailis Janatuinen

2024

Sisällys

Esipuhe

1. Maailmanvalloituksen tehtävänanto (Apt. 1:1–14)
2. Voimanantaja annetaan (Apt. 1:15–2:13)
3. Pietarin helluntaisaarna (Apt. 2:14–43)
4. Rampa paranee Kauniilla portilla (Apt. 3)
5. Putkan pahnoilla (Apt. 4:1–31)
6. Pyhää Henkeä ei voi pettää (Apt. 4:32–5:16)
7. Toinen vankeus ja käräjät (Apt. 5:17–42)
8. Seitsemän diakonin valinta, stefanos (Apt. 6)
8. Stefanoksen suuri puolustuspuhe (Apt. 7:1–50)
10. Marttyyrien veri on siemen (Apt. 7:51–8:3)
11. Samarian herätys (Apt. 8:3–26)
12. Ilosanoma viedään Afrikkaan (Apt. 8:26–40)
13. Damaskoksen tiellä (Apt. 9:1–22)
14. Pietarin piispantarkastusmatka (Apt. 9:31–42)
15. Pietari ja roomalainen upseeri (Apt. 10:1–33)
16. Cornelius kastetaan (Apt. 10:33–11:18)
17. Saulin valmistusvuodet (Apt. 9:23–31 ja Gal. 1:15–20)
18. Ensimmäinen pakanaseurakunta syntyy (Apt. 11:19–30 ja Gal. 2:1–10)
19. Pietarin pako (Apt. 12:1–23)
20. Tapahtui Antiokiassa (Gal. 2:11–14 ja Apt. 13:1–3)
21. Ensimmäiset lähetyssaarnaajat (Apt. 13:4–41)
22. Tapahtui Galatiassa (Apt. 13:42–14:20)
23. Paluu Antiokiaan, judaistien myyräntyö (Apt. 14:21–15:4, Gal. 1:5–10 ja 3:1–5)
24. Ensimmäinen kirkolliskokous (Apt. 15:4–34)
25. Evankeliumi saapuu eurooppaan (Apt. 15:35–16:15)
26. Paavali ja Silas vankilassa (Apt. 16:16–40)
27. Tessalonika ja Beroia (Apt. 17:1–15 ja 1. Tess. 1:8–2:12)
28. Puhe Ateenan filosofeille (Apt. 17:15–34)
29. Suurkaupunkilähetystä Korintissa (1. Kor. 2:1–5 ja Apt. 18:1–22)
30. Korintin seurakunnan ongelmia (Apt. 18:24–28 ja 1. Kor. 1, 3, 5, 6, 9, 11)
31. Efesos, taikausko kärsii tappion (Apt. 19:1–22)
32. Pistin lihassa (2. Kor. 12:1–10)
33. Efesoksen mellakka ja kotimatkan alku (Apt. 19:23–20:12 ja 2. Kor. 11:24–28)
34. Kyyneleiset jäähyväiset (Apt. 20:13–38)
35. Suden suuhun – Jumalan tahdosta (Apt. 21:1–26)
36. Paavalin ensimmäinen puolustuspuhe (Apt. 21:27–22:29)
37. Suuri neuvosto repii pelihousunsa (Apt. 22:22–23:24)
38. Paavali maaherran palatsissa (Apt. 23:25–24:26)
39. Paavali vetoaa keisariin (Apt. 24:27 ja luku 25)
40. En voinut olla tottelematta taivaallista näkyä (Apt. 26)
41. Paavali myrskyssä (Apt. 27:1–32)
43. Haaksirikko ja Malta (Apt. 27:33–28:10)
43. Kaikki tiet vievät Roomaan (Apt. 28:11–31)
44. Vankeudessa syntynyt poika (Apt. 28:30–31, Kirje Filemonille)
45. Viimeiset terveiset (2. Tim. 1:8–12; 16–18 ja 2:8–13 ja 4:6–18)

ESIPUHE

Uudistettu opas Apostolien tekoihin on alun perin tehty Radio Patmoksen raamattupiirejä varten. Vuonna 2023 käsitelimme radiossa tätä Raamatun kirjaa 45 jakson verran. Kyseiset raamattupiirit ovat yhä kuunneltavissa Patmos Plussassa tai podcasteina ”Mailiksen raamattukoulussa”.

Tähän oppaaseen on otettu muutama teksti myös Apostolien tekojen ulkopuolelta silloin, kun jotkut kirjetekstit liittyvät käsiteltävään lukuun tai valaisevat apostoli Paavalin elämää.

Kysymyksiä on runsaasti, vetäjä voi halutessaan niitä karsia. Piirin ei pitäisi kestää kauempaa kuin tunnin ja vartin verran.

Tervetuloa siis seuraamaan kristinuskon voittokulkua ankaran vastustuksen keskellä kolmen ensimmäisen kristillisen vuosikymmenen aikana!

Espoossa piinaviikolla 2024

Mailis Janatuinen

1. MAAILMANVALLOITUKSEN TEHTÄVÄNANTO (Apt. 1:1–14)

Aluksi: Apostolien teot kertoo kirkkohistorian kolmesta ensimmäisestä vuosikymmenestä. Sen kirjoittajana on alkukirkon ajoista asti pidetty lääkäri Luukasta, joka oli alkujaan pakana. Kertomus alkaa Jeesuksen taivaaseen astumisesta, joka tapahtui noin vuonna 30. Se on kirjoitettu jollekulle korkea-arvoiselle Teofilokselle, mutta se on selvästikin tarkoitettu laajempaan jakeluun. Todennäköisesti Luukas kokosi materiaalin kirjoihinsa Juudeassa Paavalin Kesarean vankeuden aikana vuosina 57–59. Ehkä hän halusi myös vaikuttaa teoksellaan Paavalin oikeudenkäynnin lopputulokseen 60-luvun Roomassa.

Luuk. 1:1–4 ja Apt. 1:1–3

- Miettikää mahdollisimman monta syytä siihen, että Luukas ryhtyi isotöiseen kirjoitusprojektiin?
- Miksi Luukas tahtoi kuvata myös kristillisen kirkon syntymisen ja leviämisen, kun taas muut kolme evankelistaa lopettivat kertomuksensa Jeesuksen ylösnousemukseen?
- Mitä ajattelette jakeen Apt. 1:3 pohjalta siitä liberaaliteologien väitteestä, ettei ratkaisevaa ole Jeesuksen ruumiillinen ylösnousemus, vaan vain opetuslasten ylösnousemususko? (Miten Luukas olisi toiminut, jos hän olisi uskonut noin?)
- Mitkä olivat Luukkaan mainitsemat kiistattomat todisteet Jeesuksen ylösnousemuksesta?
- Mikä oli noiden 40 päivän merkitys opetuslapsille ja myöhemmin kristilliselle kirkolle?
- Jeesus oli opettanut Jumalan valtakuntaa jo kolmen vuoden ajan. Miettikää, mitä sanottavaa hänellä oli siitä aiheesta vielä ylösnousemuksensa jälkeen?

Jakeet 4–5. Jakeessa 4 esiintyy harvinainen sana, joka voidaan kääntää ”yhdessä” tai ”aterialla”.

- Mikä oli yhdessä aterioinnin merkitys opetuslapsille Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen?
- Miksi Pyhää Henkeä piti odottaa – mikä oli tuon odotusajan merkitys apostoleille?
- Mitä jae 5 voisi tarkoittaa?
- Evankeliumit eivät kerro opetuslasten saaneen muuta vesikastetta kuin Johanneksen kasteen. Miksi he eivät tarvinneet kristillistä kastetta?
- Miksi kaikki muut ihmiset paitsi apostolit ovat tarvinneet kasteen tullakseen tulla kristityiksi?

Jakeet 6–8. Profeetat olivat ennustaneet, että uusi Daavid (tai Daavidin poika) hallitsisi vielä (itsenäistä) Israelia kuninkaana (basileus). Jeesus oli käyttänyt termiä ”Jumalan / taivasten valtakunta (basileia)”.

- Mikä väärinkäsitys opetuslapsilla yhä oli Jumalan valtakunnasta?
- Miksi Jeesus ei vastannut opetuslasten kysymykseen yksinkertaisesti ”kyllä” tai ”ei”?
- Miten Jumalan valtakunta tulee jakeen 8 mukaan maan päälle?
- Mitä luulette paikalla olijoiden ajatelleen, kun he kuulivat sanat ”Samariassa” ja ”maan ääriin asti”?
- Miten jakeen 8 merkitys muuttuisi, jos Jeesus olisikin sanonut: ”Teidän pitää todistaa...”?
- Miksi opetuslapset eivät saaneet aloittaa todistajan tehtäväänsä ennen helluntaita?
- Jeesus sanoo meillekin jakeen 8 sanat. Mitä me hänelle vastaamme? (Voit vastata hiljaa sydämässäsi.)
- Mikä saa jotkut kristityt uhraamaan aikaansa ja varoimaan Jumalan valtakunnan viemiseksi maan ääriin asti? Mikseivät kaikki kristityt toteuta innoissaan lähetyskäskyä?

Jakeet 9–11. ”Helatorstai” on 40. päivä pääsiäisen jälkeen.

- Miksi oli tärkeää, että opetuslapset näkivät omin silmin Jeesuksen poistuvan tämän maan päältä?
- Miksi juuri ”pilvi” vei Jeesuksen taivaaseen? (Mitä muita raamatunkohtia teille tulee ”pilvestä” mieleenne?)
- Minne Jeesus siis meni? Missä taivas on?
- Miksi paikalla olijoiden oli tärkeää saada tietää, että Jeesus tulee vielä takaisin ja jopa samalla tavalla eli siis pilven päällä?
- Jos Jeesus on taivaassa, miten hän voi olla joka päivä opetuslastensa kanssa maan päällä?
- Mikä oli valkopukuisten miesten tehtävä tässä kertomuksessa?
- Miten Jeesuksen paluun odotus ja lähetystyön tekeminen suhtautuvat toisiinsa?

Jakeet 12–14. Paavali kertoo myöhemmin, että Jeesus oli ilmestynyt Galileassa yli 500 veljelle ja myös veljelleen Jaakobille (1. Kor. 15:6–7). Osa heistä oli varmaan mukana Öljymäellä.

- Montako henkeä suunnilleen kuului siihen joukkoon, jolle Jeesus antoi tehtäväksi maailman valloittamisen evankeliumin avulla?
- Miksi Luukas haluaa luetella apostolit vielä kerran, vaikka hän on tehnyt sen jo evankeliumissaan?
- Mikä kiinnittää huomiotanne jakeessa 14?
- Jeesuksen äiti mainitaan nyt viimeisen kerran Raamatussa. Mitä se osoittaa Mariasta, että hän pysytteli yhdessä opetuslasten kanssa Jerusalemissa?
- Miksi Mariasta ei tehty kirkon johtajaa?
- Aikaisemmin Jeesuksen veljistä on kerrottu, etteivät he uskoneet häneen. Mikä oli saanut heidät muuttamaan mielensä, vaikka heidän isoveljensä oli kokenut häpeällisen kuoleman?
- Millaiset tunnelmat vallitsivat ehkä Jeesuksen ystävien joukossa noiden 10 päivän aikana?
- Luukas puhuu kahdessa kirjassaan erityisen paljon naisista. Miksi hän sen tekee?

Kokoavat kysymykset

- Mitä nämä jakeet opettavat meille Pyhän Hengen työstä?

- Missä tässä luvussa on armon evankeliumi?

Ilosanoma: Jeesus ajatteli meitäkin sanoessaan, että sanoma hänestä on vietävä maan ääriin asti. Suomi oli todella maan äärissä – kesti miltei tuhat vuotta, ennen kuin evankeliumi saavutti meidän raukat rajamme. Ja nyt Jeesus on tullut sanansa kautta meidänkin luoksemme, jotka tässä raamattupiirissä istumme.

2. VOIMANANTAJA ANNETAAN (Apt. 1:15–2:13)

Aluksi: Aina Baabelin tornin rakentamisesta lähtien **kieli** on ollut ihmisten välistä yhteyttä rajoittava tekijä. Toinen väliseinä on erottanut **juutalaiset pakanoista**. Helluntai merkitsi molempien seinien kaatumista. Helluntain aikaan juutalaisia ja juutalaisiksi kääntyneitä proselyyttejä kokoontui koko tunnetusta maailmasta **Jerusalemiin**. Kaupungin asukasluvun arvioidaan olleen silloin yli satatuhatta henkeä. **Pyhä Henki** oli annettu vanhassa liitossa vain muutamille harvoille ”voidelluille” (eli ylimmäisille papeille ja kuninkaille ja profetoille). Ensimmäisenä helluntaina tilanne muuttui radikaalisti.

Jakeet 1:15–19

- Miksi apostoleja piti olla yhtä paljon kuin Jaakobin poikia?
- Mitä se osoittaa, että juuri Pietari alkoi puhua 12. opetuslapsen valinnasta?
- Mitä uutta tietoa saamme Juudaksen valinnasta, hänen motiiveistaan ja itsemurhastaan? (Matteus kertoo, että Juudas hirtti itsensä. Miten hänen kertomuksensa sopii yhteen jakeiden 17–19 kanssa?)

Jakeet 1:20–22. Pietari viittaa psalmeihin 69 ja 109.

- Mitä nämä jakeet kertovat meille apostolien pätevyysvaatimuksista?
- Miksi naisia ei asetettu ehdolle apostolinvirkaan – Magdalan Mariahan olisi ollut hyvä ehdokas?

Jakeet 1:23–26. Tämä on ainoa kerta, kun Mattiaksen nimi mainitaan UT:ssa.

- Mistä syystä Mattias sai olla varma siitä, että Jumala oli valinnut juuri hänet 12. apostoliksi?
- Miksi arpomista ei ole juurikaan harrastettu helluntain jälkeen, kun ihmisiä on valittu kirkon virkoihin?
- Jotkut pitävät Paavalia 12. apostolina ja arvelevat, että tämä arvonta oli hätiköity. Miten kommentoisitte tällaista väitettä?

Jakeet 2:1–4. Henki ja tuuli ovat sekä hepreaksi että kreikaksi sama sana. Helluntaita piti Mooseksen lain mukaan viettää ensimmäisen viljasadon korjaamisen ja lain antamisen juhlan viisi viikkoa pääsiäisen jälkeen (2. Moos. 23:16).

- Jeesus lupasi lähettää omilleen Pyhän Hengen vasta sitten, kun hän olisi poistunut heidän luotaan. Miksi näin?
- Miksi Pyhä Henki piti vuodattaa uskoviin nimenomaan suuren kansanjuhlan aikana?
- Miksi helluntai oli sopiva aika Hengen vuodattamiselle; miettikää sen vanhatestamentillista taustaa.
- Mitä yhteistä on tuulella ja Pyhällä Hengellä?
- Mitä yhteistä on tulella ja Pyhällä Hengellä?
- Mitä tulenliekit tässä yhteydessä symbolisoivat?

Jae 2:4–8. Rooman valtakunnan yleiskieli oli kreikka, mutta kullakin kansakunnalla oli myös oma kielensä.

- Miksi juuri kielillä puhumisen (eikä esimerkiksi sairaiden paranemisen) piti olla helluntain merkki?
- Vetäjä lukee 1. Kor. 14:2–4. Miten Paavalin mainitsema kielilläpuhuminen eroaa helluntain kielilläpuhumisesta? (Mihin edellinen pyrkii, entä jälkimmäinen?)
- Millä tavalla helluntain kieli-ihme on toistunut lähetystyössä viimeisen 2000 vuoden aikana? (Miksi lähetyssaarnaajille ei ole helluntain jälkeen annettu ihmeenomaista kielilläpuhuminen lahjaa, vaan heidän on pitänyt opetella lähetyksen kielensä kieli suurella vaivalla kielikoulussa?)
- Miksi Jumala haluaa evankeliumia saarnattavan jokaisen ihmisen äidinkielellä, ei vain jollain yleiskielellä?

Jakeet 2:9–11

- Montako kansallisuutta ja kieltä suunnilleen oli edustettuna Jerusalemissa noilla helluntaijuhlilla?
- Katsokaa kartalta, mistä päin maailmaa nämä pyhiinvaeltajat olivat kotoisin? Kuinka suuri tuo alue oli laidasta laitaan?
- Pyhiinvaeltajat palasivat kotiinsa eri puolille Rooman valtakuntaa. Miksi Apostolien teoissa ei kuvata lainkaan, mitä heidän kotiseuduillaan tapahtui sen jälkeen?

Jakeet 2:12–13

- Mikä sai jotkut kuulijat väittämään pilkallisesti, että apostolit – nuo Galilean kalastajat – olivat juovuksissa?

Kokoavat kysymykset

- Mikä merkitys kieli-ihmeellä oli kirkolle, joka sai alkunsa helluntaina?
- Millä tavalla Baabelin kieltensekoitus kumoutuu tänäänkin kristillisessä kirkossa?
- Mitä opimme Pyhän Hengen työstä tämän tekstin perusteella?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Kristillinen kirkko on kääntänyt Raamatun ja luonut kirjakielen lukemattomille maailman kielille. Ilmestyskirja kertoo, millainen kansanjoukko tulee kerran seisomaan Karitsan valtaistuimen edessä ja mikä heille on yhteistä: ”*Sinä oli ihmisiä kaikista maista, kaikista kansoista ja heimoista ja he puhuivat kaikkia kieliä... He ovat pesseet vaatteensa ja valkaisseet ne Karitsan veressä.*” (Ilm. 7:9–17).

3. PIETARIN HELLUNTAISAARNA (Apt. 2:14–43)

Aluksi: Oli yhä helluntaipäivä. Jeesukseen uskovien joukko oli saanut Pyhän Hengen, ja apostolit olivat saarnanneet Jumalan suurista teoista – eli siis Jeesuksesta – kielillä, joita he eivät todistettavasti olleet koskaan ennen puhuneet. Tästä tekstistä löytyy Pietarin ensimmäinen saarna, jonka hän piti yhtään valmistelematta kieli-ihmettä pällisteleville juutalaisille.

Alustava kysymys

- Neljäsosa Apostolien teoista koostuu Pietarin, Stefanoksen ja Paavalin puheista. Miten Luukas pystyi referoimaan niiden puheiden sisällön vielä vuosikymmenten kuluttua niiden pitämisestä?

Jakeet 14–18. Kello oli 9 aamulla, kun Pietari ryhtyi pitämään puhettaan. Siinä hän kertoi, mitä profeetta Joel oli ennustanut viimeisten päivien tapahtumista. Nyt ihmiset näkivät noiden ennustusten toteutuvan silmiensä edessä.

- Millaisena paimenena Pietari näyttäytyy jakeissa 14–15?
- Milloin ”viimeiset päivät” olivat alkaneet Pietarin mukaan?
- Vanhan liiton aikana Pyhän Hengen olivat saaneet vain jotkut öljyllä voidellut profeetat, kuninkaat ja papit. Miten tilanne muuttui kristillisessä kirkossa, jae 17? (Mitä Pietari sanoo Pyhän Hengen saaneiden sukupuolesta, iästä ja yhteiskunnallisesta asemasta?)
- Mitä Pyhän Hengen vuodatus saa aikaan kristityissä näiden jakeiden mukaan?

Jakeet 19–21. Profeetta Joelin lainaus jatkuu. Hän puhuu Herran päivästä, jota Jeesus itse oli nimittänyt ”Ihmisen Pojan päiväksi”. Se oli se päivä, jolloin Jumala tuomitsi kansansa ja koko maailman synnit.

- Millä tavalla ”viimeiset päivät” tulisivat päättyämään?
- Missä mielessä myös Jeesuksen kuolinpäivä oli ”Herran päivä”?
- Miksi pelkkä Herran nimen avuksi huutaminen riittää pelastamaan ihmisen Jeesuksen ylösnousemuksen ja hänen paluunsa välisenä aikana? (Miksi lain noudattaminen ei ole enää ehto pelastumiselle?)

Jakeet 22–28. Tässä Pietari siteeraa ulkomuistista Daavidin psalmia 16.

- Mitä ajattelette siitä, että Pietari syyttää kuulijoitaan Jeesuksen kuolemasta? (Miksi tällainen lain saarna oli tarpeen hänen kuulijoilleen?)
- Miten Pietari yhdistää jakeessa 23 ihmisen vastuun ja Jumalan suunnitelman? (Miksi Jeesuksen ristiinnaulitsemista ei voida tehdä Jumalan syyksi, vaikka se olikin Jumalan suunnittelema?)
- Oikeasti Daavid oli kirjoittanut jakeet 25–28 omasta kuolemastaan. Miten Pietari soveltaa hänen sanansa Jeesuksen ylösnousemukseen?
- Mitä jae 28 tarkoitti Daavidille, entä Jeesukselle, entä mitä se tarkoittaa sinulle ja minulle?

Jakeet 29–31

- Mikä on Pietarin argumentti näissä jakeissa?
- Mitä nämä Pietarin sanat osoittavat meille Raamatun yhtenäisyydestä?

Jakeet 32–36. Jae 33 luetaan molemmista käännöksistä. Huomatkaa että sana ”Herra” viittaa VT:n Jahveen.

- Mitä nämä jakeet kertovat meille Jeesuksen jumaluudesta?
- Mitä ajattelette saarnan lopetuksesta?
- Mitä tämä Pietarin ensimmäinen ex tempore saarna osoittaa hänen raamatuntuntemuksestaan ja raamatuntulkinnastaan?

Jakeet 37–41

- Mikä teki Pietarin helluntaisaarnasta niin tehokkaan, että ”kaikki” tunsivat piston sydämessään?
- Millaista vastausta hätäntyneet ihmiset ehkä odottivat kysymykseensä jakeessa 37?
- Mitä kaste vaikuttaa jakeen 38 mukaan?
- Miten Pyhä Henki saadaan jakeen 38 mukaan?
- Kenelle pelastus kuuluu jakeen 39 mukaan?

Jakeet 42–47. Puhumme yhteisomistuksesta myöhemmin

- Mikä oli tunnusomaista alkukirkon seurakuntaelämälle tässä vaiheessa?
- Miksi kristittyjen yhteyttä ei voi olla siellä, missä kielletään apostolien opetus?
- Mikä sai muut kuin kristityt pelkäämään apostoleja?
- Mikä oli alkukristittyjen suosion salaisuus?

Hosanoma: ”Jokainen joka huutaa avuksi Herran nimeä pelastuu” – tässä viitataan Jeesuksen nimeen. Koska hän on tehnyt kaiken valmiiksi pelastuksemme tähden, niin pelkkä hänen nimensä avuksi huutaminen riittää viemään meidät taivaaseen. Samoin rakkaamme, joista me huolta kannamme. Hekin pelastuvat, jos vain huutavat avuksi Herran nimeä – vaikka sitten viime tipassa.

4. RAMPA PARANEE KAUNIILLA PORTILLA (Apt. 3)

Aluksi: Oli yhä menossa sama vuosi, jolloin Jeesus oli noussut taivaaseen (noin 30 jKr.). Tekstissämme esiintyvän **ramman miehen** nimeä ei kerrota, mutta ikä kerrotaan: hän oli yli 40-vuotias (4:22). Mies oli saanut hyvän kerjuupaikan temppelin Kauniilta portilta ja varmaan nähnyt Jeesuksenkin kulkevan tuosta portista sisään ja ulos – mutta aina hänen ohitseensa. Kauniilla portilla tarkoitettiin ilmeisesti valtavan suurta, pronssista Nikanorin porttia, joka johti pakanoiden pihalta varsinaiselle temppelialueelle.

Jakeet 1–2

- Mitä se osoittaa kerjäläisen liikuntavammasta, että hänet piti **kantaa** kerjuupaikalleen?
- Arvatkaa, keitä olivat kantajat? Mikä sai nämä miehet raahaamaan ramman miehen temppelialueelle joka ikinen päivä ja illalla sieltä pois?
- Kuvitelkaa liikuntakyvyttömän miehen elämää tuohon maailmanaikaan: millainen oli ollut hänen lapsuutensa/nuoruutensa/miehuuskänsä?
- Kuvitelkaa, millaista oli elää elämänsä kerjuutulojen varassa? (Miten luulette miehen saaneen itselleen noin hyvän kerjuupaikan temppelin portilta?)
- Miettikää, miksi mies tuotiin kerjuupaikalleen vasta klo 3 ip., juuri ennen rukoushetkeä ja iltauhria?
- Tekstimme mies uskoi Jumalaan kuten muutkin juutalaiset. Millaisia vaiheita hänen uskonsa oli ehkä läpikäynyt neljän vuosikymmenen aikana? Entä silloin, kun Jeesus vaikutti Israelissa?
- Mitä luulette miehen tässä vaiheessa odottaneen elämältä ja Jumalalta?
- Minkä verran luulette miehen tienneen Jeesuksesta, kun muutama kuukausi oli kulunut hänen ylösnousemuksestaan?

Jakeet 3–6

- Mitä rampa katseli – miksi Pietari käski ramman miehen katsoa heitä?
- Pietarilla ei ollut rahaa, mutta mitä hänellä oli?
- Miksi Pietari käytti rammalle puhuessaan juuri noita kolmea nimitystä Jeesuksesta?
- Miksi Pietari paransi miehen, joka ei sitä häneltä pyytänyt eikä ehkä edes odottanut mitään ihmettä omalle kohdalleen?

Jakeet 7 ja 16

- Millä hetkellä rampa alkoi uskoa Jeesukseen ja miten hän sen uskon sai?
- Mikä oli ramman osuus tässä parantumisessa, entä Pietarin?
- Mitä Pietari tarkoitti sanoessaan, että rampa oli uskonut Jeesuksen **nimeen**? (Mitä eroa siinä on, uskotaanko ihmeeseen vai nimeen?)

Jakeet 8–11

- Miksi mies käyttäytyi, kuten jakeessa 8 kerrotaan?
- Mitä se osoittaa, ettei parantunut mies kiittänyt Pietaria eikä ylistänyt Jeesusta, vaan Jumalaa?
- Miksi ihmiset olivat hämmästyksestä suunniltaan juuri tämän ihmeen nähtyään?

Jakeet 12–16. Muistamme, että Pietari itsekin oli kieltänyt Jeesuksen. Sana ”palvelija” jakeessa 13 voi tarkoittaa myös ”poikaa”.

- Miten Pietari keksi ruveta pitämään puhetta tuossa tilanteessa?
- Mitä ajattelette puheen aloituksesta, katsokaa jaetta 12?
- Mitä kaikkea Pietari sanoo Jeesuksesta jakeissa 13–15?
- Miksi Pietari saarnasi kuulijoilleen äärimmäisen kovaa lakia?
- Katsokaa jaetta 15. Millä tavalla me itse kukin olemme syyllisiä Jeesuksen kuolemaan?

Jakeet 17–20

- Miksi Pietari puolustelee jakeessa 17 Jeesuksen tuominneita juutalaisia, jopa hallitusmiehiä?
- Miksi Pietari aloittaa puheensa patriarkoista?
- Verratkaa toisiinsa jakeita 14, 17 ja 18. Mitä ne kertovat ihmisen vastuusta ja Jumalan suunnitelmasta?
- Mikä evankeliumi sisältyy Pietarin sanoihin jakeissa 19–20?

Jakeet 21–26

- Mitä Pietari tahtoo sanoa kuulijoilleen profeettojen ja Jeesuksen suhteesta?
- Mitä Pietari tahtoo sanoa kuulijoilleen Mooseksen ja Jeesuksen suhteesta?
- Miten alkukirkko luki Vanhaa testamenttia jakeen 24 mukaan?
- Katsokaa jakeita 25–26. Mikä oli juutalaisten erityisasema Jumalan pelastussuunnitelmassa?
- Mitä ajattelette tavasta, miten Pietari lopettaa puheensa Kauniilla portilla?

Kokoavat kysymykset

- Kun parantunut mies muisteli niitä neljää vuosikymmentä, jotka hän oli elänyt liikuntavammaisena, mitä hyvää hän niissä ehkä nyt näki?
- Mikä lohtu tähän kertomukseen sisältyy sille ihmiselle, jonka kymmenien vuosien rukouksiin Jumala ei ole vastannut?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Jumala oli valmis antamaan katuville anteeksi niinkin suuren synnin kuin oman Poikansa surmaamisen. Samalla tavalla hän tahtoo antaa meillekin kaikki suuretkin syntimme anteeksi ja siunata meitä.

5. PUTKAN PAHNOILLA (Apt. 4:1–31)

Aluksi: Pietari ja Johannes olivat parantaneet temppeливierailunsa aikana syntymästään asti liikuntavammaisen miehen, ja Pietari oli lisäksi pitänyt puheen ympärillä seisoville ihmisille. Seuraavaksi paikalle riensi saddukeuksia, jotka olivat Israelin uskonnollista huippueliittä. (Ylipapitkin valittiin heidän keskuudestaan.) Myös palvelusvuorossa olevia pappeja saapui paikalle, samoin temppeливartioston päällikkö, joka oli arvossa seuraavana ylipapin jälkeen. Tämä luku kertoo siitä, miten paholainen ryhtyi kuitamaan kristillistä kirkkoa vainon kautta.

Jakeet 1–3

- Mikä tarkalleen ottaen sai isokenkäiset suuttumaan niin kovasti, että he pidättivät Pietarin ja Johanneksen?
- Mitä luulette kansanjoukon ajatelleen tästä pidätyksestä? Entä parantuneen miehen?
- Miettikää, millainen oli apostolien elämän ensimmäinen yö putkan pahnoilla? (Pelottiko heitä, nukuttiko heitä, millaiset olivat olosuhteet?)

Jae 4. Helluntaina oli kastettu jo 3000 henkeä.

- Miksi tässä jakeessa ei mainita ihmettä ihmisten uskon herättäjänä, vaan vain apostolien puheet?
- Mikä kristinuskon vastustaja ehkä ihmetytti tässä herätyksessä?

Jakeet 5–12. Paikalle saapuivat nyt suuren neuvoston (”eduskunnan”) jäsenet, ylipappien sukulaiset ja lain asiantuntijat. Tämä joukko oli tuominnut Jeesuksen vain muutamaa kuukautta aikaisemmin.

- Miksi tähän suuren neuvoston istuntoon haluttiin koota mahdollisimman arvovaltainen tuomaristo?
- Miten kuulustelijat ehkä luulivat apostolien käyttäytyvän tässä tilanteessa?
- Mitä yllättävää oli ylipapin kysymyksessä jakeessa 7?
- Millaisen Pietarin me tapaamme näissä jakeissa?
- Minkä näpäytyksen Pietari antoi kuulustelijoilleen puheensa aluksi?
- Edellisellä kerralla huomasimme, minkä arvon Pietari antoi puheessaan **Jeesuksen nimelle** (3:15). Mitä hän näissä jakeissa siitä sanoo (9,10,12)?
- Miten **nimi** voi pelastaa ja parantaa ihmisen? Miksi kenenkään muun kuin Jeesuksen nimi ei voi sitä tehdä?
- Jesaja oli puhunut Siionin hylätystä peruskivistä ja Jeesus oli soveltanut sen itseensä. Minkä rakennuksen kulmakivi Jeesuksesta oli siis tullut?

Jakeet 13–17

- Mitä seikkaa kansanjohtajat ihmettelivät ihan erityisesti apostolien käytöksessä?
- Olemme nyt käyneet läpi kolme Pietarin puhetta. Voiko häntä mielestänne nimittää oppimattomaksi kansanmieheksi? Perustelkaa vastauksenne.
- Mitä olisi tapahtunut, jos kansanjohtajat olisivat kieltäneet ihmeen tapahtumisen?
- Mitä kansanjohtajat pelkäsivät tapahtuvan, jolleivät he saisi apostoleja vaikenemaan?
- Mitä luulette, vilahtiko näiden johtajien mielessä ajatus, että Jeesuksen surmaaminen oli ollut kauhea virhe? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 18–22. Muutama kuukausi aikaisemmin Pietari oli kieltänyt Jeesuksen ja Johannes pysytellyt vaiti, kun tätä tuomittiin.

- Millä kansanjohtajat ehkä uhkailivat apostoleja saadakseen heidät vaikenemaan?
- Miten Pietari ja Johannes voivat olla noin rohkeita, vaikka tiesivät olevansa hengenvaarassa?
- Milloin lakkaa kristittyjen velvollisuus totella esivaltaa?
- Mitä tapahtuu uskovalle, joka tottelee esivaltaa vastoin omaatuntoaan ja Raamatun sanaa?
- Katsokaa jaetta 20. Mitä se osoittaa kristitystä, jos hän ei koskaan puhu Jeesuksesta kenellekään?
- Miksi apostolit jätettiin tällä kertaa kokonaan vaille rangaistusta?

Jakeet 23–30

- Miten muuten kristittyjen joukko olisi voinut reagoida johtajiensa raporttiin kuin tässä kerrotulla tavalla?
- Miksi kristityt aloittivat rukouksensa maailman luomisella (24b)?
- Mitä psalmin 2 sitaatti jakeissa 25–26 puhui kristityille heidän omasta tilanteestaan?
- Miksi Herodes, Pilatus, roomalaiset ja juutalaiset ovat vastuussa Jeesuksen kuolemasta, vaikka se olikin Jumalan ennalta suunnittelema tapahtuma, jakeet 27–28?
- Mikä koskettaa sydäntäsi eniten siinä pyynnössä, jonka nämä vainotut kristityt esittivät Jumalalle? (Miksi kristityt eivät pyytäneet vainon loppumista, vaan rohkeutta itselleen?)
- Mitä voisimme oppia alkukristittyjen asenteesta, kun meiltä ollaan nyt viemässä sananvapautta?

Jae 31

- Mitä maanjäristys viestitti kristittyjen joukolle?
- Miten Herra vastasi kristittyjen rukoukseen?

Kokoavat kysymykset (jos on aikaa)

- Miten Pyhän Hengen toiminta näkyy tässä luvussa?
- Missä tässä luvussa on armon evankeliumi?

Lopuksi: Kiitos Herralle, että me saamme tuntea sen nimen, jota avuksi huutamalla me varmasti pelastumme ja saamme avun kaikkiin ongelmiimme – Jeesuksen nimen. Emme mekään saa lopettaa Jeesuksesta kertomista, ennen kuin kaikki maailman ihmiset ovat kuulleet hänen nimensä voimasta.

6. PYHÄÄ HENKEÄ EI VOI PETTÄÄ (Apt. 4:32–5:16)

Aluksi: Tekstimme kertoo ensin seurakunnan ihanteellisesta tilanteesta ja sitten sen ensimmäisestä ristiriidasta. Paholainen koetti tuhota seurakuntaa sisältäpäin, kun ei saanut sitä kukistetuksi vainon kautta. Ongelma sai alkunsa **yhteisomistuksesta**, jonka Jeesuksen seuraajat olivat omaksuneet Qumranin luostarissa eläviltä esseelaisilta. Tuohon aikaan saatettiin näet kristityksi kääntynyt juutalainen erottaa sukunsa yhteydestä. Huomatkaa, että **maatila** oli juutalaiselle perheelle osa sen identiteettiä, kappale luvattua maata. Maaomaisuus pysyikin polvesta polveen saman suvun omistuksessa.

Jakeet 4:32–35

- Mitä siihen tarvitaan, että jollain kristittyjen joukolla on yksi sydän ja yksi sielu?
- Mikä sai jotkut kristityt luopumaan omaisuudestaan, vaikkei kukaan heitä siihen pakottanut?
- Mitkä olivat yhteistalouden hyvät puolet jakeiden 34–35 mukaan?
- Miten estettiin se, ettei seurakunta tullut täyteen ilmaisen ylläpidon toivossa eläviä ”riisikristittyjä”?
- Mitä ajattelette yhteisomistuksesta näiden kahden tapauksen valossa: 1) 15 vuoden kuluttua Paavali keräsi ympäri Rooman valtakuntaa kolehteja Jerusalemin köyhille, ja 2) 40 vuoden kuluttua roomalaiset tuhosivat Jerusalemin maan tasalle ja ajoivat asukkaat sieltä pois?

Jakeet 4:36–5:2. Ananias ja Safiira olivat ilmeisesti lapseton pariskunta, joka oli ottanut kasteen.

- Mitä kaikkea saamme tietää Barnabbaasta, josta tuli myöhemmin alkukirkon ensimmäinen lähetyssaarnaaja?
- Mitkä seikat kristillisessä kirkossa olivat ehkä vetäneet Ananiasta ja Safiraa puoleensa?
- Mikä oli Ananiaan ja Safiran motiivi heidän myydessään sukutilansa?
- Miettikää, mitä tarkoitusta varten Ananias ja Safira aikoivat säästää osan kauppahinnasta?
- Miksi pariskunta valehteli Pietarille maatilansa hinnasta?
- Jos Ananias ja Safira olisivat pyytäneet saada pitää itsellään vaikkapa kolmanneksen maatilansa myyntihinnasta, miten heihin olisi ehkä suhtauduttu?

Jakeet 3–4

- Mitä Jumalan käskyjä vastaan Ananias ja Safira olivat rikkoneet?
- Miten Ananias oli antanut sydämensä Saatanan valtaan (3)? Miten Ananias oli pettänyt Pyhää Henkeä (3) ja valehdellut Jumalalle (4b)?
- Mitä vikaa oli Ananiaksen ja Safiran Jumala-kuvassa (eli siinä, millaiseen Jumalaan he uskoivat)?
- Mitä vikaa oli pariskunnan pelastusopissa?
- Millä tavalla tekopyhyys näkyy meidän aikamme kristillisissä kirkoissa?
- Mitä tapahtuu, jos tekopyhät pääsevät vastuutehtäviin seurakunnassa?

Jakeet 5–10

- Miettikää, mihin tuo pariskunta kuoli? (Mikä osuus Pietarilla oli pariskunnan kuolemassa?)
- Mikä Safiran kohtalossa oli erityisen traagista?
- Miten Jumala voi rankaista ihmisiä näin kovalla kädellä myös uudessa liitossa, Jeesuksen uhrikuoleman jälkeen?

Jae 11–13

- Mitä syntynyt kauhu vaikutti Jerusalemin seurakunnan elämään, sen maineeseen ja kasvuun? (Mitä tapaus vaikutti mahdollisiin ”riisikristityihin”?)
- Mitä seurakunnalle olisi tapahtunut, jos Ananiaksen ja Safiran synty olisi jäänyt paljastamatta?

Jakeet 14–16

- Miksi uskovat tahtoivat kokoontua myös temppeelialueella, eivät vain kotonaan?
- Juutalaiset eivät ottaneet naisia mukaan synagogaseurakuntiansa päälukuun. Miksi heidät ruvettiin laskemaan mukaan seurakuntien päälukuun?
- Mitä ajattelette jakeista 15–16? (Miksi tällaisia varjoparantumisia ei ole tapahtunut myöhemmin kirkkohistoriassa?)
- Jollei Pietari ei olisi kieltänyt Herraansa, luuletteko, että suosio olisi nyt noussut hänelle päähän? Perustelkaa vastauksenne.

Kokoavat kysymykset (jos on aikaa):

- Miten paholainen toimii tässä tekstissä?
- Miten Pyhä Henki toimii tässä tekstissä?
- Kun vertaatte pariskunnan kuolemaa Jeesuksen kuolemaan, mitä huomaatte?
- Mistä tästä tekstistä löytyy armon evankeliumi?

Lopuksi: Ananias ja Safira uskoivat sellaiseen ”jumalaan”, jolta voi salata asioita ja jota voi siis pettää. Heidän sydämessään ei ollut Jumalan pelkoa. Jeesus oli kyllä kuollut tämänkin pariskunnan puolesta, mutta se ei heitä pelastanut, koska he eivät tarvinneet häntä syntiensä sovittajana.

7. TOINEN VANKEUS JA KÄRÄJÄT (Apt. 5:17–42)

Aluksi: Kirkko kasvoi ja kukoisti. Paholainen ei luovuttanut, vaan koetti tuhota sen toisen vainon kautta. Pietari ja Johannes oli pidätetty jo kerran, mutta silloin heidät oli päästetty vapaaksi ilman mitään rangaistusta. Nyt pidätettiin kaikki 12 apostolia yhdellä kertaa.

Jakeet 17–21a

- Minkä ylipapit ja saddukeukset ehkä sanoivat olevan apostolien pidättämisen syy?
- Mikä oli enkelin vapauttamaksi tulemisen merkitys 12 apostolille?
- Miksi Jumala ei lähetä enkeliään vapauttamaan kaikkia pidätettyjä kristittyjä?

Jakeet 21b-25

- Mitä suorastaan huvittavia piirteitä tähän kertomukseen sisältyy?
- Mikä johtopäätös suuren neuvoston jäsenten olisi pitänyt tehdä tästä tapauksesta?
- Mitä luulette: millä tavalla ylipapit loppujen lopuksi selittivät tapauksen itselleen ja toisille?

Jakeet 26–28. Temppeливartioston päällikkö oli arvossa ylipapista seuraava ja vastuussa siitä vankilasta, johon apostolit oli viety.

- Millaiseen ristiriitatilanteeseen temppeливartioston päällikkö oli nyt joutunut?
- Miksi apostolit lähtivät vapaehtoisesti vartioston mukaan suuren neuvoston istuntosaliin?
- Mitä ajattelette ylipapin avaussanoista ja etenkin sen viimeisestä vedosta?

Jakeet 29–33

- Mitä mieltä luulette ylipappien olleen siitä kysymyksestä, onko uskovan ihmisen toteltava enemmän Jumalaa vai esivaltaa?
- Mitä kaikkia faktoja Pietari saa mahtumaan lyhyeen puolustuspuheeseensa a) koskien apostoleja, b) koskien Jeesusta, c) koskien Pyhää Henkeä ja d) koskien ylipappeja?
- Mikä nimenomainen seikka sai neuvoston jäsenet raivostumaan niin silmittömästi, että he halusivat tappaa apostolit?
- Mitä nämä jakeet opettavat meille kristittyihin kohdistuvasta vihasta?
- Esittäkää arvauksenne: missä olivat suuren neuvoston jäsenet Josef Arimatialainen ja Nikodemos, jotka olivat haudanneet Jeesuksen?

Jakeet 34–39. Gamalielista tiedämme, että hän oli arvostettu ja maltillinen suuren neuvoston jäsen. Suuri rabbi Hillel oli ollut hänen isoisänsä ja Paavali oli ollut hänen oppilaansa.

- Mitä Teudaksen ja Juudas Galilealaisen esimerkit osoittavat uskonnollisista ääriilikkeistä?
- Mikä Gamalielin neuvossa on viisasta ja mikä siinä on suorastaan hämmästyttävää?
- Mikä sai aikaan sen, että nuo murhanhimoa uhkuvat miehet ottivat Gamalielin neuvosta vaarin?
- Muistelkaa tilanteita, joissa jokin kirkkokunta on unohtanut Gamalielin neuvon ja mitä siitä on seurannut?

Jakeet 40–42. Apostoleja lyötiin 39 kertaa nahkaruoskilla, joiden päihin oli kiinnitetty luun ja metallin palasia. Tuollaisen käsittelyn jälkeen selkä oli yleensä vereslihalla ja nahaton.

- Miksi neuvosto halusi joka tapauksessa ruoskittaa apostolit?
- Mitä suuri neuvosto ehkä ajatteli nähdessään apostolien veriset selät ja loistavat kasvot?
- Miten apostolit saattoivat pitää julkista nöyryytystä ja kidutusta kunnianaan?
- Miten mekin voisimme päästä siihen pisteeseen, että iloitsisimme niistä nöyryytyksistä, joita joudumme kokemaan uskomme tähden?
- Mitä jae 42 apostoleista osoittaa – miksi he eivät etsineet itselleen toista kokouspaikkaa?
- Mitä luulette kansan ajatelleen, kun he kuulivat apostolien ruoskinnasta ja näkivät heidän toimintansa jakeessa 42?

Kokoavat kysymykset

- Miksi on niin tärkeää, että kristityt suostuvat kärsimään Kristuksen nimen tähden?
- Miten Pyhä Henki toimi näissä tapahtumissa?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Jeesuksen kärsimys oli taatusti paljon suurempi kuin apostolien kärsimys; olihan tämä kantanut heidän syntiensä rangaistuksen. Juuri se tieto antoi opetuslapsille voimaa, rohkeutta ja iloa kärsiä ruumiillista kipua ja häpeää Jeesuksen nimen tähden. Niin meillemkin.

8. SEITSEMÄN DIAKONIN VALINTA, STEFANOS (Apt. 6)

Aluksi: Jerusalemin seurakunta eli siis aluksi yhteistaloudessa, mutta sitten yhteys alkoi säröillä. Kristittyjen keskuudessa käytettiin kahta kieltä: ”heprealaiset” puhuivat arameaa ja ”hellenistit” kreikkaa. Jälkimmäiset olivat diasporasta takaisin isiensä maalle palanneita juutalaisia. Tässä tilanteessa apostolit päättivät valita seitsemän veljeä ”pöytäpalveluun”. Myöhemmin tällaisia tehtäviä hoitavia miehiä alettiin nimittää diakoneiksi (Fil. 1:1). Heillä oli usein myös julistustehtäviä.

Jae 1

- Mitä kahden kielen käyttö vaikutti ehkä alkuseurakunnan toimintaan?
- Tavallisesti suku elätti vanhuksensa. Mieltikää eri syitä, miksi jotkut lesket olivat jääneet seurakunnan elätettäviksi?
- Jos hellenistijuutalaiset olivat valituksessaan oikeassa, mistä heidän syrjimisensä saattoi johtua? Jos hellenistijuutalaiset taas olivat väärässä, mistä väärinkäsitys voi johtua?

Jakeet 2–4. Vanhan käännöksen ”pöytäpalvelus” voi tarkoittaa paitsi ruuan myös avustusten jakelua. ”Pöytä” tarkoittaa näet kreikan kielessä myös ”pankkitiskiä”.

- Mitä seurakunnalle olisi tapahtunut, jollei diakoneja olisi valittu?
- Mitä voimme huomata valinnan kriteereistä ja valitsemisen tavasta?
- Minkä verran sinun oma seurakuntasi tai kirkkokuntasi satsaa diakoniaan verrattuna Jumalan sanan julistukseen?
- Miksi myös rukous on seurakunnan johtajan työtä? (Mitä tapahtuu, jos johtajilla on niin kiire, etteivät he ehdi rukoilla?)

Jakeet 5–6

- Nimestä päätellen kaikki diakoniksi valitut miehet valittiin kreikkaa puhuvien joukosta? Miksi niin?
- Mikä merkitys diakoneille ja koko seurakunnalle oli apostolien rukouksella ja käten päällepanemisella?

Jae 7. Huomatkaa, että vanhan liiton pappien pääasiallinen työ oli uhrien uhraaminen.

- Mitä diakonien valinta vaikutti ehkä kirkon kasvuun?
- Mikä veti pappeja kristinuskoon ja millainen muutos tapahtui heidän elämässään kasteen jälkeen?

Jakeet 8–10. Libertiinit olivat vapautettuja orjia. Kyrene ja Aleksandria sijaitsivat Pohjois-Afrikassa, Kilikia Välimeren koillis-kulmassa, Aasia nykyisen Turkin länsiosassa. Kaikki väittelijät olivat siis hellenistijuutalaisia.

- Missä kaikissa suhteissa Stefanos oli hyvin erityinen mies (5,8,10)? (Huomatkaa, että ihmeitä olivat tehneet tähän asti vain apostolit. Mitä se osoittaa, että Stefanoskin pystyi niitä tekemään?)
- Miten on mahdollista, että Stefanos kykeni pitämään puoliaan monia oppineita rabbeja vastaan?
- Saul eli Paavali oli Kilikiasta kotoisin. Jos hän oli mukana tuossa väittelyssä, mitä Stefanoksen ylivoimaisuus häneen ehkä vaikutti?

Jakeet 11–12. Stefanoksen pidätys tapahtui vain pari kolme vuotta Jeesuksen pidätyksen jälkeen. Jumalanpilkasta Mooseksen laki langetti kuolemantuomion. (2. Moos. 22:27; 3. Moos. 24:11–)

- Miksi teologista kiistaa ei ratkaistu argumenttien ja raamatunsitaattien avulla?
- Mistä johtuu, että kun argumentit loppuvat, kivet alkavat lentää – myös kirkossa ja somessa?
- Mitä Stefanokselle ehkä merkitsi se, että Jeesus oli kulkenut saman tien ennen häntä?

Jakeet 13–14

- Miten Stefanoksen oikeudenkäynti muistutti Jeesuksen oikeudenkäyntiä?
- Mikä totuuden siemen sisältyi väärien todistajien väitteisiin, ja mikä niissä oli silkkaa valhetta?
- Mistä motiiveista toimivat ne hurskaat miehet, jotka suostuivat valaehdoitesti valehtelemaan Stefanoksen päälle?
- Mistä motiiveista toimivat ne ihmiset, jotka koettavat meidän aikanamme saada kristityt huonoon huutoon ja vetävät heitä oikeuteen?

Jae 15

- Mieltikää, millaiset ovat ”enkelin kasvot”?
- Mitä ”enkelin kasvot” kertovat Stefanoksen mielentilasta tuolla hetkellä? (Miten ihminen voi olla rauhallinen uhkaavan kivityskuoleman edessä?)
- Varmaan juuri Saul (eli Paavali) kuvasi Luukkaalle neljännesvuosisata myöhemmin Stefanoksen kasvoja. Mitä se hänestä osoittaa, että hän muisti ne yhä?

Kokoavat kysymykset

- Mitä diakonien valinta vaikutti pitkällä tähtäimellä kirkon työhön ja historiaan?
- Mistä tästä tekstistä löytyy armon evankeliumi?

Lopuksi: Jeesus antoi palvelevan rakkauden esimerkin diakoneille pestessään opetuslastensa likaiset jalat. Näinkin hän sanoi: *”Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon kaikkien orja. Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta.”* (Mark. 10:43–45.)

9. STEFANOKSEN SUURI PUOLUSTUSPUHE (Apt. 7:1–50)

Aluksi: Kun diakoni Stefanos oli voittanut väittelyn hellenistirabbiin kanssa Jerusalemissa, häntä oli ruvettu syyttämään Mooseksen ja temppelin vähättelystä ja Jumalan pilkasta. Niistä laki määräsi kuolemanrangaistuksen. (2. Moos. 22:27, 3. Moos. 24:11–) Luku 7 sisältää Stefanoksen pitkän puolustuspuheen.

Jakeet 1–8.

- Miettikää, millaista vastausta ylipappi ehkä odotti kysymykseensä, joka v. 1992 käännöksen mukaan kuului: ”Pitääkö syytös paikkansa?”
- Miksi Stefanos ei vastannut lyhyesti kysymykseen, vaan piti piiiitkän puheen kansansa historiasta?
- Miksi Stefanos aloitti puolustuspuheensa juuri Abrahamista?
- Oliko näissä jakeissa yhtään asiaa, jota Stefanoksen kuulijat eivät olisi tienneet? Jos oli, niin mitä?
- Mitä Stefanos tahtoi sanoa näiden jakeiden kautta koskien häntä vastaan esitettyä syytöstä?

Jakeet 9–16. Stefanos vetää tässä mutkat suoriksi. Vain Joosefin luut haudattiin Sikemiin, Jaakob sen sijaan oli haudattu Hebronin lähelle Makpelan luolaan. Sen haudan oli Abraham maksanut.

- Miksi Stefanos otti Joosefin historian mukaan puolustuspuheeseensa?
- Millainen Jumalan johdatus sisältyi Joosefin elämään?
- Miten Joosefin kohtelu muistutti Jeesuksen ja apostolien osakseen saamaa kohtelua?
- Mitä nämä jakeet sanovat kristityille, jota hänen läheisensä ovat kohdelleen kaltoin?

Jakeet 17–22

- Mitä nämä jakeet sanovat meille kristityn ja esivallan välisistä konflikteista?
- Millainen Jumalan johdatus sisältyi Mooseksen lapsuuteen ja nuoruuteen?
- Miksi Stefanos otti nämä asiat mukaan puolustuspuheeseensa, mikä oli niiden sanoma ylipapille ja suurelle neuvostolle?

Jakeet 23–29

- Miksi israelilaiset eivät huolineet Moosesta vapahtajakseen? (Miksi vapahtajaa voi joskus olla vaikea tunnistaa?)
- Mitä yhteistä näillä Mooseksen elämänvaiheilla on Jeesuksen elämänvaiheiden kanssa?
- Mitä yhteistä oli Mooseksen ajan israelilaisilla ja Stefanoksen kuulijoilla?

Jakeet 30–36

- Mitä nämä jakeet kertovat Jumalan sydämen asenteesta kansaansa kohtaan?
- Mitä yhteistä oli Mooseksen ja Jeesuksen lähettämisellä?
- Mitä jae 34 sanoo sinulle henkilökohtaisesti?
- Ks. jae 35. Vanhan käännöksen sana ”lunastaja” on tarkempi kuin uuden käännöksen ”vapauttaja”. Missä mielessä Mooses oli lunastaja? Entä Jeesus?
- Mitä nämä jakeet sanovat kristityille johtajille?
- Miksi Stefanoksen kuulijat eivät pysäyttäneet hänen puhettaan tässä vaiheessa, vaikka tunsivat ennestään kaikki ne asiat, joista hän kertoi?

Jakeet 37–41

- Miksi Stefanos ei sanonut suoraan, että Jeesus oli tuo Mooseksen kaltainen profeetta?
- Mitä yhteistä oli Jeesuksella ja sillä Mooseksella jota jae 38 kuvaa?
- Miksi epäjumalanpalvelus oli suuri houkutus Israelille jo autiomaassa ja myöhemmin satojen vuosien ajan?
- Stefanoksen kuulijat ylpeilivät Israelin historialla ja pitivät pakanoita huonompina ihmisinä kuin mitä he itse olivat. Mitä näiden jakeiden olisi pitänyt heille paljastaa?

Jakeet 42–43. Stefanos siteeraa tässä Aamoksen kirjaa (5:24–27) VT:n kreikankielisestä käännöksestä.

- Mitä tapahtuu, kun Jumala hylkää jonkin kansan sen epäjumalanpalvonnan tähden?
- Miettikää, mitä Suomelle tapahtuu, jos Jumala hylkää meidät samasta syystä kuin hän hylkäsi Israelin?

Jakeet 44–50. Stefanosta oli syytetty temppelin halveksimisesta. Jakeessa 49 hän siteeraa Jes. 66:1–2.

- Miten Jesaja ja Stefanos voivat väittää, ettei Jumala asu rakennuksissa, kun hän kuitenkin oli käskenyt rakentaa temppelin ja luvannut asua siinä?
- Mitä nämä jakeet puhuvat Jeesuksesta? (Miten Jeesus oli täyttänyt temppelin ja uhrikultin tarkoituksen?)
- Miten näitä sanoja voitiin käyttää Stefanosta vastaan?
- Miksi Stefanos ei puolustanut itseään pitkässä puheessaan – vai puolustiko hän?
- Miten Pyhä Henki toimii tässä luvussa?

Lopuksi: Stefanoksen puhe osoittaa, että alkukirkko löysi jokaiselta Vanhan testamentin sivulta Jeesuksen. Jumala oli lähettänyt Jeesuksen lunastajaksi, ostamaan omalla verellään kansansa ja koko maailman vapaaksi synnin, kuoleman ja paholaisen vallasta. Hänen kansansa kapinoi koko ajan häntä vastaan – mitä tekee meidän kansamme?

10. MARTTYYRIEN VERI ON SIEMEN (Apt. 7:51–8:3)

Aluksi: Kuolemantuomio oli oikeastaan roomalaisten päätettävissä, mutta näyttää siltä, kuin Kesareassa asuva Pilatus ei olisi aina jaksanut puuttua kaikkiin juutalaisten edesottamuksiin. Kivittämiskuolema ei tule nopeasti eikä helposti; se saattaa kestää pitkänkin aikaa. Aikaisemmin on jo kerrottu, että Stefanoksen kasvot näyttivät aivan enkelin kasvoilta (6:15).

Jakeet 7:51–53. Stefanos oli pitänyt pitkän puheen kansansa historiasta ja lausui nyt sen loppusanat. Syytetty käänsi oikeudenkäynnin pääläelleen syyttäessään syyttäjiään hirveästä rikoksesta.

- Mitä syytöksiä Stefanos heitti päin kuulijoittensa kasvoja? Mistä hän syytti kuulijoittensa esi-isiä?
- Mitä Stefanos tarkoitti puhuessaan kuulijoittensa ympärileikkaamattomista korvista ja sydämeistä?
- Mitä mieltä olette: tiesikö Stefanos nämä syytökset lausuessaan, mikä niistä seuraisi?

Jae 7:54–55. VT puhuu paljon Jumalan kirkkaudesta, joka ilmestyi ilmestysmajassa ja temppelissä.

- Mitä kuulijoiden reaktio Stefanoksen puheeseen heistä paljastaa?
- Miksi Herra antoi Stefanokselle oikeudenkäynnin päätteeksi tällaisen näyn?
- Yleensä Raamatussa kerrotaan Jeesuksen **istuvan** Isänsä oikealla puolella. Miksi hän nyt seisoi?
- Mitä kaikkea Stefanos näki Jeesuksen kasvoissa?

Jakeet 56–57. Kuullessaan sanat ”Ihmisen Poika” kaikki tajusivat Stefanoksen viittaavan Danielin näkyyn: *[Ihmisen poika] saapui Vanhaikäisen tykö, ja hänet saatettiin tämän eteen. Ja hänelle annettiin valta, kunnia ja valtakunta, ja kaikki kansat, kansakunnat ja kielet palvelivat häntä. Hänen valtansa on iankaikkinen valta, joka ei lakkaa, ja hänen valtakuntansa on valtakunta, joka ei häviä.* (Dan. 7:13–14*)

- Minkä viestin Stefanoksen sanat jakeessa 56 sisältävät suurelle neuvostolle?
- Miksi Ihmisen Poika, jolla on valta, kunnia ja valtakunta, ei puolusta tässä valeoikeudenkäynnissä uskollista todistajaansa – vai puolustaako hän?
- Mitkä kaikki seikat teitä ihmetyttävät jakeessa 57?

Jakeet 57–60. VT:n viimeinen marttyyri (heprealaisessa Raamatussa) oli hurskas pappi Sakarias, jonka omat maanmiehet kivittivät kuoliaaksi temppelin pihalla. Hän sanoi viimeisiksi sanoikseen: *”Herra nähköön ja kostakoon!”* (2. Aik. 24:22*)

- Miksi hurskaan Sakariaan ja hurskaan Stefanoksen viimeiset rukoukset olivat niin erilaisia?
- Miten Stefanos jäljitteli ristillä riippuvaa Herraansa ja miksi hän sen teki?
- Stefanos ei ajatellut viimeisillä hetkillään omaa kohtaloaan, vaan vainoojiensa kohtaloa. Mikä sai hänet asennoitumaan heihin sillä tavalla?
- Miten kivien ruhjoma Stefanos pystyi vielä huutamaan suurella äänellä?
- Miksi Luukas ei sano Stefanoksen kuolleen, vaan että hän ”nukkui pois”?
- Mitä siihen vaaditaan, että me voisimme rukoilla Stefanoksen tavoin niiden puolesta, jotka ovat tehneet meille eniten pahaa?
- Mitä mieltä olette: voiko Stefanoksen kuolema olla tekemättä vaikutusta hänen kivittäjiinsä ja ympärillä seisoviin ihmisiin (6:15, 7:54, 57)?

Jakeet 7:58–8:1a. Tässä esiintyy ensimmäistä kertaa Saulin (myöhemmin Paavalin) nimi. Tiedämme, että hän oli diasporajuutalainen, syntynyt Tarsoksessa. Todistajien piti heittää ensimmäiset kivet, mikä oli niin kova homma, että päällysviitta oli parasta riisua pois sitä ennen.

- Mitä se osoittaa nuoresta Saulista, että hän lupasi vartioida Stefanoksen kivittäjien vaatteita?
- Saul oli nähnyt Stefanoksen enkelinkasvot, kuullut hänen puheensa ja todisti nyt hänen kuolemaansa. Voiko hän sydämensä syvyyksissä olla vakuuttunut siitä, että toimi oikein? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 8:1b-3

- Juutalaiset eivät yleensä sallineet pitää hautajaisia kivitetyille rikollisille. Miten on mahdollista, että Stefanokselle voitiin järjestää **suuret** hautajaiset?
- Mikä sai apostolit pysymään Jerusalemissa vainosta huolimatta?
- Verbiä ”raastaa” käytetään kreikaksi petoeläimistä niiden raadellessa uhriaan. Mikä sai nuoren Saulin tuollaisen kiihkon valtaan?
- Miksi Saul pidatti naisiakin eikä antanut heidän jäädä kotiin lastensa luo? Myöhemmin Paavali kertoo jopa ruoskittaneensa pidättämiään ihmisiä (22:19). Ja näin: ”Kerran toisensa jälkeen minä synagogissa rankaisin heitä ja yritin pakottaa heidät herjaamaan Jeesusta” (26:11).
- Kuinka usein luulette Saulin onnistuneen saamaan jonkun kristityn kiroamaan Jeesusta?
- Mitä tällainen raakuus ehkä vaikutti nuoren fariseuksen psyykeen? Voiko hän unohtaa nuo näyt?

Kokoavat kysymykset

- Mitä hyötyä Paavalille oli myöhemmin hänen kokemuksistaan seurakunnan vainoajana?
- Miten Pyhä Henki toimi tässä tilanteessa?
- Mistä tästä tekstistä löytyy armon evankeliumi?

Lopuksi: Neljännesvuosisata myöhemmin Paavali kirjoitti näin muistelllessaan aikaa, jolloin hän oli vainonnut kristittyjä: *”Tämä sana on varma ja vastaanottamisen arvoinen: Kristus Jeesus on tullut maailmaan pelastamaan syntisiä, joista minä olen suurin. Mutta minut armahdettiin, jotta Kristus Jeesus juuri minussa osoittaisi, kuinka suuri hänen kärsivällisyytensä on. Näin olisin myös vastedes esimerkkinä niille, jotka uskovat häneen ja saavat ikuisen elämän.”* (1. Tim. 1:15–16.)

11. SAMARIAN HERÄTYS (Apt. 8:3–26)

Taustaa: Jeesus oli käskenyt julistaa evankeliumia nimenomaan Samariassa (1:8). Jerusalemin seurakunta ei kuitenkaan ollut tehnyt elettäkään aloittaakseen lähetystyön Juudean rajojen ulkopuolella. Samariassa oli jo 700 vuoden ajan asunut kymmenen heimon rippeistä ja assyrialaisista muodostunut sekakansa. He käyttivät vain viittä Mooseksen kirjaa ja rukoilivat Jumalaa Garis-simin vuorella, eivät siis Jerusalemissa. Juutalaiset pitivät heitä puolipakanoina eivätkä tahtoneet olla heidän kanssaan missään tekemisissä.

Jakeet 3–4. Huomatkaa, että apostolit päättivät jäädä Jerusalemiin vainon alkaessa.

- Kun kristityt joutuivat lähtemään Jerusalemita vainoa pakoon, millainen tuo pakomatka ehkä oli heidän ja heidän perheittensä kannalta?
- Mikä sai kristityt levittämään ilosanomaa kohtaamilleen ihmisille?
- Mikä oli maallikkojen osuus kristinuskon leviämässä?
- Mikä on maallikkojen osuus kirkon kasvussa meidän päivinämme?

Jakeet 5–8. Jeesus oli kulkenut Samarian kautta monta kertaa ja yöpynytkin samarialaisten kylissä. Tekstimme Filippus on diakoni, ei siis yksi 12 opetuslapsesta.

- Kukaan muu ei ollut vielä julistanut ilosanomaa Samariassa. Miten Filippus sai päähänsä mennä juuri sinne, ja vieläpä yksin?
- Filippus siis julisti ”sanomaa Kristuksesta”. Mikä siinä sanomassa veti samarialaisia puoleensa?
- Miksi Jumala antaa ihmeitä tapahtua erityisesti silloin, kun evankeliumia viedään uusien kansojen keskuuteen? Miksei niitä tapahdu yhtä paljon vanhassa kristikunnassa?
- Millaista on, kun kokonaisen kaupungin täyttää ilo ja riemu?

Jakeet 9–13

- Millainen mies oli tämä Simon, jonka perässä koko kaupunki juoksi?
- Mitä Simon oli ehkä saanut aikaan noitatempuillaan?
- Miten se oli vaikuttanut kaupungin elämään ja ilmapiiriin, että heillä oli auktoriteettinaan noituuden harjoittaja?
- Mikä kristinuskossa näyttää vetäneen Simonia puoleensa, kun hän ”uskoi ja hänet kastettiin”?
- Mitä mieltä olette, tekikö Filippus virheen kastaessaan Simonin? (Miksi Pyhä Henki ei varoittanut häntä? Mitä hänen olisi pitänyt tehdä, kun Simon tuli pyytämään kastetta?)

Jae 14

- Apostolit eivät voineet käydä kaikissa niissä paikoissa, joissa herätystä oli syntynyt. Miksi Pietari ja Johannes haluttiin nyt lähettää juuri Samariaan?
- Johannes oli pari vuotta aikaisemmin toivonut Jeesuksen hävittävän taivaallisella tulella heidät torjuneen samarialaiskylän miehineen, naisineen ja lapsineen. (Luuk. 9:51–56.) Miten hän ehkä koki sen, että joutui menemään uudelleen tuolle seudulle?
- Mikä saa kristityt luopumaan rotuennakkoluuloistaan ja muistakin ennakkoluuloistaan – vai luopuvatko he niistä?

Jakeet 15–17

- Pietari oli luvannut helluntaisaarnassaan, että Jumala lahjoittaisi kastettaville syntien anteeksiantamuksen ja Pyhän Hengen (2:38). Miksi tätä ei ollut tapahtunut Samariassa?
- Tästä tapauksesta on teologiassa kaksi tulkintaa: a) Kaste ja Pyhän Hengen saaminen ovat kaksi eri asiaa, eivätkä ne tapahdu samanaikaisesti. b) Samarialaisten piti tietää varmasti, että heidät otetaan vastaan kristillisessä kirkossa. Siksi Jumala teki poikkeuksen heidän kohdallaan ja antoi Pyhän Henkensä vasta apostolien käsien kautta. Kumpaa tulkintaa sinä kannatat ja miksi?
- Aluksi kielillä puhuminen oli merkki Pyhän Hengen saamisesta, joka tapahtui usein kasteen yhteydessä. Paavali kuitenkin sanoo, etteivät kaikki kristityt puhu kielillä (1. Kor. 12:30). Missä vaiheessa tämä muutos ehkä tapahtui?

Jakeet 18–19 ja 13

- Mitä mieltä olette: oliko Simon Noitakin saanut Pyhän Hengen apostolien laskiessa kätensä hänen päälleen?
- Mitä Simon Noita aikoi tehdä sillä armolahjalla, josta hän tarjosi rahaa apostoleille?
- Mikä oli pielessä Simon Noidan **uskossa**?

Jakeet 20–23. Simon Noita ei voinut olla kristitty, koska Pietari sanoi hänen olevan menossa kadotukseen.

- Mitä kaikkea Pietarin sanat paljastavat Simonista, ks. jakeet 20–21 ja 23?
- Miettikää, mikä saattoi olla Simon Noidan katkeruuden syy?
- Mitä Samarian seurakunnassa olisi ehkä tapahtunut, jollei Simon Noitaa olisi paljastettu?
- Mitä tapahtuu meidän päivinämme seurakunnissa, joissa on Simonin kaltaisia (esim. uushenkisyyttä harrastavia) ihmisiä rivikristittyinä ja jopa johtotehtävissä?

Jakeet 24–25

- Mikä on arvauksenne: tekikö Simon Noita tämän jälkeen totisen parannuksen? Perustelkaa kantanne.

Kokoavat kysymykset

- Mikä oli ja on vainojen mukanaan tuoma siunaus kristilliselle kirkolle?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Sanoma Kristuksesta sai aikaan Samarian herätyksen. Vain se sanoma voi herättää uskon sinunkin sydämeesi ja muuttaa kokonaisen kaupungin tai kansakunnan elämän.

12. ILOSANOMA VIEDÄÄN AFRIKKAAN (Apt. 8:26–40)

Taustaa: Etiopialla tai Nubialla tarkoitetaan tässä tekstissä Assuanin ja Khartoumin välistä aluetta. Siellä oli juutalainen siirtokunta, jonka kautta tekstimme hoviherrakin oli varmaan kuullut näkymättömästä Jumalasta. Ilmeisesti hän oli ”jumalaapelkäävä” eli uskoi juutalaisten Jumalaan mutta ilman ympärileikkausta. Kandake oli kuningataräidin arvonimi. Hoviherra oli eunukki, jolle oli tehty kastraatioleikkaus. (Usein köyhät perheet myivät poikiaan hoviin rahaa saadakseen.) Mooseksen laki julisti karusti, ettei yhtäkään kastroitua saa ottaa Herran kansan jäseneksi (5. Moos. 23:2). Matka Assuanista Jerusalemiin on 1400 km Niiliä ja Meren tietä pitkin. Yhteensä matkaan meni vähintään puoli vuotta.

Jakeet 26–27. Vanha käännös sanoo, että eunukki lähti Jerusalemiin rukoilemaan. VT:sta löytyy lupaus, että Jumala kuulee pakanoidenkin rukoukset, jos ne rukoillaan hänen temppelissään. (1. Kun. 8:41–43)

- Mitä luulette Filippoksen ajatelleen, kun enkeli käski hänen lähteä Samarian herätyksen keskeltä yli sadan kilometrin päähän autiolla tielle?
- Millainen pitää olla sen ihmisen, joka pääsee jonkin kuningashuoneen omaisuuden hoitajaksi?
- Miten luulette eunukkien kokeneen sen, etteivät he voineet perustaa perhettä ja saada jälkeläisiä?
- Mitä hoviherra mahdollisesti ajatteli elämänsä tarkoituksesta?
- Etiopialla oli omat jumalansa. Miettikää eri syitä, miksi juutalaisten näkymätön Jumala oli alkanut kiehtoa hoviherraa?
- Millaisia valmisteluja hoviherran oli tehtävä, ennen kuin hän voi lähteä puolentoista tuhannen kilometrin päähän vähintään puoli vuotta kestäväälle matkalle?
- Miten hoviherra ehkä perusteli matkansa tarpeellisuutta kuningattarelle pyytäessään tältä puolen vuoden lomaa?
- Mitä hoviherra aikoi rukoilla Jerusalemin temppelissä?

Jae 28. Temppelissä hoviherraa ei päästetty pakanoiden esipihaa pitemmälle, koska hän ei ollut ympärileikattu. Salomon pylväskäytävässä pakanoiden pihan reunalla oli kauppoja, joissa myytiin myös kreikankielisiä VT:n kirjakääröjä.

- Mitä luulette hoviherran ajatelleen Israelin Jumalasta, kun hän seisoi kolmen kuukauden hankalan matkan päätteeksi tempelin suljetun portin edessä?
- Mitä se osoittaa hoviherrasta, että hän kuitenkin osti itselleen Vanhan testamentin kirjakääröjä?
- Millä mielellä hoviherra lähti ehkä pitkälle ja hankalalle kotimatkalle?

Jakeet 29–31

- Mitä Filippos tajusi nähdessään vaunut autiolla tiellä ja kuullessaan afrikkalaisen hoviherran lukevan ääneen Jesajan 53. lukua?
- Mitä hoviherra ehkä ajatteli, kun tuntematon mies juoksi hänen vaunujensa vieressä ja esitti hänelle tämän kysymyksen?

Jakeet 32–33. Lukekaa jakeet molemmista käännöksistä. Hoviherra oli varmasti nähnyt uhrilampaita Jerusalemin temppelialueella.

- Mikä teki Jesajan sitaatista vaikeasti ymmärrettävän? (Mikä uhrieläimessä oli epätavallista?)
- Miten hoviherra voi ehkä itse samastua näihin jakeisiin?

Jakeet 34–35 (Vilkaistaan vielä myös jakeita 32–33). Sana ”evankeliumi” tarkoittaa ilosanomaa.

- Miettikää, millä sanoilla Filippos julisti etiopialaiselle hoviherralle evankeliumia tästä tekstistä? (Mitä jae 32 kertoo Jeesuksen kärsimyksistä? Mitä muuta jae 33 kertoo Jeesuksesta?)
- Hoviherra oli luullut, että hänen on mahdotonta päästä Jumalan kansan jäseneksi kahdesta syystä: koska hän on pakana ja koska hän on kastroitu. Miten hoviherra nyt tajusi, että Jeesus rakastaa häntä sellaisena kuin hän on?

Jae 36

- Mistä syystä luulette hoviherran esittäneen Filippokselle jakeen 36 kysymyksen?
- Tavallisesti pakanoiden pitää käydä kastekoulu. Miksi tämä mies voitiin kastaa ilman sitäkin?
- Mitä hoviherra ehkä ajatteli nyt ”vammastaan”, joka oli tehnyt hänet kykenemättömäksi elämään normaalia elämää?
- Miten meidänkin sielulliset ja ruumiilliset vammamme voivat kääntyä meille siunaukseksi?

Jakeet 38–40 (Jätämme jakeen 37 pois, koska se puuttuu vanhimmista käsikirjoituksista.)

- Miksi oli tärkeää, että hoviherra kastettiin ennen kotiin paluutaan?
- Minkä muutoksen kaste toi tämän miehen elämään ja Jumala-suhteeseen?
- Mikä teki hoviherran iloiseksi?
- Millaiset vaikeudet odottivat ehkä uskontonsa vaihtanutta hoviherraa hänen kotimaassaan?
- Etiopian ortodoksikirkko pitää tätä hoviherraa kirkkonsa perustajana. Jos se pitää paikkansa, millaisia valmiuksia hoviherralla oli kirkon perustamiseen?

Kokoavat kysymykset

- Mitä tämä teksti opettaa meille lähetystyöstä?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Päästyään Jesajan 56. lukuun hoviherra luki tämän lohdutuksen: ”Älköön sanoko muukalainen, joka on liittynyt Herraan: *’Herra erottaa minut peräti kansastansa’, älköönkä kuohittu sanoko: ’Minä olen kuiva puu.’*” (Jes. 56:3*). Jollei tämä mies olisi ollut eunukki, ei hän olisi ehkä janonnut vastauksia elämänsä ongelmiin eikä lähtenyt Jerusalemiin. Silloin Jeesus olisi jäänyt häneltä kohtaamatta. Elämän suurin onnettomuus kääntyi siis hänen kohdallaan elämän suurimmaksi siunaukseksi. Sama voi tapahtua meidänkin kohdallamme.

13. DAMASKOKSEN TIELLÄ (Apt. 9:1–22)

Aluksi: Tässä vaiheessa pääsiäisestä on kulunut pari vuotta. Jeesukseen uskovien joukko alkaa pian olla yhtä suuri kuin fariseusten puolue: 5000–6000 henkeä. Pappajakin heihin on liittynyt runsaasti (6:7). Koska mikään ei näytä voivan pysäyttää ”harhaopin” leviämistä, Saul päättää ulottaa vainon ulkomaille asti. Damaskos oli tuohon aikaan tärkeä valtateiden risteyskohta. Siellä oli suuri juutalainen siirtokunta, jonka keskuuteen kristinusko oli jo ehtinyt levitä. Jerusalemissa Damaskokseen oli 250 km matka.

Jakeet 1–2. Saul ”uhkui vihaa ja murhanhimoa” sanoo vuoden 1992 käännös. Saulus ”puuskui yhä uhkaa ja murhaa”, sanoo vanha käännös.

- Kuvaillkaa omin sanoin, millaisessa mielentilassa nuori rabbi Saul oli?
- Mistä tietoisista tai alitajuisista motiiveista Saulin viha kristittyjä kohtaan saattoi kummuta?
- Miksi Saul ei suostunut jättämään edes ulkomaille asuvia kristittyjä rauhaan – mitä hän pelkäsi?

Jakeet 3–7

- Mitä Saul näki ja kuuli, kun Jeesus kohtasi hänet Damaskoksen tiellä?
- Mitä huomionarvoista on Jeesuksen sanoissa Saulille jakeissa 4 ja 6? (Miksi Jeesus ei sanonut: ”Miksi vainoat minun opetuslapsiani?”, vaan: ”Miksi vainoat minua?”)
- Myöhemmin Saul kertoo matkakumppaniensaakin kaatuneen maahan ja nähneen valon, mutta ääntä he eivät olleet kuulleet (22:9 ja 26:14). Miten jae 7 voidaan yhdistää näiden tietojen kanssa?
- Miksi Jeesus ei kohdannut Saulia lähellä Jerusalemiä, vaan lähellä Damaskosta?

Jakeet 8–9

- Mitä luulette Saulin miettineen nuo kolme päivää, kun hän ei voinut nähdä mitään, ei syödä eikä juoda? (Mitä hän ajatteli itsestään? Entä Jumalasta? Entä Vanhasta testamentista? Entä urastaan seurakunnan vainoajana? Entä Stefanoksen kuolemasta? Entä tulevaisuudestaan? Mikä häntä ehkä kadutti kaikkein eniten?)
- Jos jokin asia toi toivoa Saulin synkkään mieleen, niin mikä se oli?
- Jakeesta 11 käy ilmi, että Saul rukoili pimeytensä keskellä. Mitä hän rukoili ja ketä hän rukoili?

Jakeet 10–16

- Millaiset tunnelmat vallitsivat Damaskoksen kristittyjen parissa ennen Saulin tuloa?
- Miksi Herra oli näyttänyt edeltä käsin Saulille näyssä Ananiaksen tulon?
- Minkä kuvan nämä jakeet antavat meille Ananiaksesta? (Mitä se Ananiaksesta osoittaa, että hän sanoi Herralle jakeiden 13–14 sanat?)
- Ananiaksen nimeä ei mainita enää tämän jälkeen Raamatussa. Miten arvioisitte hänen tehtävänsä pelastushistoriassa?

Jakeet 17–19. Vielä vähän aikaa sitten Saul olisi tahtonut pidättää Ananiaksen, ehkä jopa tappaa hänet.

- Miksi Jumala ei lähettänyt Saulin luo enkeliä, vaan Ananiaksen?
- Mitä luulette Saulin ajatelleen, kun hän kuuli vainoamansa seurakunnan edustajan suusta puhuttelun ”veljeni”?
- Katsokaa jakeita 15–16. Mitä Saulin ehkä ajatteli kuullessaan, mikä olisi hänen elämäntehtävänsä?
- Miten Saul pystyi uskomaan, että hän saa hirveät syntinsä anteeksi?
- Katsokaa jae 22:16. Miten kasteessa voi olla sellainen voima, että se pesee kastettavan puhtaaksi synneistä?
- Mitä Saulin kääntymys paljastaa meille uskoontulosta ja ihmisen ratkaisusta?
- Sovella Saulin kääntymys sen ihmisen elämään, jonka uskoontuloa sinä kaikkein eniten rukoilet. Mitä valoa se tuo tähän asiaan?

Jakeet 19b-22

- Mitä se osoittaa Saulista, että hän aloitti Jeesuksesta todistamisen heti samalla viikolla?
- Mitkä ovat Saulin kaltaisen kiihkeän luonteen hyvät ja huonot puolet?
- Mitä Damaskoksen kristityt tästä uudesta tilanteesta ehkä ajattelivat? Entä Damaskoksen juutalaiset? Entä Jerusalemin ylipapit?

Kokoavat kysymykset

- Milloin luulette Saulin ymmärtäneen, että Jeesus on sama Jumala kuin Vanhan testamentin Jahve?
- Miten tässä luvussa näkyy Pyhän Hengen toiminta?
- Missä tässä tekstissä tulee ilmi Jumalan armo Kristuksessa?

Lopuksi: Myöhemmin Paavali nimitti itseään maailman suurimmaksi syntiseksi, koska oli vainonnut Jumalan seurakuntaa (1. Kor. 15:9 ja 1. Tim. 1:15). Hän ei koskaan unohtanut julistaa Jumalan armoa saatuaan suuret syntinsä anteeksi. Näin hän kirjoitti korinttilaisille: ”Sillä minä olin päättänyt olla teidän tykönänne tuntematta mitään muuta paitsi Jeesuksen Kristuksen, ja hänet ristiinnaulittuna.” (1. Kor. 2:2)

14. PIETARIN PIISPANTARKASTUSMATKA (Apt. 9:31–42)

Aluksi: Kun Saul oli kadonnut kuvasta, kristittyjen vaino hiipui vähitellen. (Saul vietti Arabiassa kolme vuotta kääntymyksensä jälkeen.) Katsokaa kartalta Lydda ja Joppe, nykyiset Lodd ja Jaffa. Niiden välimatka on runsaat 15 km. Lydda oli tuohon aikaan monikansallinen kaupunki ja monenlaisen epäjumalanpalvelon pesäpaikka.

Jae 31

- Mikä sai aikaan kirkon kasvun Saulin kääntymistä seuraavina vuosina?
- Miten suuri oli pinta-alaltaan se alue, jolle kristillinen kirkko oli levinnyt tuohon aikaan?
- Meillä länsimailla kirkoilla on ollut rauhan aika ja hyvät toimintamahdollisuudet viimeisten vuosikymmenten aikana. Miksi monet kirkot eivät kuitenkaan ole kasvaneet, vaan päinvastoin pienentyneet koko ajan?

Jae 32. Alkutekstistä käy ilmi, että Pietari kiersi kaikki kristilliset seurakunnat noilla seuduilla.

- Miksi Pietari lähti tällaiselle kierrokselle, vaikka häntä olisi varmasti tarvittu Jerusalemissakin?
- Mitä tapahtuu, jollei kukaan katso paikallisseurakuntien ja niiden työntekijöiden perään?
- Johanneksen nimeä ei mainita enää Apostolien teoissa. Miettikää eri mahdollisuuksia, mihin hän oli mennyt?

Jakeet 33–35

- Mikä oli ehkä ollut raskainta Aineakselle ja hänen perheelleen noiden kahdeksan sairauden vuoden aikana?
- Minkä kuvan saatte: oliko Aineas kristitty vai oliko hän pakana? Perustelkaa vastauksenne.
- Pietari ei varmasti parantanut joka ainoaa Lyddan sairasta. Mikä sai hänet kiinnittämään huomionsa juuri Aineakseen?
- Millä perusteella Herra valitsee sen, jonka hän aikoo parantaa ja miksi hän päättää jättää jonkun toisen parantamatta?
- Mitä ajattelette siitä tavasta, jolla Pietari paransi Aineaksen? (Miksi Pietari käski Aineaksen korjata vuoteensa – mitä valoa tämä yksityiskohta tuo parantumisihmeeseen?)
- Kun kristityt nykyään rukoilevat sairaiden puolesta, pitääkö heidän mielestänne lisätä loppuun sanat: ”Tapahtukoon kuitenkin sinun tahtosi!” Miksi pitää, miksi ei tarvitse?

Jae 36. Tabita ja Dorkas tarkoittavat molemmat gasellia. Kysymys oli ilmeisesti varakkaasta mutta lapsettomasta leskestä tai naimattomasta naisesta, joka pyöritti kotonaan köyhien leskien vanhainkotia.

- Miettikää, millaista varakkaan mutta perheettömän Tabitan elämä oli ollut ennen kuin hänestä tuli kristitty.
- Vetäjä lukee 1. Kor. 7:34. Miksi naimattomille naisille annettiin alkukirkossa suuri arvo?
- Mikä sai Tabitan päättämään, että hän perustaa kotiinsa leskien turvapaikan?
- ”Paidat ja muut vaatteet” jakeessa 39 tarkoittavat alusvaatteita ja päällysvaatteita. Kuvitelkaa Tabitan arkipäivää hänen pyörittäessään vanhainkotia ja ommellessaan vaatteita.
- Miten naimattomat naiset voisivat meidän päivinämme löytää oman palvelutyönsä seurakunnassa?

Jakeet 37–38. Yleensä ruumiit haudattiin tuossa ilmanalassa 24 tunnin kuluessa.

- Mistä Lyddan opetuslapset saivat päähänsä kutsua Pietarin kiireesti paikalle?
- Miten kauan suunnilleen kesti palvelijoiden matka Lyddasta Joppeen ja takaisin?

Jae 39–40

- Mitä se osoittaa Pietarista, että hän lähti hakijoiden mukaan – Tabitahan oli jo kuollut?
- Miksi leskivaimot olivat murheissaan, vaikka uskoivat Tabitan nousevan ylös viimeisenä päivänä?
- Mitä Tabitan ompelemat vaatteet merkitsivät näille leskille?
- Vain Jeesus oli tähän mennessä herättänyt kuolleita, apostolit eivät olleet sitä tehneet. Mistä Pietari sai rohkeuden rukoilla tällaista ihmettä ja miksi hän tahtoi rukoilla yksin?
- Mitä se osoittaa, että Herra herätti kuolleista Tabitan, mutta ei Stefanosta? (Miksi Tabitaa tarvittiin vielä seurakunnassa?)

Jakeet 41–42

- Tuliko tämä ihme leskille yllätyksenä? Perustelkaa kantanne.
- Mikä oli tämän tapauksen merkitys Tabitalle itselleen? Entä leskille? Entä Joppen seurakunnalle? Entä Pietarin ja kristinuskon maineelle?
- Luuletteko että tällaiset ihmeet olisivat kivahtaneet Pietarin päähän, ellei hän olisi kieltänyt Jeesusta? Perustelkaa vastauksenne.

Kokoavat kysymykset

- Miksi kuolleiden herättäminen päättyi apostolien ajan päättyessä?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Ilosanoma: Aineas ei pyytänyt Jeesukselta mitään eikä sitä tehnyt Tabitakaan. Vapahtaja osoitti rakkautensa heitä kohtaan tulemalla itse heidän luokseen Pietarin hahmossa ja auttamalla heitä. Samalla tavalla hän tahtoo lähettää luoksesi jonkun ”Pietarin” auttamaan sinua, kun apua tarvitset.

15. PIETARI JA ROOMALAINEN UPSEERI (Apt. 10:1–33)

Aluksi: Cornelius kuului italialaiseen sotaväenosastoon, joka koostui valiosotilaista. Mies oli edennyt rivisotilaasta sadanpäälliköksi ja asui nyt perheineen Kesareassa, joka oli kaikkein roomalaisin kaupunki tuon ajan Israelissa. Rooman armeijan uskonto oli keisarikultti. Luettuaan VT:a kreikan kielellä Cornelius oli kuitenkin hylännyt sen ja kääntynyt ”jumalaapelkääväksi”. Se tarkoittaa, että hän uskoi juutalaisten Jumalaan, vaikkei ollut ympärileikattu. (Ympärileikkaus olisi tarkoittanut sotilaan virasta luopumista ja Mooseksen koko lain noudattamista.) Jumalaapelkäävät ulkomaalaiset saivat käydä synagogassa, mutta eivät Jerusalemin temppelissä. He eivät siis voineet uhrata uhreja.

Jae 9:43. Nahkureita pidettiin tuohon aikaan uskonnollisesti saastaisina, koska he joutuivat käsittelemään myös saastaisiksi määriteltyjen eläinten nahkoja. Usein heidän työpaikkansa ympärillä leijaili kamala haju.

- Minkä viestin Simon Pietari tahtoi antaa Joppen seurakunnalle ja muille asukkaille valitessaan kortteerikseen juuri nahkuri Simonin kodin?

Jakeet 1–2. Jakeessa 22 sanotaan myös, että ”koko Juudan kansa todisti Corneliuksesta hyvää”.

- Miettikää, millaista Corneliuksen ja hänen perheensä elämä oli maassa, jossa he toimivat miehitysvallan edustajina?
- Miten tämä roomalainen upseeri oli ehkä päässyt juutalaisten suosioon?
- Cornelius oli todella ahkera rukoilija (2,4). Mitä hän rukoili ja miksi niin paljon?
- Miettikää, kenelle ja mihin tarkoitukseen Cornelius lahjoitti rahaa, ja miksi hän sen teki?
- Mitä kaikkea voimme olettaa Corneliuksen tienneen VT:sta, jota hän oli lukenut kreikaksi?
- Miten Cornelius ehkä suhtautui siihen tosiasiaan, ettei hän pääsisi koskaan Jumalan kansan täysivaltaiseksi jäseneksi?

Jakeet 3–8. Yhdeksäs tunti = klo 15. Silloin Jerusalemin temppelissä rukoiltiin ja uhrattiin ilta(päivä)uhri.

- Mitä se osoittaa, että Cornelius rukoili juuri temppelin ilta(päivä)uhrin aikaan?
- Mikä Corneliusta ehkä hämmästytti eniten enkelin ilmestymisessä ja sanoissa? (Mitä se osoittaa, että hän kutsui enkeliä herraksi, merkityksessä ”sir”?)
- Miksi enkeli ei saarnannut evankeliumia Corneliukselle, vaan käski hänen hakea apostolin paikalle?
- Diakoni Filippus oli perustanut Kesareaan seurakunnan paria vuotta aikaisemmin. Miksi enkeli ei lähettänyt noutamaan paikalle häntä, vaan Pietarin?
- Matkaan lähetetyt palvelijat olivat siis juutalaisia, mutta miksi Cornelius halusi lähettää heidän mukaansa myös yhden uskovaisen roomalaisen sotilaan?

Jakeet 10:9–16. Mooseksen laissa määritellään tarkkaan saastaiset eläimet, joita juutalainen ei saanut syödä. Niihin kuuluivat sika, kaikki matelijat ja monet linnut.

- Miettikää, mitä ruokasäännöt ovat vaikuttaneet juutalaisten sosiaaliseen elämään kautta vuosisatojen? (Mitä hyvää, mitä pahaa ne olivat saaneet aikaan?)
- Jos sinulle tarjottaisiin koirapaistia Nepalissa tai käärmekeittoa Kiinassa, söisitkö sitä?
- Jeesus oli julistanut kaikki ruuat puhtaksi (Mk. 7:19). Miksi tämä asia ei ollut mennyt Pietarin jakeluun?
- Miten Pietari uskalsi väittää vastaan Jumalan äänelle?
- Mikä oli kolme kertaa esiintyneen näyn sanoma Pietarille?
- Mikä on jakeen 15 merkitys meille kristityille?

Jakeet 17–23. Mooseksen laissa ei kielletä vierailua pakanoiden kodeissa, mutta isien perinnäissäännöt kielsivät sen. Lisäksi ruokasäännöt tekivät pakanoiden kanssa syömisen vaikeaksi. Katsokaa karttaa. Välimatka Kesareasta Joppeen oli 50 km.

- Corneliuksen lähettämät miehet olivat lähteneet Kesareasta noin klo 16 ja saapuivat seuraavana päivänä klo 12 Joppeen. Mitä voitte päätellä heidän matkansa kulusta?
- Jeesus oli käskenyt apostolien saarnata evankeliumia maan ääriin asti. Miksi tarvittiin erityinen näky ja Pyhän Hengen käsky, ennen kuin alkuseurakunnan johtaja tätä käskyä toteuttamaan?
- Miettikääpä tilannetta, että Pietari olisi mennyt Corneliuksen kotiin ilman äskeistä näkyään. Millainen hänen asenteensa roomalaisia kohtaan olisi ehkä ollut siinä tilanteessa?
- Miten nahkuri Simon suostui majoittamaan kotiinsa pakanaa, roomalaista sotilasta?
- Mitä kaikkea Pietari pääsi Corneliuksesta selville jo tuon yhden iltapäivän ja yön aikana?
- Jakeesta 11:12 käy ilmi, että Joppesta lähti kuusi veljeä Pietarin mukaan? Miksi niin monta?

Jakeet 24–27

- Miksi Cornelius tahtoi kaikkien läheistensä olevan paikalla Pietarin saapuessa?
- Mitä se osoittaa miehitysjoukkojen upseerista, että hän heittäytyi maahan apostolin (ja kalastajan) eteen?
- Miten Pietari itse koki ehkä tämän tilanteen?

Jakeet 28–33. Vanha käännös sanoo 3 pv, uusi 4 pv. Vuorokausi vaihtui auringon laskiessa.

- Mitä Pietarin sanat merkitsivät Corneliukselle ja hänen perheelleen, jotka siihen asti olivat ajatelleet olevansa toisen luokan uskovaisia?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Ilosanoma: Pyhä Henki voi tulla ennen kastetta (tässä hän teki niin), heti kasteen jälkeen (19:5–6) tai kasteen aikana (2:38). Missään UT:ssa hänen ei kerrota asettuneen asumaan ihmisydämeen täysin erillään kasteesta. Pyhän Hengen lahja ilman kastetta oli alkukirkolle yhtä vieras ajatus kuin kaste ilman Pyhän Hengen lahjaa.

16. CORNELIUS KASTETAAN (Apt. 10:33–11:18)

Aluksi: Pietari oli tullut elämänsä ensimmäistä kertaa pakanan kotiin. Kysymyksessä oli Corneliuksen, roomalaisen upseerin koti. Cornelius oli saanut enkeliltä käskyn käydä noutamassa Joppesta apostoli Pietari. Pietari puolestaan oli ymmärtänyt näkemänsä näyn perusteella, ettei Jumalan puhdistamaa luontokappaletta saa nimittää epäpyhäksi. Siispä hän saarnaa pakanoille ja kastaa heidät. Helluntaisaarnassaan Pietari oli sanonut näin: ”Kääntykää ja ottakaa itse kukin kaste Jeesuksen Kristuksen nimeen, jotta syntinne annettaisiin anteeksi. **Silloin te saatte lahjaksi Pyhän Hengen.**” (Apt. 2:38).

Jae 33

- Kuvitelkaa, millainen mieliala Corneliuksen kodissa vallitsi, kun Pietari astui sen ovesta sisälle ja valmistautui pitämään puhettaan?

Jakeet 34–36. Jae 35 luetaan molemmista käännöksistä. Tämän puheen Pietari piti kreikaksi ja se on hänen viimeinen puheensa Apostolien teoissa.

- Jakeilla 34–35 on perusteltu oppia, että hyvät pakanat pelastuvat oman uskontonsa avulla. Katsokaa tekstistä, miksi tuollainen väite ei voi pitää paikkaansa.
- Mikä on näiden jakeiden oikea tulkinta?

Jakeet 37–43. Cornelius ja hänen perheensä siis tiesivät jo valmiiksi jotain Jeesuksesta. Jeesuksen ristin juurellahan oli seisonut sadanpäämies, ja muutama roomalainen sotilas oli vartioinut hänen hautaansa.

- Millaisia juttuja miehitysarmeijan joukossa ehkä kiersi ristiinnaulitusta nasaretilaisesta?
- Miettikää, miksi Pietari mainitsi Jeesuksesta juuri ne asiat, jotka näihin jakeisiin on kirjoitettu?
- Mitä jae 38 sanoo Jumalan, Jeesuksen ja Pyhän Hengen suhteesta?
- Katsokaa jakeita 42–43. Missä näissä jakeissa on laki ja evankeliumi? (Mikä niissä tuomitsee kuulijat, mikä vapauttaa heidät tuomiosta?)

Jakeet 44–46. Pietarin ei sanota laskeneen käsiään pakanoiden päälle. Pyhä Henki laskeutui heihin jo hänen puheensa aikana.

- Mikä Pietarin puheessa sai aikaan uskon syntymään hänen kuulijoittensa sydämeen?
- Mikä oli näiden pakanoiden kohdalla Pyhän Hengen saamisen edellytys?
- Miksi oli tärkeää, että nämä ensimmäiset pakanat saivat Pyhän Hengen näkyvällä tavalla?
- Pyhän Hengen saaminen liitetään Apostolien teoissa kolme kertaa kielillä puhumiseen: helluntaina, Samariassa ja Corneliuksen kodissa. Mikä näissä kolmessa tapauksessa oli yhteistä?
- Mitä ajattelette siitä, ettei Apostolien teoissa kerrota yhtään kertaa jonkun yksityisen ihmisen puhuneen kielillä?

Jakeet 47–48

- Mitä se osoittaa, että kaste toimitettiin heti, mahdollisesti samana päivänä? (Miksei asiasta neuvoteltu muiden apostolien kanssa?)
- Miten Corneliuksen ja hänen perheensä elämä muuttui tuosta päivästä lähtien a) suhteessa juutalaisuuteen b) suhteessa roomalaisiin ja c) suhteessa kristittyihin?
- Kesareassa oli jo olemassa pieni seurakunta. Miettikää, minkä panoksen roomalainen upseeri perheineen ja ystävineen toi tuon seurakunnan toimintaan?

Jakeet 11:1–10. Mooses kielsi solmimasta liittoa ja lankoutumasta pakanoiden kanssa, mutta hän ei kieltänyt heidän kodeissaan käymistä. Sen kielsivät vain isien perinnäissäännöt.

- Näyttää siltä, kuin muut apostolit eivät olisi hyväksyneet pakanan kastamista. Miten he siis olivat tulkinneet Jeesuksen lähetyskäskyä (”aina maan ääriin asti”) siihen saakka?
- Miksi Luukas ei välttä toistoa sanomalla: ”Pietari kertoi heille kaiken, mitä Corneliuksen luona oli tapahtunut”? Miksi hän toistaa sen, mitä oli jo kirjoittanut edelliseen lukuun?

Jakeet 11:11–17. Jakeen 14 sanat esiintyvät tässä ensimmäistä kertaa.

- Mitä lisävaloa jae 14 tuo Corneliuksen ja hänen perheensä pelastumiseen?
- Mitä ne sanat olivat, joiden kautta Cornelius ja hänen perheensä olivat pelastuneet?
- Miksi Pietari rinnasti Corneliuksen kodin tapahtumat juuri helluntaihin?
- Mitä nämä jakeet sanovat meille Pyhän Hengen kasteesta? Kuka sen saa ja millä perusteella? (Millaisia väärinkäsityksiä Pyhän Hengen kasteesta ihmisillä voi olla?)
- Miten ihminen voi estää Jumalan työtä jakeiden 10:47 ja 11:17 mukaan?

Jae 18

- Mitä vallankumouksellista näissä sanoissa on juutalaisen sanomana?
- Mikä on tämän jakeen merkitys kirkkohistoriassa?

Kokoavat kysymykset

- Arvioi tätä tekstin perusteella niitä vaatimuksia, joita olette kuulleet pidettävän Pyhän Hengen saamisen edellytyksenä.
- Missä tässä luvussa on armon evankeliumi?

Ilosanoma: Pietari julisti pakanoille evankeliumia lyhyesti ja ytimekkäästi: ”Jeesuksesta kaikki profeetat todistavat, että jokainen, joka uskoo häneen, saa hänen nimensä voimasta syntinsä anteeksi.” (10:43) Niin sinäkin saat.

17. SAULIN VALMISTUSVUODET (Apt. 9:23–31 ja Gal. 1:15–20)

Aluksi: Saul oli siis kääntynyt kristityksi Damaskoksessa noin vuonna 33. Hän oli aloittanut saarnatoimintansa välittömästi ja saattanut sekä Damaskoksen että Jerusalemin juutalaiset hämmennyksiin. Mitä hänelle sitten tapahtui, siitä keskustelemme tämän päivän raamattupiirissä.

Jakeet Apt. 9:23–25

- Mitä Saulin erikoinen pako Damaskoksesta osoittaa a) hänestä itsestään ja b) Damaskoksen kristityistä?
- Vanhan käännöksen mukaan Saulin pelastaneet kristityt olivat hänen opetuslapsiaan. Miettikää, miten hän oli ehtinyt saada itselleen jo opetuslapsia?
- Saul kertoo itse paostaan seuraavaa: ”*Damaskoksessa kuningas Aretaksen alainen päällikkö antoi vartioida kaupunkia pidättääkseen minut.*” (2. Kor. 11:32.) Miettikää, miten maallinen esivaltakin saatiin sotketuksi tähän murhayritykseen?

Gal. 1:15–17. Runsaan sadan kilometrin päässä Damaskoksesta itään levisi suuri autiomaan, Arabia. Saul vietti siellä yhtä pitkän ajan kuin muut apostolit olivat viettäneet Jeesuksen seurassa.

- Mitä lisävaloa jae 15 tuo Paavalin kääntymykseen?
- Saul tiesi, että Herra oli kutsunut hänet lähetysaarnajaksi pakanoiden pariin. Miksi hän siis vetäytyi autiomaahan kokonaista kolmeksi vuodeksi?
- Mitä olisi ehkä tapahtunut, jos Saul olisi lähetetty lähetystyöhön heti kääntymyksensä jälkeen?
- Millaisia asioita Jeesus opetti Saulille niiden kolmen vuoden aikana, katsokaa jakeita 1:11–12?
- Tuona aikana Saul oppi erottamaan lain ja evankeliumin toisistaan. Mitä tapahtuu sen julistajan kuulijoille, joka sotkee ne keskenään?

Gal. 1:18–20

- Minkä riskin Saul otti palatessaan Jerusalemiin?
- Miksi Saul halusi Jerusalemiin palattuaan tutustua erityisesti juuri Keefaaseen eli Pietariin?
- Mistä luulette niiden kahden keskustelleen kahden viikon aikana? Mitä Pietari kertoi Saulille, entä mitä Saul kertoi Pietarille?
- Miksi Saul halusi tutustua myös Jaakobiin, Marian poikaan ja Jeesuksen pikkuveljeen?
- Miksi Paavali esitti jakeen 20 vannotuksen?

Apt. 9:26–27. Josef Barnabaksesta on kerrottu aikaisemmin, että hän oli Kyprokselta kotoisin oleva leeviläinen, joka oli myynyt maansa ja lahjoittanut rahat seurakunnalle. Apostolit olivat antaneet hänelle lisänimen Barnabas, rohkaisija (4:36–37). Huomattavaa, että Saulilla oli paljon parempi koulutus kuin kellään 12 apostolista. Jakeen 26 sanonta ”yritytti liittyä” tarkoittaa päättäväistä ja jatkuvaa pyrkimystä.

- Mitä Saul oli ehkä odottanut ja toivonut alkuseurakunnalta Jerusalemiin palatessaan?
- Miksi Paavali ei kerro Galatalaiskirjeessä siitä kohtelusta, jonka kohteeksi hän Jerusalemissa joutui?
- Miten on mahdollista, etteivät Jerusalemin kristityt uskoneet Saulin kääntymyksen aitouteen vielä kolmen vuoden kuluksi? (Mitä opetuslapset pelkäsivät vältellessään Saulia?)
- Mitä se osoittaa Barnabaksesta, että hän meni Saulin luo ja kuunteli, mitä tällä on sanottavanaan?
- Miksi kuuntelemisen taito on erityisen tärkeä taito kristillisessä seurakunnassa?

Apt. 9:28–29

- Miten Saul ehkä koki sen, ettei Jerusalemin seurakunta antanut hänelle mitään työtehtävää senkään jälkeen, kun kaikki jo uskoivat hänen kääntymyksensä aitouteen?
- Miksi Saul ei voinut lopettaa Jeesuksesta todistamista hetkeksikään?
- Tämä on jo toinen Sauliin kohdistunut murhayritys. Miksi juuri hellenistijuutalaiset vihasivat Saulia kuin myrkkyä? Mikä oli Saulin rikos heidän mielestään?

Apt. 9:30. Voimme päätellä Gal. 2:1 perustella, että Saul vietti Tarsoksessa 8–10 vuotta. Kaupungissa oli tuohon aikaan yliopisto ja suuri kirjasto. ”Tarsoksen seurakuntaa” ei mainita apostolien teoissa eikä kirjeissä, sen sijaan ”Kilikian seurakunnat” mainitaan.

- Mitä tämä jae sanoo tarkalleen ottaen Saulin Tarsokseen lähdöstä?
- Miten fariseus-isä ja muut sukulaiset mahtoivat ottaa kristityksi kääntyneen Saulin vastaan?
- Paavali kertoo saaneensa juutalaisilta viisi ruoskintaa, jotka ilmeisesti tapahtuivat juuri Tarsoksen vuosina. (2. Kor. 11:24). Mitä valoa tämä seikka tuo hänen valmistusvuosiinsa?
- Ehkä Saul opiskeli Tarsoksen yliopistossa; hän näet siteeraa puheissaan kolme kertaa kreikkalaisia runoilijoita. Mitä hyötyä hänelle oli kreikkalaisen kulttuurin tuntemisesta lähetysmatkoillaan?
- Mitä osoittaa se, että maailman suurin lähetysaarnaja tarvitsi tehtävänsä valmistautumiseen yli 10 vuotta? (Miten Jumalalla on varaa laittaa lahjakas lähetti syrjään noin pitkäksi aikaa?)
- 2. Korinttilaiskirjeestä käy ilmi, että Saul-Paavali sai juuri näinä vuosina sen vaivan, jota hän nimittää ”pistimeksi lihasaan” (12:2,7). Miettikää, mitä se vaikutti noihin valmistusvuosiinsa?
- Missä näissä teksteissä on armon evankeliumi?
- Mitä opimme Pyhän Hengen toiminnasta näiden tekstien kautta?

Lopuksi: Näin Paavali kirjoittaa näin Galatalaiskirjeessä siitä, mitä hän oli oppinut Arabian ja Tarsoksen vuosina: ”*Kun tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi tekemällä lain vaatimia tekoja vaan uskomalla Jeesukseen Kristukseen, olemme mekin uskoneet Jeesukseen Kristukseen, jotta tulisimme vanhurskaiksi häneen uskomalla emmekä tekemällä lain vaatimia tekoja. Eihän kukaan ihminen tule vanhurskaaksi tekemällä mitä laki vaatii.*” (Gal. 2:16).

18. ENSIMMÄINEN PAKANASEURAKUNTA SYNTYY (Apt. 11:19–30 ja Gal. 2:1–10)

Aluksi: Kristittyjen hajaantuminen ympäri Lähi-itää kuitataan nyt muutamalla sanalla; jakeet 11:19–24 kattavat toistakymmentä vuotta. Ensimmäinen pakanaseurakunta syntyi Antiokiaan, jonne on Jerusalemissa matkaa noin 500 km. Kaupungissa oli tuohon aikaan puoli miljoonaa asukasta, se oli kolmanneksi tärkein asutuskeskus Rooman valtakunnassa ja Syyrian provinssin pääkaupunki. Asujaimisto oli monikansallista, ja myös juutalainen siirtokunta oli suuri.

Jakeet 11:19–21. Katsokaa kartalta vainottujen kristittyjen kulkema reitti ja Kyrene Pohjois-Afrikasta.

- Mikä siinä olisi pahinta, jos me joutuisimme jättämään kotimme kristittyjen vainon tähden? (Minne sinä lähtisit, jos kristittyjä vainottaisiin Suomessa?)
- Jeesuksen ylösnousemuksesta oli kulunut toistakymmentä vuotta. Mitä se osoittaa, ettei alkuseurakunta ollut lähettänyt vielä ainoatakaan lähettäjä ulkomaille?
- Mitä ajattelette siitä, etteivät juutalaiskristityt kertoneet Jeesuksesta pakana-naapureilleen pakolaisiksi päädyttyäänkään?
- Mikä sai kyproslaiset ja kyreneläiset hellenistikristityt kertomaan Jeesuksesta pakanoille Antiokiassa?
- Mitä siihen tarvittiin, että Antiokiassa voi syntyä suuri herätys? (Mitä Luukas tarkoittaa sanoessaan, että ”Herran käsi oli heidän tukena”?)

Jakeet 22–24

- Miten on mahdollista, että Antiokian seurakunta syntyi ilman apostolien myötävaikutusta?
- Miksi juuri Barnabas (joka ei kuulunut niiden 12 joukkoon) lähetettiin Antiokiaan?
- Barnabas ei ilmeisesti ryhtynyt johtamaan Antiokian seurakuntaa. Mitä hän siellä teki?

Jakeet 25–26. Antiokiasta Tarsokseen on meriteitse noin 150 km. Maitse matkaa kertyy vähän enemmän. Muistamme, että Saul oli saanut Jeesukselta lähetyksensä yhteydessä ja että Barnabas oli auttanut häntä Jerusalemissa pääsemään seurakunnan yhteyteen.

- Miettikää eri syitä, miksi Barnabas halusi saada työtoverikseen juuri Saulin?
- Alkukielestä käy ilmi, ettei Saulin etsiminen ollut helppoa. Mikä teki sen vaikeaksi?
- Mitkä olivat ehkä Saulin tunnelmat, kun Barnabas ilmestyi hänen ovelleen ja tarjosi hänelle töitä?
- Miten Barnabas ja Saul ehkä organisoivat raamattuopetuksen osaksi Antiokian seurakunnan työtä?
- Mitä iloja ja haasteita tuohon vuoteen sisältyi Saulin kannalta katsottuna?
- Miten arvellette uskovaisten ottaneen vastaan antiokialaisten keksimän nimityksen ”kristuslainen” (kreikaksi ”kristianos”)?
- Miltä sana ”kristitty” kuulostaa meidän maanmiestemme korvissa tänä päivänä?

Jakeet 27–30. Claudius hallitsi Rooman valtakuntaa (”koko maailmaa”) vuosina 41–54

- Miksi Jumala halusi ilmoittaa Antiokian seurakunnalle tulevasta nälänhädästä edeltä käsin?
- Miten ensimmäinen pakanaseurakunta keksi ruveta auttamaan Jerusalemin äitiseurakuntaa?
- Miettikää, miksi juuri Barnabas ja Saul valittiin viemään rahalahjaa Jerusalemiin?
- Mikä oli tämän rahalahjan vaikutus sen antajiin ja saajiin?
- Minkä verran sinun seurakuntasi osallistuu maailman nälkäänäkevien auttamiseen?

Jakeet Gal. 2:1–3. Saul oli käynyt Jerusalemissa ehkä vain kerran kääntymisensä jälkeen. ”Ilmestys” jakeessa 2 tarkoittaa sitä, miten Jeesus oli avannut Saulin silmät näkemään oikean evankeliumin.

- Nyt käy ilmi, että Saulilla olikin taka-ajatus tätä matkaa varten. Mikä se oli?
- Miksi Saulin piti vielä keskustella julistuksen sisällöstä seurakunnan johtajien ja apostolien kanssa?
- Miettikää, miksi Paavali oli ottanut pakanaudesta kääntyneen Tituksen mukaan tälle matkalle?

Jakeet 2:4–5. Jerusalemin seurakunnassa, mahdollisesti myös Antiokiassa, oli valeveljiä, jotka vaativat ympärileikkausta ja Moosesen lain noudattamista pelastumisen ehtona.

- Mikä oli Saulin motiivi, kun hän sotkeutui yhä uudelleen oppiriitoihin eikä antanut niissä tippaakaan periksi? (Mitä olisi tapahtunut, jos Saul olisi antanut juuri tässä asiassa periksi?)
- Milloin oppiriidat ovat hyvä asia, milloin paha?

Jakeet 2:6–10. Ilmeisesti Antiokian seurakunta suunnitteli jo tässä vaiheessa Barnabaksen ja Saulin lähettämistä lähetystyöhön.

- Mikä oli tämän keskustelun ja kädenpuristuksen merkitys sille lähetystyölle, johon Saul ja Barnabas kohta lähetettiin? (Mitä olisi tapahtunut, jollei tätä kädenpuristusta olisi ollut?)
- Miksi oli tärkeää, että pakanaseurakunnat muistaisivat alkuseurakunnan köyhiä?
- Missä näissä teksteissä on armon evankeliumi?
- Mitä nämä tekstit kertovat Pyhän Hengen toiminnasta?

Luetaan vielä jakeet Apt. 12:24–25.

Lopuksi: Barnabas näki Antiokiassa **Jumalan armon** (23). Mikään muu kuin armo ei olisi voinutkaan saada aikaan herätystä tuohon suureen pakanakaupunkiin. Kun pakanat tajusivat Jeesuksen antavan heille kaikki heidän syntinsä anteeksi ristinkuolemansa tähden, he ottivat kasteen ja liittyivät tuohon elävään seurakuntaan, josta tuli vähitellen kristinuskon keskuspaikka maailmassa.

19. PIETARIN PAKO (Apt. 12:1–23)

Aluksi: Oli vuosi 42. Tuohon aikaan Herodes Agrippa I toimi Juudeassa Rooman vasallikuninkaana. Tässä tekstissä esiintyvä Jaakob oli toinen ”ukkosenjylinän pojista”. Hän oli kuulunut Jeesuksen lähipiiriin yhdessä Pietarin ja veljensä Johanneksen kanssa. Jeesus oli ennustanut, että Sebedeuksen pojat tulisivat juomaan saman kärsimyksen maljan kuin hänkin (Mark. 10:39), ja nämä olivat sanoneet suostuvansa siihen. Enkeli oli vapauttanut Pietarin ja muut apostolit vankilasta jo kerran aikaisemmin.

Jakeet 1–3. Luetaan jae 1 molemmista käännöksistä.

- Herodes Agrippa ei vainonnut apostoleja uskonnollisista syistä. Mitkä olivat hänen motiivinsa ja mistä hän ehkä Jaakobia ja Pietaria syytti?
- Millä mielellä luulette Jaakobin menneen mestattavaksi?
- Inhimillisesti katsottuna Jaakobia olisi tarvittu vielä kipeästi täällä maan päällä. Miten Jumalalla on varaa antaa yhden kallisarvoisen apostolin kuolla jo näin varhaisessa vaiheessa?
- Miten luulette Jerusalemin seurakunnan ja muiden apostolien suhtautuneen siihen, että yksi heistä oli tapettu ja toinen istui vankilassa?

Jakeet 4–5. Oli pääsiäisen aika, kun Pietari pidätettiin, aivan kuten silloinkin, kun Jeesus oli pidätetty. Jeesus oli ennustanut Pietarille hänen kuolevan marttyyrina.

- Mitä luulette Pietarin miettineen, kun häntä tultiin pidättämään jo kolmatta kertaa?
- Miksi yhtä saarnamiestä piti vartioida 16 sotilaan voimin?
- Miettikää, miksi Agrippa päätti asettaa Pietarin nimenomaan kansan, ei juutalaisten tai roomalaisten tuomarien eteen?
- Mitä luulette sen vaikuttaneen Pietariin, että hän tiesi uskovien rukoilevan lakkaamatta puolestaan?

Jae 6. Herodeksen sotilaat voivat olla roomalaisia legioonalaisia tai juutalaisia temppelekaartilaisia.

- Mitkä kaikki seikat tekivät Pietarin tilanteen inhimillisesti toivottomaksi?
- Mitä se Pietarista osoittaa, että saattoi nukkua sikeästi, vaikka hänellä oli kahleet käsissään ja hän oli niillä kiinni kahdessa vartijassa?
- Mikä oli muuttunut sen jälkeen, kun Pietari oli pelännyt pidätystä ja kieltänyt Herransa?
- Jeesus ei ollut nukkunut viimeisenä yönään Getsemanessa, vaan valvonut suuren tuskan ja kauhun vallassa. Mitä sellaista Jeesus oli pelännyt, mitä Pietarin ei tarvinnut nyt pelätä?

Jakeet 7–11. Luetaan jae 11 molemmista käännöksistä.

- Montako ihmettä tässä tapahtui?
- Katsokaa jae 8. Miksi enkeli neuvoi Pietaria kuin äiti lastaan?
- Miksi Pietari luuli näkevänsä näyn, vaikka oli jo kerran vapautunut enkelin avulla vankilasta?
- Miksi enkeli ei ollut vapauttanut Jaakobia vankilasta?
- Katsokaa jae 11. Miten on, oliko Pietari toivonut vapautumista, vai tuliko se hänelle yllätyksenä? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 12–15. Luukas esittelee meille UT:n viidennen Marian, joka ei ollut myynyt taloaan, vaan antanut sen seurakunnan kokouspaikaksi. Markus Johannesta pidetään Markuksen evankeliumin kirjoittajana.

- Miettikää, mistä Pietari voi tietää seurakunnan olevan koolla juuri Marian talossa?
- Millaista rukousvastausta seurakunta ehkä odotti?
- Miten on mahdollista, ettei seurakunta aluksi uskonut Jumalan vastanneen rukoukseensa?
- Miksi Luukas liitti kertomukseensa jopa palvelustyön nimenkin?

Jakeet 16–17. Tämä Jaakob oli Herran veli. Hänestä tuli Jerusalemin seurakunnan johtaja. Ilmeisesti Pietari läksi tämän jälkeen ulkomaille.

- Mitä ajattelette jakeesta 16?
- Mitä se osoittaa, ettei Pietari mennyt itse Jaakobin ja muiden veljien luo kertomaan pakotarinaansa?

Jakeet 18–19. Luetaan jakeet taas molemmista käännöksistä.

- Mitkä kaikki kysymykset jäivät vaivaamaan sotilaita ja Herodesta?
- Mitä Herodeksen olisi pitänyt tehdä sen sijaan, että hän teloitutti 16 syytöntä sotilasta?

Jakeet 20–23. Tämän tapauksen kertoo myös Josefus historiateoksessaan, mutta hieman toisella tavalla.

- Mitä nämä jakeet paljastavat meille ihmisen jumaloinnista?
- Miettikää, miksi Jumala antoi Herodeksen kuolla noin kauhealla tavalla?

Kokoavat kysymykset (jos on aikaa)

- Onko mielestäsi helppo vai vaikea uskoa, että Herra lähettää näkymättömän enkelinsä auttamaan juuri sitä ihmistä, jonka puolesta sinä tänään huudat apua? Miksi helppo, miksi vaikea?
- Missä tässä luvussa on armon evankeliumi?

Lopuksi: Siltä, joka uskoo Jeesukseen, ei hiuskarvaakaan katkaista Jumalan tietämättä, sallimatta ja suunnittelematta. Juuri siksi Pietari pystyikin nukkumaan uhkaavan kuoleman edessä sikeästi kuin pieni lapsi. Häntä ei pelottanut, koska kuolema oli hänelle vain tapa päästä rakkaimman ystävänsä Jeesuksen luo.

20. TAPAHTUI ANTIOKIASSA (Gal. 2:11–14 ja Apt. 13:1–3)

Aluksi: Pietari oli ollut kirkon johtajana yli 15 vuotta, kun hän tuli käymään Antiokiassa. Tämä tapahtui silloin, kun Paavali ja Barnabas toimivat tuon seurakunnan opettajina (vv. 46–47). Juutalaiset eivät aterioineet yhdessä pakanoiden kanssa, koska eivät tahtoneet syödä Mooseksen lain kieltämiä ruokia. Pietari oli kuitenkin jo syönyt roomalaisen Corneliuksen kodissa, ja Jaakobkin oli sen hyväksynyt. Nyt Paavali kertoo galatalaisille, minkä hirveän mokan Pietari teki Antiokiassa käydessään. Huomatkaa, että tässä vaiheessa Paavali oli vasta lähetyksenkandidaatti ja Pietari kirkon johtaja.

Gal. 2:11–13. Alkukirkossa nautittiin jumalanpalveluksen ja ehtoollisen yhteydessä myös tavallinen ateria. Pietarin eristäytyminen tarkoittanee, ettei hän syönyt yhdessä pakanakristittyjen kanssa.

- Miettikää, miksi Jerusalemissa asuvien juutalaiskristittyjen oli muita vaikeampi luopua Mooseksen lain saastaisuussäännöistä kristityksi kääntymään?
- Mikä sai Pietarin siirtymään tässä nimenomaisessa tilanteessa pakanoiden pöydästä juutalaisten pöytään – mitä hän pelkäsi Jaakobin taholta?
- Itse asiassa Jaakob oli jo hyväksynyt pakanakristityt kristillisen kirkon jäseniksi (11:18). Myöhemmin hän ilmaisi tämän seikan selvin sanoin (15:19–20). Mistä häntä koskeva väärinkäsitys oli saattanut syntyä?
- Tekikö Pietari mielestänne syntiä tahallaan vai vahingossa? Perustelkaa kantanne.
- Kuvitelkaa tilannetta, kun Pietari siirtyi pakanakristittyjen pöydästä juutalaiskristittyjen pöytään a) pakanakristittyjen kannalta, b) juutalaiskristittyjen kannalta ja c) Pietarin itsensä kannalta.
- Miksi Pyhän Hengen täyteyskään ei ollut vapauttanut Pietaria ihmispelosta?
- Miettikää Barnabaksen motiiveja; hänhän oli toiminut vuoden ajan samojen pakanakristittyjen opettajana, joiden kanssa hän nyt kieltäytyi aterioimasta. Mitkä olivat hänen motiivinsa?

Jae 14. Luetaan jae molemmista käännöksistä.

- Missä mielessä Pietarin ja kumppanien käytös oli ”poikkeamista **evankeliumin** totuuden tieltä”? (Miten heidän käytöksensä vesitti armon evankeliumin?)
- Mitä se osoittaa lähetyksenkandista, että hän uskalsi nostaa kissan pöydälle kirkon johtajan edessä?
- Mitä alkukirkolle olisi tapahtunut, jollei Paavali olisi puuttunut asiaan?
- Miksi Pietaria piti nuhdella julkisesti, miksei kahdenkeskinen puhuttelu riittänyt?
- Mitä Paavali tarkoittaa sanoessaan, että Pietari ”pakotti” pakanakristittyjä elämään juutalaisten tavalla?
- Mitä luulette muiden ehtoollisvieraiden ja koko kristillisen kirkon ajatelleen tästä keskustelusta?
- Mitä tämä tapaus vaikutti Pietariin kirkon johtajana?
- Miettikää tämän tekstin valossa, miten kristittyjen välisiä oppiriitoja pitäisi nykyään käsitellä? (Mitä tapahtuu, jos erimielisyydet lakaistaan maton alle?)
- Mitä tämä jakso opettaa meille kirkon ja kristillisten järjestöjen johtajien vastuusta?

Vetäjä lukee jakeet 2. Piet. 3:15–16. Pietari kirjoitti nämä sanat kaksi vuosikymmentä myöhemmin.

- Miten luulette Pietarin päässeen Antiokian välikohtauksen yli? (Mitä se kirkon johtajasta osoittaa, ettei hän vihoitellut lähetyksenkandille, joka hyppi hänen nenälleen?)
- Miten Pietari arvioi 20 vuotta myöhemmin Paavalia ja hänen kirjeitään? (Mistä se on osoitusta, että Pietari rinnastaa Paavalin kirjeet Vanhan testamentin pyhiin kirjoituksiin?)

Apt. 13:1. Simeon Niger saattoi olla se Simon Kyreneläinen, joka kantoi Jeesuksen ristiä.

- Mitä voitte päätellä Antiokian seurakunnan viidestä profeetasta ja opettajasta heidän nimiensä perusteella?
- Mitä se osoittaa, että Saul oli listalla viimeisenä?

Jakeet 2–3 Sana ”toimittaa palvelusta Herralle” on kreikaksi ”leitourgein” ja viittaa jumalanpalvelukseen.

- Miettikää, miksi juuri Antiokia ryhtyi ensimmäisenä lähettämään lähetyssaarnaajia pakanamaille. Miksei Jerusalemin äitiseurakunta?
- Mitä ajattelette siitä, että Pyhän Hengen kutsu tuli seurakunnalle jumalanpalveluksen yhteydessä?
- Miten seurakunnalla oli varaa luopua kahdesta (parhaasta?) työntekijästään lähetystyön hyväksi?
- Missä muodossa lähettävä seurakunta saa aina takaisin sen, mistä luopuu?
- Mitä tämä teksti opettaa meille lähetyksensuusta: kuka sen antaa, kenelle ja miten? Katsokaa myös jaetta 4?
- Verratkaa jaetta 3 Jeesuksen sanoihin Paavalille tämän kääntymyksen yhteydessä: ”*Mene, sillä minä lähetän sinut kauas pakanoiden tykö.*” (22:21*) Mikä on Jumalalta tulevan sisäisen kutsun ja seurakunnalta tulevan ulkoisen kutsun suhde? (Miksi kenenkään ei pidä lähteä liikkeelle ilman lähettävää seurakuntaa?)
- Kertokaa, miten itse olette saaneet lähetyskipinän ja miten osallistutte tähän tärkeään työhön?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: On armoa, että Pyhä Henki on lähettänyt ja lähettää lähettejä koko maailmaan julistamaan evankeliumia. On armoa, että yksi irlantilainen munkki totteli hänen kutsuaan tuhat vuotta sitten ja tuli tänne Suomenkin raukoille rajoille.

21. ENSIMMÄISET LÄHETYSSAARNAAJAT (Apt. 13:4–41)

Aluksi: Oli menossa vuosi 46 tai 47. Jeesus oli antanut lähetyksensä 16–17 vuotta aikaisemmin ja Paavalikin saanut lähetyksensä 14 vuotta aikaisemmin. Nyt hän oli jo nelikymppinen. Pietari oli kastanut Corneliuksen yli 10 vuotta aikaisemmin, ja Antiokian seurakuntakin oli jo muutaman vuoden vanha. Vasta tässä vaiheessa Antiokiassa havahduttiin lähettämään ensimmäiset varsinaiset lähetyssaarnaajat maailmalle. Barnabas oli leeviläinen, kotoisin Kyprokselta, ja Johannes Markus oli hänen serkkunsa (Kol. 4:10). Markuksen äiti Maria oli puolestaan Jerusalemin seurakunnan keskeisiä henkilöitä (12:12).

Jakeet 4–5. Kyprokselle evankeliumi oli levinnyt jo aikaisemmin. Katsokaa karttaa.

- Miten luulette ensimmäisten lähetyssaarnaajien päättäneen, mihin suuntaan he lähtisivät?
- Mikä teki Kyproksella kulkemisen suhteellisen helpoksi noille kolmelle?
- Miettikää, mikä oli Johannes Markuksen tehtävä tässä tiimissä? (Miksi häntä ei siunattu lähetystyöhön?)

Jakeet 6–8. 200 km pitkä Kypros kuljettiin päästä päähän. Sergius Paulus oli prokuraattori, Rooman tärkein virkamies saarella.

- Mitä jae 7 osoittaa roomalaisesta käskynhaltijasta ja hänen kiinnostuksensa kohteista?
- Mitä tarkoitusta varten luulette roomalaisen käskynhaltijan pitäneen luonaan juutalaista noitaa?
- Miksi Barjeesus koetti estää Sergius Paulusta omaksumasta kristillistä uskoa?

Jakeet 9–12

- Mitä ajattelette sanoista, jotka Pyhä Henkeä täynnä oleva Paavali sanoi Barjeesukselle? (Mitä olisi tapahtunut, jos Paavali ja Barnabas olisivat vain saarnanneet evankeliumia, mutta eivät olisi sanoneet noidalle suoria sanoja?)
- Missä tilanteessa meidänkin pitää sanoa suorat sanat kristinuskon vastustajille? Vai pitääkö?
- Mitä merkittäviä oli ensimmäisessä ihmeessä, jonka Luukas kertoo Paavalin tehneen?
- Mitä luulette Barjeesukselle tapahtuneen tämän jälkeen?
- Miksi Sergius Paulus ihmetteli vain ”Herran oppia” nähtyään Barjeesuksen sokeutumisen?
- Miettikää, miksi Sauloksen heprealainen (kuninkaan) nimi muuttui juuri tässä vaiheessa kreikankieliseksi Paulokseksi (=”pieneksi”) ja miksi hänestä tuli saman tien myös tiiminvetäjä?

Jae 13. Perge sijaitsi mantereen puolella, kuumalla rannikkokaistaleella, joka oli malariasääskien saastuttama. Matkalaisten silmien edessä kohosivat nyt 2–3 km korkuiset Taurusvuoret. Siellä tiedettiin olevan paljon maantierosvoja.

- Ehkä lähetit tunsivat kiusausta jäädä perustamaan seurakuntia Kyprokselle nyt, kun käskynhaltijakin oli tullut uskoon. Mikä sai heidät jatkamaan matkaansa Vähän Aasian puolelle?
- Miettikää, miksi niin harvat lähetysjärjestöt menevät koko ajan eteenpäin sellaisille alueille, joilla evankeliumia ei ole vielä julistettu?
- Lähetyssaarnaajat eivät olleet kokeneet mitään varsinaista vainoa tähän mennessä. Mikä siis sai Markuksen palaamaan maitojunalla kotiinsa?

Jakeet 14–21. Pergestä kiivettiin 1200–1500 metriä Anatolian ylätasangolle. Matkaa Pisidian Antiokiaan, seudun tärkeimpään kaupunkiin, kertyi 200 km. Sen synagogassa Paavali piti ensimmäisen puheensa, joka löytyy Apostolien teoista. Siitä pääsemme selville, millä tavalla apostoli evankelioi maanmiehiään.

- Mitä ajattelette puheen aloituksesta?
- Jos Paavali aikoi julistaa maanmiehilleen evankeliumia Jeesuksesta, miksi hän aloitti puheensa kovin vanhoista asioista?
- Miksi Paavali ei kerro tässä saarnassa eikä muissakaan saarnoissaan omaa uskoontulotarinaansa?

Jakeet 22–25. Johannes Kastajan tunsivat kaikki diasporajuutalaisetkin ja pitivät häntä arvossa.

- Mitä Paavali tahtoi sanoa maanmiehilleen Jeesuksesta Daavidin esimerkin kautta (22–23)?
- Mitä Paavali tahtoi sanoa Jeesuksesta Johannes Kastajan esimerkin kautta (24–25)?

Jakeet 26–37. Paavali siteeraa tässä vapaasti psalmeja 2 ja 16 sekä Jesajan lukua 55, 3. jaetta.

- Mikä ilosanoma sisältyy näihin jakeisiin juutalaisten kannalta katsottuna? Entä jumalaapelkäävien kreikkalaisten kannalta?
- Miten Paavali todistelee kuulijoilleen Jeesuksen ylösnousemista ja hänen jumaluuttaan?
- Miten Paavali osoittaa sen, ettei ole kysymys uudesta uskonnosta, vaan juutalaisten uskon täyttymyksestä?

Jakeet 38–41. Vanhurskauttaminen on oikeusermi. Se tarkoittaa, että tuomari julistaa tuomittavan syyttömäksi ja vapauttaa hänet. Mooseksen lain mukaan Jumala ei koskaan julista syyllistä syyttömäksi. Hän voi vanhurskauttaa vain sellaisen ihmisen, joka noudattaa lakia täydellisesti.

- Millainen on Paavalin vanhurskauttamisoppi jakeiden 38–39 mukaan? (Kenet Jumala vanhurskauttaa ja millä perusteella? Miten pyhä Jumala voi julistaa syyttömäksi ihmisen, joka itse asiassa on syyllinen?)

Lopuksi: Raamatun tärkein sanoma on se, että Jumala vanhurskauttaa jumalattoman uskon kautta Jeesukseen. Siinä tapahtuu autuas vaihtokauppa: jumalaton saa itselleen Jeesuksen vanhurskauden ja Jeesus sai kannettavakseen jumalattoman synnit .

22. TAPAHTUI GALATIASSA (Apt. 13:42–14:20)

Aluksi: Paavali ja Barnabas olivat kulkeneet rannikkokaupunki Pergestä parisataa km ylämäkeä Etelä-Galatiassa sijaitsevaan Pisidian Antiokiaan. Siellä he olivat osallistuneet synagogajumalanpalvelukseen. Paavalia oli pyydetty pitämään saarna, jonka pääkohtana oli ollut vanhurskauttaminen uskon kautta. Kuulijoiden joukossa oli ollut sekä juutalaisia että jumalaapelkääviä kreikkalaisia, jotka uskoivat Herraan, mutta eivät olleet kääntyneet juutalaisuuteen. Kerrataan vielä saarnan loppuhuipennus, jakeet 38–39.

Jakeet 13:42–43

- Mitä jakeen 42 pyyntö osoittaa Pisidian Antiokian juutalaisista tässä vaiheessa?
- Millaista raamattukoulua Paavali ja Barnabas pitivät ehkä seuraavalla viikolla heitä seuranneille ihmisille?

Jakeet 13:44–49. Seuraavana sapattina väkeä kokoontui tuhatmäärin synagogan ympärille.

- Lähetysaarnaajien ei kerrota tehneen ihmeitä Pisidian Antiokiassa. Mikä siis veti ”koko kaupungin” – myös pakanat – heitä kuulemaan?
- Mistä juutalaiset raivostuivat noin silmittömästi, ja miksi he eivät suostuneet asialliseen väittelyyn Paavalin kanssa, vaan herjasivat häntä?
- Miksi Paavali teki juuri tässä vaiheessa sen ratkaisun, että hän siirtäisi evankelioimistyönsä painopisteen pakanoiden puolelle?
- Mistä tuli se ilo, josta jakeet 48 ja 52 puhuvat?
- Mikä sai kristillisen kirkon leviämään nopeasti koko maakuntaan?

Jakeet 13:50–52. Lähetit viettivät Pisidian Antiokiassa monta kuukautta, ehkä koko talven.

- Miten jumalaapelkäävät ylhäiset naiset saatiin ehkä mukaan tähän vainoon?
- Miksi Paavali ja Barnabas halusivat suorittaa pölynpudistusseremonian juuri Pisidian Antiokiasta lähtiessään? Jeesus oli käskenyt sen tehdä, jollei opetuslapsia otettaisi jossain paikassa vastaan?
- Miten Pisidian Antiokian vastakääntyneet kristityt voivat iloita, vaikka lähetit olivat lähteneet pois heidän luotaan? 14:1–3. Pisidian Antiokiasta johti Ikonioniin roomalaisten rakentama, 150 km pitkä Via Sebasten tie. Ikonion on nykyäänkin olemassa Konia-nimisenä kaupunkina Turkissa.
- Paavali oli sanonut edellisessä etapissa aikovansa vastedes mennä pakanoiden luo. Miksi hän siis meni Ikonionissakin ensiksi synagogaan?
- Miten ihmeet vahvistivat juuri apostolien saarnaamaa ”armon sanaa”?

Jakeet 4–7. Tässä lähetettä, myös Barnabasta, kutsutaan ensimmäistä kertaa apostoleiksi.

- Mikä näissä jakeissa hämmästyttää teitä eniten?
- Miksi kiviä lentelee meidänkin aikanamme somessa ja mediassa kristittyjen päälle? Miksi vain harvat ovat valmiita asialliseen keskusteluun?

Jakeet 8–10. Ikonionista Lystraan oli vajaat 50 km. Kaupunki oli kuulunut vanhaan Lykaonian kuningaskuntaan, mutta oli nyt osa roomalaista Galatian maakuntaa. Lystrassa ei asunut juutalaisia.

- Millaista oli tämän syntymästään asti raman miehen elämä ehkä ollut siihen asti?
- Mikä sai raman miehen uskomaan ensimmäistä kertaa elämässään, että hän voisi parantua?

Jakeet 11–13. Ovidius kertoo runossaan vanhan tarinan siitä, miten Zeus ja Hermes olivat vierailleet noilla seuduilla. Heidät oli ottanut kotiinsa vain köyhä pariskunta. Siitä kiitokseksi nuo jumalat olivat muuttaneet pariskunnan majan temppeleiksi; heidät torjuneet perheet Zeus oli upottanut tulvaan.

- Mitä tuo vanha tuttu tarina ehkä vaikutti Paavalin ja Barnabaksen kohteluun?

Jakeet 14–18. Tässä Paavali puhuu pakanoille ja epäjumalanpalvoijille ja sanoo julistavansa ”hyvää sanomaa” (15). Sehän tarkoittaa, että hänen puheeseensa oli sisältynyt myös sanoma Jeesuksesta.

- Miten Paavali rohkeni nimittää Zeusta ja Hermestä ”tyhjämpäiväisiksi” tai ”turhiksi” jumaliksi?
- Mitä oikea Jumala oli jo ilmoittanut itsestään lystralaisille?
- Miksi lystralaisten saama ”yleinen ilmoitus” Jumalasta ei riittänyt pelastamaan heitä?

Jakeet 19–20

- Paavali oli kaikkea muuta kuin terve mies jo ennen kivitystäkin. Millaisia vammoja kivittäminen ehkä hänelle aiheutti? (Mikä sai aikaan tajuttomuustilan? Miltä hän ehkä näytti kivityksen jälkeen?)
- Mitkä olivat ehkä vastakääntyneiden kristittyjen tunnelmat, kun he luulivat Paavalin kuolleen?
- Mitä se Paavalista osoittaa, että hän palasi vielä yhdeksi yöksi Lystraan, jonka asukkaat olivat juuri päässeet kivittämästä hänet puolikuoliaaksi
- Miten Paavali voi olla vihaamatta maanmiehiään, jotka tahtoivat yhä uudelleen tappaa hänet?
- Miettikää, miten Paavali selvisi heti kivityksen jälkeen 70–80 km matkan Derbeen?
- Mahdollisesti Paavali viittaa kivityksessä saamiinsa vammoihin kirjoittaessaan galatalaisille: *”Tiedätte, että julistin teille ensimmäisen kerran evankeliumia sairastumiseni vuoksi. Vaikka ruumiillinen tilani pani teidät koetukselle, ette halveksineet ettekä inhonneet minua, vaan otitte minut vastaan kuin Jumalan enkelin, kuin Kristuksen Jeesuksen”* (Gal. 4:13–14). Miten kommentoisitte näitä sanoja?

Lopuksi: ”Herran armon sana” (3) tarkoittaa sanaa rististä, joka on Jumalan voima niille, jotka pelastuvat (Room. 1:18). Vain se sana käännäytti suuren joukon galatalaisia ja syytytti herätyksen tulen heidän kaupunkeihinsa.

23. PALUU ANTIOKIAAN, JUDAISTIEN MYYRÄNTYÖ (Apt. 14:21–15:4, Gal. 1:5–10 ja 3:1–5)

Aluksi: Paavali ja Barnabas olivat kiertäneet ensimmäisellä lähetysmatkallaan Etelä-Galatian seurakuntia aina Derbeen saakka. Sieltä ei olisi ollut linnuntietä kuin 300–400 kilometriä Antiokiaan. Lähetit päättivät kuitenkin kulkea pari kolme kertaa pitemmän reitin ja käydä tervehtimässä perustamia seurakuntia, ennen kuin nousivat laivaan. Useimmista noista kaupungeista heidät oli ajamalla ajettu pois.

Jakeet 14:21–23

- Miksi lähetit eivät palanneet suorinta tietä Antiokiaan, vaan kiersivät uudelleen ne seurakunnat, joissa heitä oli vainottu ja pahoinpidelty?
- Yleensä lähetyskentillä kestää vuosikausia, jollei vuosikymmeniä, ennen kuin nuori kirkko on taloudellisesti itsenäinen. Miten on mahdollista, että tämä kehitys tapahtui Paavalin perustamissa seurakunnissa muutamassa kuukaudessa?
- Miettikää, miksi itsenäistyminen on ollut kovin hidasta länsimaisten järjestöjen lähetyskentillä?
- Mitä ominaisuuksia ja vahvuuksia seurakuntien johtajilta vaadittiin tuossa tilanteessa?
- Miksi nuorille seurakunnille piti sanoa jakeen 22 sanat? (Miksi ahdistuksista puhumista kutsutaan tässä ”rohkaisuksi”?)
- Mitä nuorille kristityille tapahtuu, jos heidän annetaan ymmärtää Jumalan ratkaisevan kaikki heidän ongelmansa? (Onko kokemusta?)

Jakeet 14:24–28. Katsokaa kartasta lähettien kulkema reitti.

- Montako kilometriä maitse ja meritse lähetit kulkivat paluumatkallaan?
- Miksi lähetit palasivat Antiokiaan, eivätkä Jerusalemiin?
- Millä mielellä luulette Antiokian kristittyjen kuunnelleen lähettien matkakertomusta?
- Miltä teistä tuntuu kuunnella Jumalan valtakunnan työntekijää, joka kertoo niistä suurista teoista, joita Herra on hänen kauttaan tehnyt? (Mitä tapahtuu, jollei lähetti voi kertoa lähettävälle seurakunnalle rehellisesti sekä voitoistaan että tappioistaan?)

Jakeet 15:1–4. Ympärileikkausta vaativia juutalaiskristittyjä nimitetään yleensä judaisteiksi. He olivat siis kastettuja Jerusalemin seurakunnan jäseniä. Myöhemmin käy ilmi, etteivät seurakunnan johtajat olleet valtuuttaneet heitä näihin matkoihin (15:24).

- Mikä oli judaistien motiivi, kun he läksivät Antiokiaan? (Mitä heistä osoittaa, että he alkoivat kierrellä muiden perustamissa seurakunnissa?)
- Mikä judaistien sanomassa oli suorastaan shokeeraavaa?
- Mihin judaistit katsoivat tarvitsevansa Jeesusta?
- Mitä armon evankeliumille tapahtuu, jos siihen lisätään yksikin ehto?
- Mitä Paavali ja Barnabas ehkä sanoivat väitellessään kiivaasti judaisteja vastaan?
- Mikä Jumalan johdatus sisältyi siihen seikkaan, että tämä riita puhkesi vasta 1. lähetysmatkan jälkeen (3,4)?
- Miksi asiaa ei voitu ratkaista Antiokiassa, miksi lähettien piti lähteä Jerusalemiin?

Gal. 1:6–9 Judaistit jatkoivat matkaansa myös Galatian seurakuntiin, joista lähetit olivat juuri palanneet. Paavali pääsi selville, että hänen vaivalla synnyttämänsä seurakunnat olivat kääntyneet häntä ja hänen opetustaan vastaan. Tässä tilanteessa hän kirjoitti ensimmäisen kirjeensä eli Galatalaiskirjeen.

- Mikä Paavalia ehkä haavoitti kaikkein eniten hänen kuullessaan, että Galatian kristityt olivat kääntyneet hänen julistustaan vastaan?
- Paavali oli määritellyt sanan ”evankeliumi” jakeessa 1:4: ”*Jeesus uhrasi itsensä meidän syntiemme tähden pelastaakseen meidät.*” Millainen siis oli ”toisenlainen evankeliumi”?
- Jos enkeli tulisi julistamaan sinulle evankeliumia, uskoisitko häntä, vai testaisitko ensin hänen puheensa Raamatun sanan valossa?
- Mikä toisessa evankeliumissa oli niin kauheaa, että Paavali kirosi sen julistajat kahteen kertaan?
- Mitä olisi tapahtunut, jos Paavali olisi suostunut yhteistyöhön toisen evankeliumin julistajien kanssa sillä perusteella, että ovathan he kuitenkin kastettuja kristittyjä?
- Millaisia ”toisia evankeliumeja” meidän päivinämme julistetaan ja miten meidän pitäisi taistella niitä vastaan?

Gal. 3:1–5

- Miksi sanoma ristiinnaulitusta Kristuksesta ei ole koskaan ollut ihmiskunnan, eikä edes kristikunnan, enemmistön mielen mukainen?
- Minkä hämmästyttävän asian Paavali sanoo jakeissa 2 ja 5?
- Mitä meidän siis pitää tehdä tämän tekstin mukaan, jos haluamme täytyä Pyhällä Hengellä?
- ”*Te aloitte Hengessä, lihassako nyt lopetatte?*” (jake 3, vanha käännös.) Millainen on Paavalin mukaan ”lihallinen kristitty”? (Miksi se on ”lihallisuutta”, että ihminen yrittää tehdä kaikkensa voidakseen pelastua?)

Lopuksi: Paavali kirjoittaa Galatalaiskirjeessä näin: ”*Vapauteen Kristus meidät vapautti. Pysykää siis lujina älkääkä alistuko uudelleen orjuuden ikeeseen. Minä, Paavali, sanon teille: jos annatte ympärileikata itsenne, teille ei ole Kristuksesta mitään hyötyä. ... Te, jotka pyritte vanhurskauteen lakia noudattamalla, olette joutuneet eroon Kristuksesta, armon ulkopuolelle.*” (Gal. 5:1–4)

24. ENSIMMÄINEN KIRKOLLISKOKOUS (Apt. 15:4–34)

Aluksi: Alkukirkossa oli muhimassa suuri ongelma, josta nyt leimahti täysi sota. Jotkut juutalaiskristityt (uskoon tulleet fariiseukset eli judaistit) eivät voineet millään hyväksyä sitä, että yksin usko ja kaste riittäisivät pakanoiden pelastukseen. Heidän mielestään näiden piti kääntyä myös juutalaisuuteen; heidät piti siis ympärileikata. Sen jälkeen heidän piti noudattaa sapat-säännöksiä ja Mooseksen lakia, mm. kieltäytyä tietyistä ruuista. Asian ratkaisemiseksi päätettiin kutsua koolle apostolien kokous, joka oli tavallaan myös ensimmäinen kirkolliskokous. Vuosi oli 48 tai 49.

Jae 4–6

- Miten judaistit näyttävät suhtautuneen Paavalin ja Barnabbaan kertomukseen ensimmäisestä lähetysmatkastaan?
- Olivatko nämä judaistit mielestänne oikeita kristittyjä, eli pääsivätkö he uskonsa varassa taivaaseen? Perustelkaa kantanne.
- Mikä tekee harhaopit kristilliselle kirkolle vaarallisemmiksi kuin jäsenten moraaliset lankeemukset?
- Minkä verran mielestänne kirkoissamme nykyään varoitetaan harhaoppien vaaroista?

Jakeet 7–9

- Pietari oli lähtenyt monta vuotta sitten ”toiseen paikkaan”. Mitä se osoittaa, että hän palasi apostolien kokoukseen?
- Mikä oli Pietarin argumentti pakanoiden ympärileikkausta vastaan? (Miten pakanat saavuttavat sen puhtauden, johon juutalaiset pyrkivät lain kautta?)

Jakeet 10–11. Nämä ovat Pietarin viimeiset sanat Apostolien teoissa.

- Mitä judaistit ehkä ajattelivat Pietarin väitteestä, että laki oli aina ollut juutalaisille raskas ies?
- Miksi Pietari piti judaistien vaatimuksia Jumalan uhmaamisena / kiusaamisena?
- Mikä oli pelastusoppi Pietarin määrittelemänä?
- Tätä ennen Pietari oli käyttäytynyt pelkurimaisesti kahteenkin kertaan. Miksi hän ei pelännyt tässä kokouksessa enää mitään eikä ketään?
- Jeesus oli ennustanut, että Pietarista tulee lankeemuksensa jälkeen ”veljien vahvistaja”. Mikä hänet oli nyt tehnyt sellaiseksi?

Jae 12

- Miksi Luukas mainitsee erikseen, että tätä puhetta kuunneltiin hiirenhiljaa?
- Miksi Paavalin ja Barnabbaan piti kertoa matkakertomuksensa joka välissä (14:27, 15:3, 15:12)?
- Miksi Paavali ja Barnabas korostivat tällä kertaa ihmeitä, joita lähetyskentällä oli tapahtunut?

Jakeet 13–18. Jaakob lainaa puheessaan profeetta Amosta (9:11–12) kreikankielisen käännöksen mukaan. Meidän Raamatussamme jae 12 kuuluu näin: *”Ja niin Israel saa omakseen Edomin jäännöksen ja kaikki ne kansat, jotka on julistettu minun omikseni.”*

- Mitkä ovat Jaakobin, Herran veljen ja Jerusalemin seurakunnan johtajan, argumentit judaisteja vastaan? (Mitä tarkoittaa Daavidin sortuneen majan jälleenrakentaminen? Ketkä pääsevät nyt sisälle Daavidin majaan eli Jumalan valtakuntaan?)
- Mitä Jaakobin argumentti merkitsi kirkolliskokoukselle?

Jakeet 19–21. Haureuden välttäminen tarkoittaa joko sitä, että myös pakanakristittyjen piti noudattaa VT:n seksuaalimoraalia koskien esim. sukulaisuusavioliittoja. Tai sitten sitä, että epäjumalanpalvelukseen liittyvää kulttiseksiä on kavahdettava.

- Kumpaaako yllä olevaa vaihtoehtoa sinä kannatat ja miksi?
- Miksi Paavalikin hyväksyi nämä lisäehdot, vaikka Jeesus oli julistanut kaikki ruuat puhtaiksi? (Mitä olisi tapahtunut, jos pakana- ja juutalaiskristittyjen yhteisillä rakkaudenaterioilla olisi tarjottu epäjumalille uhrattua lihaa tai lihaa, josta verta ei ollut laskettu pois?)
- Miksi nämä säädökset ovat jääneet aikojen kuluessa pois useimmista kirkkokunnista? (Jos sinun kirkkokuntasi pitää niitä voimassa, niin kerro miksi.)

Jakeet 22–29

- Miksi oli tärkeää, että kokouksen päätös puettiin kirjalliseen muotoon?
- Miksi kirkolliskokous päätti lähettää kirjeen viejiksi myös Juudas Barsabaan ja Silaan? Mikseivät Paavali ja Barnabas riittäneet?
- Miksi Paavali ja Barnabas ynnä heidän työnsä piti mainita nimeltä tässä kirjeessä, vrt. 25–26?
- Miten judaistit näyttävät suhtautuneen kokouksen päätökseen?
- Mistä apostolien kokous tiesi, että myös Pyhä Henki oli allekirjoittanut heidän päätöksensä?

Jakeet 30–34

- Millä mielellä Antiokiassa ehkä odotettiin kokouksen päätöstä?
- Kertokaa omin sanoin, mitä Antiokian seurakunnassa tapahtui kirjeen saavuttua?

Kokoavat kysymykset

- Mitä kristikunnalle olisi tapahtunut, jos tämä kiistakysymys olisi painettu villaisella ja jätetty käsittelemättä?
- Missä suhteessa meidän aikamme kirkolliskokousten pitäisi ottaa oppia apostolien kokouksesta Jerusalemissa?
- Missä tässä tekstissä tulee ilmi Jumalan armo Kristuksessa?

Lopuksi: Apostolien kokous varmisti sen opin, että ihminen pelastuu yksin uskosta, yksin armosta, yksin Kristuksen kautta. Muuta ei tarvita.

25. EVANKELIUMI SAAPUU EUROOPPAAN (Apt. 15:35–16:15)

Aluksi: Paavali ja Barnabas olivat nyt toimineet yhdessä kolme, neljä vuotta. Markus, Barnabaksen serkku, oli palannut mai-tojunalla kotiin ensimmäiseltä lähetysmatkalta, ennen kuin lähetit olivat kohdanneet edes mitään vaikeuksia. Nyt hän on taas Antiokiassa.

Jakeet 15:35–39

- Miksi Paavali halusi kiertää Galatian kaupungit jo kolmannen kerran?
- Miksi Barnabas tahtoi ottaa toiselle lähetysmatkalle myös serkkunsa Markuksen?
- Miksi Markus halusi lähteä uudelleen Paavalin ja Barnabaksen mukaan lähetysmatkalle?
- Miksi Paavali kieltäytyi ehdottomasti ottamasta Markusta mukaan matkalle?
- Kumman argumentteja sinä ymmärrät paremmin, Paavalin vai Barnabaksen? Miksi?
- Miksi Paavali kertoi tästä riidasta Luukkaalle, ja miksi Luukas kirjoitti sen Apostolien tekoihin?
- Mitä meidän tämän ajan kristittyjen pitäisi oppia tästä riidasta?

Jakeet 15:40–16:3. Paavali ja Silas läksivät siis jalkapatikassa suoraan Galatiaan Kilikian porttien kautta. Derbeen oli Antiokiasta matkaa linnuntietä 300–400 km. Silas oli juutalaiskristitty Jerusalemin seurakunnasta, häntä kutsuttiin myös profetaaksi ja hänellä oli Rooman kansalaisuus.

- Timoteuksen isä oli pakana, mutta hänen äitinsä Eunice suku oli juutalainen. Lystrassa ei ollut synagogaa eikä siis monta juutalaistakaan. Miettikää, miksi Eunice oli naitettu pakanalle?
- Vetäjä lukee 2. Tim. 1:5 ja 3:15. Millä tavalla äiti ja isoäiti olivat ehkä opettaneet pikku Timoteuksen tuntemaan Kirjoituksia, vaikka heillä ei ollut edes synagogaa apunaan?
- Eunice, Lois ja Timoteus olivat luultavasti kääntyneet kristityiksi Paavalin 1. lähetysmatkan aikana. Mitä siihen oli tarvittu, että nuoresta Timoteuksesta oli tullut muutamassa vuodessa luotettava kristitty, ei vain omassa seurakunnassaan, vaan jopa Ikonionissa 150 km päässä Lystrasta?
- Miettikää, miksi Timoteusta ei ollut ympärileikattu?
- Miksi ihmeessä Paavali ympärileikkasi Timoteuksen, vaikka oli vähän aikaisemmin vastustanut henkeen ja vereen pakanoiden ympärileikkausta?
- Kuvitelkaa äidin ja isoäidin tunnelmia, kun poika läksi Paavalin mukana lähetystyöhön; heidän olivat nähneet omin silmin, miten Paavali oli kivitetty puolikuoliaaksi heidän kotikaupungissaan.
- Paavali kutsuu myöhemmin Timoteusta ”rakkaaksi ja uskolliseksi pojakseen Herrassa” (1. Kor. 4:17). Mitä apostolille merkitsi nuoren opetuslapsen mukana olo lähetysmatkoilla?

Jakeet 16:4–5

- Mitä apostolien kokouksen päätös vaikutti näihin seurakuntiin?

Jakeet 16:6–10. Katsokaa kartalta lähettien kulkema reitti. Tohtori Luukas liittyi ensimmäistä kertaa mukaan Troaksessa (eli Troijassa), josta alkaa me-muoto. Makedonia sijaitsi nykyisen Euroopan alueella.

- Millä tavalla Pyhä Henki ehkä esti lähettejä julistamasta sanaa Aasian maakunnassa (eli Vähässä Aasiassa) ja Bityniassa, Mustan meren eteläpuolella?
- Millainen Jumalan johdatus sisältyi siihen, että Luukas tuli mukaan tiimiin?
- Paavalin näyssä makedonialainen mies seiso i Aigeian meren Euroopan puoleisella rannalla ja pyysi apua. Mihin hän sitä tarvitsi?

Jakeet 11–15. Katsokaa kartalta Samotrake, Neapolis, Filippi ja myös Tyatira, Lydian kotikaupunki. Filippi oli hyvin roomalainen kaupunki, jossa ei asunut juutalaisia. Lydia oli jumalaapelkäävä pakanaleski eli hän uskoi Herraan, mutta ei ollut kääntynyt juutalaiseksi. Hän oli varmaan saanut opetusta kotikaupunkinsa Tyatiran synagogassa. Purppuraväri oli erittäin kallista, siksi purppuranmyyjät olivat yleensä rikkaita.

- Mikä oli ehkä saanut Lydian kiinnostumaan alun perin juutalaisten Jumalasta (jo Tyatirassa)?
- Miettikää, millaista Lydian elämä oli ollut Filipissä muualta tulleena leskenä, rikkaana kauppiana ja jumalaapelkäävänä naisena?
- Mikä näyttäisi viittaavan siihen, että joenrannan rukouspiiri oli syntynyt Lydian vaikutuksesta?
- Miten Lydia saattoi kääntyä kristityksi yhden ainoan Paavalin saarnan perusteella?
- Miten Lydian elämä muuttui, kun hän, hänen lapsensa ja työntekijänsä kääntyivät kristityiksi?
- Miksi Lydia halusi ehdottomasti kutsua Paavalin seurueineen asumaan kotiinsa? (Mitä voimme huomata pyynnön sanamuodosta?)
- Millaista vaihtelua Lydian koti tarjosi läheteille?
- Mitä Lydian VT:n tuntemus ja hänen kotinsa merkitsivät syntymässä olevalle Filipin seurakunnalle?
- Kun Paavali oli matkustanut Filipistä Tessalonikaan, alkoivat Filipin kristityt heti lähettää hänelle avustuspaketteja (Fil. 4:14–18). Mikään muu seurakunta ei tukenut apostolia tällä tavalla. Mistä Lydia ja muut kristityt saivat sellaisen idean?
- Missä näissä teksteissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Kun Herra antoi Paavalin nähdä näyn makedonialaisesta miehestä Aigeian meren Euroopan puoleisella rannalla, hän ajatteli jo meitäkin. Hän tahtoi armon evankeliumin tavoittavan myös suomalaiset, jotka uskoivat tuohon aikaan epäjumaliin. Samoin hän tahtoi tavoittaa sinut ja minut ja meidän rakkaamme viedäkseen meidät perille taivaan kotiin.

26. PAAVALI JA SILAS VANKILASSA (Apt. 16:16–40)

Aluksi: Paavali, Silas ja Timoteus olivat tulleet toisella lähetysmatkalla Euroopan puolelle Makedonian maakunnan Filippiin. Siellä he olivat kastaneet purppuranmyyjä Lydian ja hänen perhekuntansa.

Jakeet 16–18. Luultavasti kaikki filippiläiset tunsivat orjatyön ja hänen kykynsä.

- Miten on mahdollista, että tietäjähengen vallassa oleva tyttö osasi sanoa totuuden lähetysaarnajien työstä?
- Miksi Paavali ei innostunut, vaikka sai työlleen ilmaista mainosta?
- Miksi Paavali ei ajanut henkeä työstä ulos heti ensimmäisenä päivänä?

Jakeet 19–22. Filipin asukkaat olivat ylpeitä roomalaisuudestaan ja tunsivat varmaan roomalaisen lain. He eivät kuitenkaan tienneet Paavalin ja Silaksen olevan Rooman kansalaisia, joita ei olisi saanut ruoskia eikä vangita ilman oikeudenkäyntiä.

- Miten tällainen raivo voi syntyä mokomasta asiasta: ettei roomalaisia ”tapoja” noudatettu? (Miksi orjatyön isäntäväen syytöstä tutkittu, eikä lähetysaarnajia kuulusteltu?)
- Mitä yhtäläisyyttä filippiläisten raivoamisella oli nykyajan someraivon kanssa?
- Miksei Paavali huutanut jo tässä vaiheessa suureen ääneen olevansa Rooman kansalainen?

Jakeet 23–24. Tässä oli kysymys ruoskimisesta, ei raipoista. (Vanha käännös on väärässä jakeessa 22.) Ruoskiminen tapahtui nahkaruoskilla, joihin oli kiinnitetty metallin- ja luunpalasia.

- Miettikää, mitä kaikkea perinpohjainen ruoskiminen teki ruoskittavalle?
- Miksi piti ryhtyä vielä massiivisiin turvatoimenpiteisiin – mitä tässä oikein pelättiin?
- Miksi Jumala sallii palvelijoilleen noin kovia kokemuksia?
- Timoteus ja Luukaskin olivat seurueen jäseniä. Miettikää, miksei heitä ollut pidätetty ja miten he kokivat Paavalin ja Silaksen ruoskinnan ja pidätyksen?

Jae 25

- Mikä sai Paavalin ja Silaksen laulamaan ja rukoilemaan vankilassa?
- Mitä kiitoksen aihetta Paavalilla ja Silaksella oli heidän istuessaan jalkapuussa sysipimeässä Filipin vankilassa selkä tuskillia ja hirveän janon vallassa?
- Arvaamme, millaisia puheita ja kirouksia vangit olivat tottuneet kuulemaan sellissään. Mitä luulette heidän miettineen, kun he kuuntelivat pimeyden keskellä Paavalin ja Silaksen ”kirkkokonserttia”?
- Mitä me voimme oppia tästä episodista?

Jakeet 26–28. Varmaan vanginvartijakin oli kuullut yöllisen konsertin. Rooman lain mukaan hän joutui vastaamaan omalla hengellään karanneista vangeista.

- Millainen on maanjäristys, joka avaa ovet ja irrottaa kahleet?
- Miksi Paavali ja Silas eivät karanneet vankilasta; heidän olisivat voineet ajatella, että Jumala itse avasi heille heidän sellinsä oven?
- Miten on mahdollista, ettei yksikään vanki karannut vankilasta pimeyden ja sekasorron turvin?
- Luultavasti vanginvartija oli saanut päähänsä tällin ja maannut kotvan aikaa tajuttomana. Mitä hämmästyttävää on Paavalin hänelle kohdistamissa sanoissa?

Jakeet 29–31

- Mitä jakeet 29–30 vanginvartijasta osoittavat?
- Jeesus sanoo nyt meille jokaiselle jakeen 31 sanat. Mitä ne sinulle merkitsevät?

Jakeet 32–34. Kaste tapahtui keskellä yötä luultavasti samassa joenrannassa, jossa Lydiakin oli kastettu. Siellä pestiin varmaan myös Paavalin ja Silaksen haavat.

- Katsokaa tarkkaan, mitä kaikkea vanginvartijan elämässä tapahtui tuona yönä?
- Miksi kastetta kiirehdyttiin niin, että se toimitettiin samana yönä?
- Minkä verran luulette vanginvartijan tienneen Raamatun Jumalasta kasteensa hetkellä?
- Mikä sai vanginvartijan perhekunnankin – siis lapset ja palvelijat – riemuitsemaan kasteestaan?

Jakeet 35–39. Paavali ja Silas palasivat aamuun mennessä vankilaan.

- Miksi Paavali ei kääntänyt toista poskeaan lyötäväksi, vaan piti kiinni oikeuksistaan?
- Miksi Paavali vaati kaupungin isä paikalle päästämään heidät vapaaksi?
- Mitä Paavalin tiukka asenne vaikutti ehkä alkavan kirkon asemaan Filippiissä?

Jae 40. Filipin seurakunta oli syntynyt muutamassa päivässä, vrt. jae 12.

- Millainen oli ehkä lähettien äkillinen ero Lydiasta, vanginvartijasta ja heidän perheistään?
- Miten on mahdollista, että Filipin seurakunta voi syntyä näin nopeasti?
- Mitä Paavali ja Silas ehkä ajattelivat vankilareissustaan kaupungista lähtiessään?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Paavali kirjoitti filippiläisille ilon kirjeen: ”*Olkoon teilläkin sellainen mieli, joka Kristuksella Jeesuksella oli. Hänellä oli Jumalan muoto, mutta hän ei pitänyt kiinni oikeudestaan olla Jumalan vertainen vaan luopui omastaan. Hän otti orjan muodon ja tuli ihmisten kaltaiseksi. Hän eli ihmisenä ihmisten joukossa, hän alensi itsensä ja oli kuuliainen kuolemaan asti, ristinkuolemaan asti.*” (Fil. 2:5–8.)

27. TESSALONIKA JA BEROIA (Apt. 17:1–15 ja 1. Tess. 1:8–2:12)

Aluksi: Paavali ja Silas oli ruoskittu ja vangittu Filipissä ja ajettu sieltä pois. Sitä ennen he olivat kuitenkin ehtineet perustaa kaupunkiin elävän seurakunnan. Matkaa seuraavaan etappiin, Tessalonikaan, oli 160 km, ja sinne johti Via Egnatian kivetty valtatie. Antiikin aikaan päivän kävelymatkana pidettiin noin 40 km:ä. Tekstistä voi saada sen kuvan kuin Tessalonikassa olisi viivytty vajaa kuukausi, mutta ehkä aika oli pitempi.

Jakeet 17:1–4. Jakeessa 4 sanotaan alkukielellä ”he uskoivat”. Uusi käänös on tulkintaa.

- Miten Filipissä saatu ruoskinta ehkä vaikutti lähetyssaarnaajien matkantekoon?
- Paavalin missio juutalaisten keskuudessa kesti vain kolme viikkoa. Miten hän koetti osoittaa maanmiehilleen, että Messias on jo tullut?
- Miksi useimmat juutalaiset eivät löydä Vanhasta testamentista Messiaan kärsimystä?
- Millaiset seikat vaikuttavat siihen, mihin me kiinnitämme huomiotamme Raamattua lukiessamme?
- Miettikää, miksi Paavalin sananselitys teki vaikutuksen vain joihinkin juutalaisiin, mutta useisiin kreikkalaisiin etsijöihin, jumalaapelkäviin pakanoihin ja etenkin ylhäisiin naisiin?

Jakeet 17:5–9. Lähetyssaarnaajat asuivat Jasonin talossa. Nimi voi olla hepreaa tai kreikkaa, joten emme tiedä, oliko hän juutalaisvai pakanakristitty.

- Tähän asti juutalaiset olivat väitelleet Paavalin kanssa? Mikä sai heidät nyt kateuden ja kiihkon valtaan?
- Millä tavalla roskejoukon värvääminen ehkä tapahtui?
- Jakeessa 7 juutalaiset väittävät lähettien syyllistyneen vallankumoukselliseen toimintaan. Mikä teki tuosta syytteestä erittäin epäuskottavan?
- Miettikää tätä mellakkaan Jasonin kannalta. Mitä kaikkea tälle vastakäänntyneelle kristitylle tapahtui?
- Ilmeisesti Jasonin piti toimittaa lähetit pois kaupungista, ennen kuin hän saisi takuusunman takaisin. Mikä sai Tessalonikan kristityt ja apostolit suostumaan tällaiseen järjestelyyn?

Jakeet 1. Tess. 1:4–10. 1. Tessalonikalaiskirje on kirjoitettu muutama kuukausi Paavalin käynnin jälkeen.

- Mitä nämä jakeet paljastavat meille kirkon synnystä Tessalonikassa?
- Mitä nämä jakeet paljastavat meille Tessalonikan kristityistä? (Miten on mahdollista, että koko Makedonia ja Kreikka tiesivät asiasta vain muutama kuukausi heidän kääntymisensä jälkeen?)
- Mitä Jeesuksen paluu merkitsi Tessalonikan nuorille kristityille?

Jakeet 1. Tess. 2:4–8. Jakeen 7 lopussa sanotaan vanhan käänöksen mukaan ”imettävä äiti”.

- Mitä Paavali paljastaa näissä jakeissa omasta julistustoiminnastaan ja sen motiiveista?
- Mitä tapahtuu, jos julistaja tahtoo olla mieliksi kuulijoilleen tai etsii omaa kunniaansa?
- Millainen on imettävä äiti lastaan kohtaan? Mitä se tarkoittaa, että Paavali oli lempeä kuin imettävä äiti Tessalonikan kristittyjä kohtaan?
- Miten seurakunnan vainoojasta oli voinut tulla lempeä kuin imettävä äiti?
- Mikä oli Paavalin rakkauden salaisuus; hänhän rakasti kaikkia kohtaamiaan kristittyjä ja rukoili heidän puolestaan.
- Paljonko väkeä yhteen ihmissydämeen mahtuu?

Jakeet 1. Tess. 2:9–12

- Paavali sanoo toimineensa Tessalonikassa myös isän tavoin. Mitä isän tehtäviä hän siellä toimitti? (Mitä ajattelette siitä, että Paavali toimi Tessalonikan seurakunnassa kuin isä ja äiti?) Apt. 17:10–12. Tessalonikasta oli Beroiaan 75 km. Kyseessä oli valtatiestä syrjässä oleva pikkukaupunki.
- Mitä se osoittaa, että Paavalin ja Silaksen piti paeta Tessalonikasta yötä myöten?
- Mitä se Paavalista osoittaa, että hän änkesi taas ensi töikseen Beroian synagogaan?
- Mikä on avarakatseisen ihmisen merkki? (Mikä oli ehkä tehnyt Beroian juutalaisista avarakatseisempia kuin mitä Tessalonikan juutalaiset olivat?)
- Mikä sai arvossa pidetyt ja sivistyneet kreikkalaiset naiset kiinnostumaan kristinuskosta, heidäthän mainitaan tässä jo toisen kerran (vrt. jae 4)?

Apt. 17:13–14

- Mikä Tessalonikan juutalaisia oikein vaivasi? Mihin he pyrkivät?
- Mikä on uskonnollisen kiihkon motiivi kaikissa uskonnoissa?
- Miksi Silas ja Timoteus jäivät Beroiaan?

Kokoavat kysymykset

- Mitä näihin Tessalonikan ja Beroian seurakuntaan vaikutti se, että ne syntyivät vainojen keskellä?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Paavali kirjoittaa Tessalonikan kristityille: ”Jumala ei ole tarkoittanut, että saisimme osaksemme vihan vaan että pelastuisimme Herramme Jeesuksen Kristuksen tullessa. Kristus on kuollut puolestamme, jotta saisimme elää yhdessä hänen kanssaan, olimmepa valveilla tai kuoleman unessa. Rohkaiskaa ja vahvistakaa siis toistanne, ja niinhän te teettekin.” (1. Tess. 5:9–11)

28. PUHE ATEENAN FILOSOFEILLE (Apt. 17:15–34)

Aluksi: Paavali saapui toisella lähetysmatkallaan Ateenaan, jota hän jäi evankelioimaan yksin. Hän oli näet jättänyt matkato-verinsa Beroiaan pitämään huolta vasta perustetusta seurakunnasta. Ateenan suuruuden aika oli ohi, mutta yhä sinne lähetettiin nuoria roomalaisia opiskelemaan filosofiaa. Tekstimme käsittelee kristinuskon yhteentörmäystä tuon ajan kahden filosofian, epikurolaisuuden ja stoalaisuuden, kanssa.

Alustava kysymys

- Millaiset ihmiset ovat yleensä kiinnostuneita filosofiasta?

Jae 15

- Miksi Paavali halusi yhtäkkiä Silaksen ja Timoteuksen tulevan luokseen Ateenaan? Mihin hän tarvitsi heitä enemmän kuin Beroian vainottu seurakunta heitä tarvitsi?

Jakeet 16–17

- Jos olette nähneet epäjumalia tai epäjumalanpalvelusta, minkä vaikutuksen ne teihin tekivät?
- Millä tavalla kristityn pitäisi mielestänne suhtautua epäjumalankuviin ja palvontavälineisiin?
- Paavali oli nähnyt epäjumalia ennenkin. Mikä häntä järkytti erityisesti Ateenan epäjumalankuvissa?
- Miksi Paavali ei saarnannut Ateenan toreilla ja turuilla, vaan keskusteli ihmisten kanssa?

Jakeet 18–21. Ks. jakeen 17 alaviite 1992 käännöksestä. Epikurolaiset filosofit opettivat, että elämän tarkoitus on onni ja nautinto. Stoalaiset taas opettivat, että elämän tarkoitus on luonteen kasvattaminen ja himojen hillitseminen.

- Vaikuttavatko ateenalaiset mielestänne vilpittömiltä totuudenetsijöiltä? Perustelkaa kantanne.
- Mitä ajattelette siitä ateenalaisten elämäntavasta, jota jae 21 kuvaa? (Ks. käännös 1938.)

Jakeet 22–23 (myös jae 16)

- Miksi Paavali aloitti juuri tällä tavalla puheen aikansa filosofeille? (Mitä olisi tapahtunut, jos Paavali olisi aloittanut puheensa sanomalla: ”Kaikki tämän kaupungin jumalat ovat vääriä jumalia.”)
- Miettikää, miksi alttari tuntemattomalle jumalalle oli alun perin pystytetty ja millaiset ihmiset sitä olivat tarvinneet?
- Tarkoittiko Paavali mielestänne, että kaikkien epäjumalien palvonta on samalla myös oikean Jumalan palvontaa? Perustelkaa kantanne.

Jakeet 24–27a

- Mikä on elävän Jumalan ja epäjumalien ero?
- Mikä on elävän Jumalan palvonnan ja epäjumalanpalvonnan ero?

Jakeet 27b-29. Jae 28 sisältää lainauksen kreikkalaiselta runoilijalta, Epimenidekseltä.

- Mitä Paavali tahtoo sanoa Ateenan filosofeille näiden jakeiden kautta?
- Miksi Paavali ei siteeraa puheessaan Raamatun kirjoituksia vaan kreikkalaisia runoilijoita?
- Paavali siteeraa Kreikan kirjailijoita puheissaan ja kirjeissään kolmesti. Milloin luulette hänellä olleen aikaa niitä opiskella, ja miksi hän oli niitä opiskellut?

Jakeet 30–31. Huomatkaa, että Paavalin sanotaan julistaneen ”evankeliumia Jeesusesta ja ylösnousemuksesta” Ateenan toreilla (18b).

- Miten Paavali kuvaa Jeesusta, vaikkei mainitsekaan hänen nimeään?
- Minkä vastauksen ruumiin ylösnousemus ja tuomio antavat a) epikurolaiselle filosofialle, b) stoalaiselle filosofialle ja c) meidän aikamme filosofialle, esimerkiksi identiteettiajattelulle?
- Loppuiko Paavalin puhe mielestänne kesken, vai saiko hän sanotuksi kaiken, mitä oli aikonutkin? Perustelkaa vastauksenne.
- Miten ateenalaiset olisivat ehkä reagoineet, jos Paavali olisi saarnannut heille: ”Uskokaa Herraan Jeesukseen, niin pelastutte”?

Jakeet 32–34. Muutamat kuulijat siis hakeutuivat Paavalin seuraan ja tahtoivat kuulla enemmänkin hänen opetustaan.

- Mikä ero oli ateenalaisten suhtautumisessa Paavalin julistukseen verrattuna niihin kaupunkeihin, joissa apostoli oli käynyt 1. ja 2. lähetysmatkallaan? (Muistin varassa)
- Mitä se osoittaa, että Luukas mainitsee kaksi uskoon tullutta ateenalaista nimeltä, vaikkei hän itse ollut Ateenassa mukana?
- Miten todennäköistä on mielestänne, että Ateenaan perustettiin jo tässä vaiheessa kristillinen seurakunta?

Kokoavat kysymykset

- Miksi teologeilla on kautta kirkkohistorian ollut kiusaus mukautua aikansa filosofiaan ja luopua Raamatun opeista? Miksi ajan henkeä on niin vaikea vastustaa?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Raamattu kertoo meille, mistä todellinen viisaus löytyy: ”Herran pelko on viisauden alku, Pyhän tunteminen on ymmärryksen perusta.” (Snl. 9:10). ”[Jeesuksessa] kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytinä” (Kol. 2:3).

29. SUURKAUPUNKILÄHETYSTÄ KORINTISSA (1. Kor. 2:1–5 ja Apt. 18:1–22)

Aluksi: Paavalin toinen lähetysmatka jatkui Ateenasta noin sata kilometriä Akhaian (eli Kreikan) suurimpaan kaupunkiin, **Korinttiin**. Se oli vauras kauppakaupunki, jossa oli satoja tuhansia asukkaita. Korintti oli kuuluisa myös moraalittomuudestaan. Afroditen temppelissä harjoitti tuhat temppeliporttoa ammattiaan, ja sanontatapa ”elää korinttilaisesti” tarkoitti tuon ajan Roomassa, että kaikenlainen seksi oli sallittua. Korinttiin mennessään Paavali oli ihan yksin, ja hänellä oli tuoreessa muistissa sekä Filipin ruoskaniskut että pako Beroiasta ja viimeisimmäksi Ateenan lähetyksen vähäiset tulokset.

Jakeet Apt. 18:1 ja 1. Kor. 2:1–5. Näissä jakeissa Paavali kuvaa Korinttiin saapumistaan.

- Luukas ei koskaan kuvaa Paavalia ”heikkona, arkana ja pelokkaana”, vrt. jae 3. Mikä oli saanut aikaan sen, että apostoli tunsi itsensä sellaiseksi?
- Miettikää, miksi Paavali oli päättänyt juuri Korinttiin tullessaan olla puhumatta mistään muusta kuin ristiinnaulitusta Kristuksesta?
- Miksi Paavalin (ja muidenkin julistajien) on tehtävä puhetta varmistaessaan tuollainen **päätös**?
- Miten selitätte sen ristiriidan, joka sisältyy jakeisiin 3 ja 4: Paavali oli heikko, mutta hänen julistuksensa oli voimallista?
- Luuletteko, että Paavalin saarna tuntui korinttilaisista saman jauhamiselta? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 18:2–3. Aquilas ja Priscilla olivat toimineet aktiivisesti Rooman seurakunnassa. Korintissa pariskunnasta tuli Paavalin ystäviä ja työtoiveita hänen loppuiäkseen. Varmaan apostoli opetti heille Raamattua ja dogmatiikkaa heidän ommellessaan yhdessä teltoja.

- Mitä ystäväpariskunnan löytyminen merkitsi Paavalille Korintissa?
- Mitä se Paavalista osoittaa, että hän opetti naisia ja otti heidät mukaan evankeliumin levittämistyöhön?
- Mistä Paavali sai aikaa käsityöammattinsa harjoittamiseen?

Jakeet 4–6. Vetäjä lukee Hes. 3:18 vanhan käännöksen mukaan.

- Miten Paavali voi sanoa Korintin juutalaisille: ”Tulkoon teidän verenne teidän itsenne päälle”?
- Miten se pitäisi näkyä julistajan toiminnassa, että hän on vastuussa kuulijoittensa iankaikkisesta kohtalosta?

Jakeet 7–8. Titius Justus oli jumalaapelkäävä mies, eli siis pakana, joka uskoi juutalaisten Jumalaan. Siihen asti hän oli käynyt synagogassa, nyt hänen kodistaan tuli kirkko.

- Mitä ajattelette siitä, että Paavali rupesi pitämään kilpailevia kokouksia aivan synagogan vieressä?
- Mitä etua Korintin seurakunnalle oli siitä, että synagogan esimies Crispus tuli uskoon ensimmäisten joukossa?
- Katsokaa myös jaetta 17. Miten on mahdollista, että toinenkin synagogan esimies, Sostenes, kääntyi kristityksi?

Jakeet 9–11. Jeesus ilmestyi Paavalille yhteensä viisi kertaa erityisissä tilanteissa.

- Miksi Paavali oli juuri tässä tilanteessa tällaisen näyn tarpeessa?
- Paavali sai Jeesukselta käskyn ja kolme lupaus. Mitä jakeessa 9 esiintyvä käsky hänelle merkitsi?
- Mitä jakeen kolme lupaus merkitsivät Paavalille juuri tuossa tilanteessa?

Jakeet 12–17. Delfoista löytyneen piirtokirjoituksen perusteella tiedetään, että Gallio, filosofi Senecan veli, toimi Akhaian maakunnan käskynhaltijana yhden vuoden, heinäkuusta 51 heinäkuuhun 52. Tämä on koko Apostolien tekojen varmin ajoitus, josta lasketaan vuosia eteenpäin ja taaksepäin.

- Mitä ajattelette juutalaisten syytöksestä jakeessa 13?
- Minkä kuvan saatte Galliosta ihmisenä ja käskynhaltijana?
- Mitä Gallion päätös jakeessa 15 merkitsi vasta syntyneelle Korintin seurakunnalle?
- Gallio vaikuttaa oikeudenmukaiselta mieheltä. Miksi hän ei mennyt väliin, kun Sostenesta piestiin?

Jakeet 18–23. Katsokaa kartalta Paavalin kulkema reitti.

- Montako kilometriä Paavali kulki näissä jakeissa a) laivalla b) jalkaisin?
- Miksi Paavali halusi nyt tehdä nasiirilupauksen, vaikkei hän noudattanutkaan enää Mooseksen pyhityslakeja?
- Missä tässä luvussa on armon evankeliumi?

Lopuksi: Pari vuotta myöhemmin Paavali kirjoitti korinttilaisille evankeliumin määritelmän: ”Ennen kaikkea minä annoin teille tiedoksi tämän, minkä itse olin saanut vastaanottaa: Kristus kuoli meidän syntiemme vuoksi, niin kuin oli kirjoitettu, hänet haudattiin ja hänet herätettiin kuolleista kolmantena päivänä, niin kuin oli kirjoitettu.” (1. Kor. 15:3–4.) Usko siis sinäkin se sama totuus, jonka Korintin kristityt uskovat: että Jeesus on kuollut ja ylösnoussut sinun puolestasi.

30. KORINTIN SEURAKUNNAN ONGELMIA (Apt. 18:24–28 ja tekstejä 1. Korinttilaiskirjeestä.)

Taustaa: Paavali perusti Korintiin kukoistavan seurakunnan vuosina 50–51. Sen jälkeen hän palasi Jerusalemiin, mutta jätti Efesokseen ystäväpariskunnan Aquilaksen ja Priscillan ja lupasi tulla pian itsekin sinne takaisin. Paavalin poissa ollessa Efesokseen ilmestyi karismaattinen saarnamies nimeltä Apollos, josta myöhemmin tuli tärkeä opettaja Korintin seurakuntaan. Katsokaa kartalta paitsi Korinti myös Efesos Vähän Aasian länsirannikolla ja Aleksandria, mistä Apollos oli kotoisin.

Apt. 18:24–26

- Miten on mahdollista, että Apollos tunsikin Jeesuksen historian, mutta ei tiennyt mitään kristillisestä kasteesta – ilmeisesti häntä itseäänkään ei ollut kastettu?
- Paavalin lähetysmatkojen tarkoitus oli perustaa seurakuntia. Mikä oli Apolloksen matkojen tarkoitus?
- Mitä Apolloksesta osoittaa se, että hän suostui Aquilaksen ja jopa Priscillan opettavaksi?

Apt. 18:27–28. Kysymys oli siis Korintista kuten jakeesta 19:1 käy ilmi.

- Mikä näyttää olleen Apolloksen erityinen armolahja?
- Millaisen kokonaiskuvan saatte Apolloksesta jakeiden 24–28 perusteella?

1. Kor. 1:4–7. Paavali kirjoitti 1. Korinttilaiskirjeen vuosina 53 tai 54, pari kolme vuotta sen jälkeen, kun hän oli perustanut kyseisen seurakunnan.

- Kuvailkaa seurakuntaa, joka on rikas puheessa ja tiedossa ja jolta ei puutu yhtään armolahjaa. Mitä se saa aikaan?

1. Kor. 3:1–7. Vanha käännös puhuu ”lihallsista” kristityistä, uusi ”vanhan luontonsa vallassa olevista”.

- Miten armolahjoista rikas seurakunta voi olla täynnä lihallsia kristittyjä?
- Mikä tekee kristityistä lihallsia Paavalin mukaan?
- Vetäjä lukee jakeen 1. Kor. 2:3. Mikä Apolloksen esiintymisessä ja olemuksessa teki ehkä suuremman vaikutuksen korinttilaisiin kuin Paavalin esiintyminen?
- Mitkä seikat vaikuttavat siihen, että seurakuntiin syntyy puolueita?

1. Kor. 5:1–2

- Mikä voi olla syynä siihen, että Korintin kristityt pöyhkeilivät jonkun seurakuntalaisen inestisuhteella?
- Miksi monet meidänkin aikamme ”kristityt” pöyhkeilevät sellaisilla sukupuolisuuhteilla jotka Raamattu kieltää?

1. Kor. 6:1–2, 7

- Mitä nämä oikeudenkäynnit osoittavat Korintin kristityistä?
- Minkä vaikutuksen kristittyjen keskinäinen käräjöinti teki ja tekee ei-kristittyihin?
- Millaiset kristittyjen tekemät rikokset pitää joka tapauksessa ilmoittaa poliisille?

1. Kor. 9:1–6 ja 12. Huomaamme, että Paavalia oli kritisoitu selän takana omanvoitonpyynnistä.

- Mikä oli ehkä Paavalille pahinta, kun hänen perustamansa seurakunta alkoi syyttää häntä ahneudesta ja itsekkyydestä?
- Miksi Paavali päätti ommella yökaudet teltoja, sen sijaan että hän olisi ottanut rahaa ylläpitoonsa Korintin seurakunnalta, mihin hänellä oli täysi oikeus?
- Miten me voisimme oppia kestävämpään epäoikeudenmukaista kritiikkiä veljien ja sisarten taholta?

1. Kor. 11:17–22, 27. Ennen ehtoollisen nauttimista seurakunnassa syötiin yleensä rakkauden ateria.

- Kuvailkaa omin sanoin, miten rakkauden ateria sujui Korintin seurakunnassa?
- Miten ihmeessä Korintin seurakunnan kokoukset olivat voineet mennä tuollaisiksi?

Kokoavat kysymykset

- Miten edellä luetut kohdat suhtautuvat siihen kuvaan, joka teille jäi Korintin seurakunnasta Apostolien tekojen tekstiä lukiessamme?
- Mitä uutta teille paljastui armolahjojen ja kristillisen elämän välisestä suhteesta?
- Mitä uutta teille paljastui Paavalin työn vaikeuksista ja iloista näiden tekstien kautta?
- Mitä nämä tekstit puhuivat meille meidän omasta uskonelämästämme?
- Missä näissä teksteissä on löydettävissä Jumalan armo Kristuksessa?

Ilosanoma: Miten suuri onkaan Jeesuksen ristin armo, joka voi viedä taivaaseen tuollaisetkin kristityt. Ja meidät, jos vain pyymme hänen sanassaan ja hänen ristinsä juurella.

31. EFESOS, TAIKAUSKO KÄRSII TAPPION (Apt. 19:1–22)

Aluksi: Paavali käväisi Efesoksessa palatessaan Jerusalemiin toiselta lähetysmatkaltaan, ja lupasi tulla uudemman kerran ajan kanssa. Niin hän tekikin kolmannella lähetysmatkallaan vuonna 52 tai 53. Efesos oli Aasian maakunnan pääkaupunki. Siellä oli noin 300000 asukasta, ja siellä sijaitsi yksi antiikin seitsemästä ihmeestä, Artemiksen temppeli. Efesoksen asukkaat olivat erityisen kiinnostuneita noituudesta ja okkultismista. Nyt mietimme, mitä siihen tarvitaan, että tuollaiseen kaupunkiin voi syntyä herätys.

Jakeet 1–7. Nämä miehet olivat varmaan tulleet uskoon Apolloksen vaikutuksesta.

- Jakeessa 1 kutsutaan opetuslapsiksi ihmisiä, joilla ei ollut Pyhää Henkeä. Roomalaiskirjeessä Paavali sanoo: ”Jolla ei ole Kristuksen Henkeä, se ei ole hänen omansa.” (8:9). Miten selittäisitte tämän ristiriidan?
- Miten Paavali älysi esittää tuollaisen kysymyksen noille 12 miehelle, jae 2?
- Mitä se osoittaa, että Paavali kysyi jakeen 3 jatkokysymyksen?
- Mitkä ovat Johanneksen kasteen ja kristillisen kasteen erot?
- Miksi kristillisen kasteen pitää ehdottomasti tapahtua Jeesuksen ja kolmiyhdyksen Jumalan nimeen?
- Miksi tämä tapaus on kirjoitettu Raamattuun?

Jakeet 8–10. Tällä kertaa Paavalia ei ajettu pois synagogasta, vaan hän lähti sieltä itse. Luultavasti Tyrannoksen koulua saatiin vuokrata vain siestan ajaksi. Kreikaksi jakeesta 9 puuttuu sana ”opetti”. 400 vuotta aikaisemmin elänyt kreikkalainen filosofi Sokrates oli opettanut oppilaitaan kyselemällä, keskustelemällä sekä kumoamalla ristiriitaisia uskomuksia, ja Paavali teki nyt sitä samaa.

- Miksi Paavali ei jäänyt jatkamaan juutalaisten evankelioimista, vaan lähti pois synagogasta?
- Miten on mahdollista, että kaikki Aasian maakunnan asukkaat saivat kuulla Jeesuksesta kahdessa vuodessa?
- Miksi juuri keskustelevalle opetus Tyrannoksen koulussa oli niin tuloksellista?
- Luuletteko, että Paavali oli saanut vaikutteita juuri Sokratekselta? Perustelkaa vastauksenne.
- Miten Paavalin uskalsi antaa nuorille kristityille ja ”maallikoille” vastuun uusien seurakuntien perustamisesta?

Jakeet 11–12

- Oletteko koskaan lukeneet tai kuulleet, että **pahat henget** olisivat lähteneet jostakusta ihmisestä vaatekappaleen avulla? Mikä tällaisessa toiminnassa on erityisen outoa ja ihmeellistä?
- Paavalia kritisoitiin noihin aikoihin Korintissa hengellisten kokemusten puutteesta. Miksi hän ei maininnut korinttilaisille kirjoittamissaan kirjeissä mitään näistä ihmeistä?
- Mikä oli Paavalin kautta tapahtuneiden ihmeiden merkitys taikauskaisille efesolaisille?

Jakeet 13–17

- Miten on mahdollista, ettei seitsemän miestä saanut yhtä miestä taltutetuksi? Miten riivattu voi repiä heiltä vaatteetkin päältä?
- Miksi tämä tapaus on kirjoitettu Raamattuun?
- Miksi Skeuaan pojat eivät saaneet pahoja henkiä karkotetuksi, vaikka käyttivät Jeesuksen nimeä?
- Kenelle ja missä tilanteessa Jeesuksen nimen käyttö on vaarallista?
- Miksi tämä tapaus sai aikaan pelkoa sekä juutalaisten että kreikkalaisten parissa?
- Mitä ajattelette siitä, että jotkut vaihtoehtoparantajat käyttävät meidänkin aikamme Jeesuksen nimeä toiminnassaan? (Miksei Jumala kohtele heitä samalla tavalla kuin Skeuaan poikia?)

Jakeet 18–20. Kirjat olivat antiikin aikana arvokkaita, koska ne kopioitiin käsin. Yksi hopearaha vastasi noin neljän päivän keskivertopalkkaa. Efesolaiset taikakirjat tunnettiin koko Rooman valtakunnassa.

- Mitä efesolaiset ajattelivat kuullessaan, että kristityt tunnustivat viranomaisille rikoksia, joista eivät olleet jääneet kiinni, ja maksoivat sakkoja tai istuivat linnassa jonkin aikaa?
- Miksi noituus ja okkultismi eivät levitä ympärilleen iloa ja valoa, vaan pimeyttä ja pelkoa?
- Mikä sai juuri noidat vakuuttuneiksi siitä, että kristinusko on totta?
- Paljonko olisivat arvoisia roviolla poltetut kirjat meidän valuutassamme?
- Miksi kristityiksi kääntyneet noidat halusivat polttaa taikakirjansa keskellä toria, kaikkien nähden? (Miksi kirjoja ei myyty, vaikka sillä rahalla olisi voitu rakentaa vaikkapa suuri kirkko?)
- Mitä taikauskaiset efesolaiset ehkä ajattelivat katsellessaan tuota roviota?
- Arvioikaa, montako noitaa tuli Efesoksessa uskoon näiden kahden vuoden aikana?

Jakeet 21–22 ja Room. 15:22–24. Paavali aikoi käydä Kreikassa ja Makedoniassa noutamassa Jerusalemin köyhille tarkoitettujen keräyksen tulot. Siksi hän lähetti kaksi työtoveriaan valmistelemaan rahojen luovutusta, mutta jäi itse vielä Efesokseen.

- Paavali oli tehnyt tähän mennessä lähetystyötä Rooman valtakunnan itäosissa kymmenisen vuotta. Mitä hän tarkoittaa sanoessaan, ettei hänellä ole enää tilaa tai tehtävää niillä seuduilla?
- Mitä meillä on oppimista Paavalin lähetysstrategiasta?
- Espanja oli tuohon aikaan tunnetun maailman raja. Miksi Paavali ei jättänyt sen evankelioimista muiden tehtäväksi, vaan halusi mennä sinne itse?

Lopuksi: Paavali kirjoitti Efesolaiskirjeessä: ”*Emmehän me taistelee ihmisiä vastaan vaan henkivaltoja ja voimia vastaan, tämän pimeyden maailman hallitsijoita ja avaruuden pahoja henkiä vastaan.*” (Ef. 6:12). Meidän ei kuitenkaan tarvitse pelätä Saatanaa eikä pahoja henkivaltoja, koska Jeesus on ne kaikki voittanut.

32. PISTIN LIHASSA (2. Kor. 12:1–10)

Aluksi: Paavali kirjoitti 2. Korinttilaiskirjeen kolmannella lähetysmatkallaan Efesoksesta noin vuonna 56 jKr.. Korintissa vaikuttivat silloin ns. **superapostolit**, jotka kehuivat ihmeillään, kokemuksillaan ja armolahjoillaan, ja arvostelivat Paavalia näiden Hengen vaikutusten puutteesta. Edellisessä luvussa Paavali oli kertonut siitä, millaisiin vaikeuksiin ja vainoihin hän oli joutunut lähetystyössä.

Jae 1

- Miksi Paavali katsoi, ettei kerskaileminen eli itsensä kehuminen ole kristitylle hyödyllistä. (Miten hyvä omanarvontunto ja itsekehu eroavat toisistaan?)
- Mitä hyvää, mitä huonoa siitä voi seurata, jos uskova kertoo muille ihmeellisistä ilmestyksistään ja kokemuksistaan?

Jakeet 2–5. 14 vuotta aikaisemmin Paavali oli ollut kotikaupungissaan Tarsoksessa, jossa hän vietti 10 vuotta kääntymyksensä ja lähetystyöhön lähdön välillä.

- Miettikää eri syitä, miksi Paavali puhuu näissä jakeissa itsestään yksikön kolmannessa persoonassa?
- Koettakaa hahmotella jakeiden 2–5 perusteella, missä Paavali oikein kävi ja mitä hän siellä koki.
- Tiedämme, millaisia puheita Paavali piti lähetysmatkoillaan juutalaisille ja pakanoille. Minkä vaikutuksen jakeissa 2–4 kuvatun ”taivasmatkan” kuvaus olisi ehkä tehnyt kuulijoihin?
- Mitä jae 5 tarkoittaa?

Jae 6

- Mikä ajoi Paavalin tässä tilanteessa kertomaan, vaikkakin vastentahtoisesti, Korintin kristityille kolmannessa taivaassa käynnistään?
- Paavali oli tehnyt ”taivasmatkansa” noin v. 42 viettäessään välivuotia kotiseudullaan Tarsoksessa. Miksi Jumala antoi hänelle tuon ihmeellisen kokemuksen 10 vuotta hänen uskoontulonsa jälkeen?
- Tarvitseeko tavallinen kristitty mielestänne tuollaista kokemusta ja jos tarvitsee, niin mihin?

Jae 7

- Mitä mieltä olette, olisiko ehkä Paavali ylpeillyt taivasmatkallaan, jollei hänelle olisi annettu pistintä? Perustelkaa vastauksenne.
- Miksi Jumala ei tahtonut kirjoitettavan Raamattuun, mikä Paavalin pistin oli?
- Miksi Paavali tahtoi päästä eroon pistimestään? (Millä tavoin pistin saattoi haitata hänen työtään.)
- Miksi Paavali kutsuu pistintään Saatanan enkeliksi? (Mistä tiedämme, ettei kysymys ollut riivaustilasta?)

Jae 8

- Miksi Paavali ei puhunut asiasta Saatanalle, vaan vain Jeesukselle?
- Missä mielessä Saatana on vain ”Jumalan kahlekoira” kristityn elämässä (Lutherin sanoin)?
- Mitä Paavalin sydämessä ehkä tapahtui, kun hän rukoili ensimmäistä kertaa pistimestä pääsyä? Entä toista kertaa?

Jae 9

- Mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan, että hänen armonsa riittäisi Paavalille? Mihin se riittäisi?
- Miksi Paavali lopetti rukouksensa nimenomaan kolmanteen kertaan?
- Mitä me voisimme oppia tästä Paavalin rukoustaistelusta?
- Oliko Jeesuksen vastaus mielestänne myönteinen vai kielteinen? Katsokaa sanamuotoa jakeessa 9.
- Miten Jumalan voima voi tulla täydelliseksi kristityn heikkoudessa?
- Kuvitelte, että Jeesus sanoisi jakeen 9a sanat sinun pistintäsi tarkoittaen. Mitä hänelle vastaisit?
- Jos katsot elämäsi taaksepäin, voitko sanoa, että Herran armossa oli sinulle kylliksi kaikissa tilanteissa? Miksi voit, miksi et voi?

Jae 10

- Mitä pitäisi tapahtua, että sinä voisit allekirjoittaa tämän jakeen sanat?
- Miltä luulette Korintin superapostolien ajattelleen, kun he lukivat nämä sanat Paavalin kirjeestä? Entä mitä rivikristityt niistä ajattelivat?

Kokoavat kysymykset

- Mikä on tämän tekstin tärkein asia sinulle?
- Miten Paavalin pistin on vaikuttanut maailmanlähetykseen?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Paavali rukoili kolme kertaa tuskasta pääsystä – aivan kuten Jeesus Getsemanessa. Kumpikin tyytyi Jumalan tahtoon. Ero oli vain siinä, että Jeesus oli ansaitsemassa Paavalille – ja meille – sitä armoa, jonka avulla saamme syntimme anteeksi ja jaksamme elää uskossa ja toivossa pistintämme kantaen.

33. EFESOKSEN MELLAKKA JA KOTIMATKAN ALKU (Apt. 19:23–20:12 ja 2. Kor. 11:24–28)

Aluksi: Efesoksessa oli puhjennut valtava herätys 2–3 vuodessa. Luukas ei ollut siellä mukana, ja korvasi koko tuon työkauden yhdellä luvulla. Efesoksesta on kaivettu esiin mahtavan teatterin rauniot, jonne mahtui istumaan 25000 henkeä. Maahan pudonnut Artemiksen kuva, hänen temppeleinsä kallein aarre, oli mahdollisesti meteoriitti.

Jakeet 23–27

- Mitkä seikat olivat vaikuttaneet epäjumalanpalveluksen romahdukseen Aasian maakunnassa?
- Mitä nämä jakeet kertovat meille Paavalin työn tuloksista Efesoksessa kolmen vuoden aikana?
- Minkä verran Demetrioksella oli uskonnollisia motiiveja, kun hän alkoi nostattaa mellakkaa?
- Mitä kummallista on Demetrioksen syytöksessä Paavalia vastaan?

Jakeet 28–32. Gaioksesta ja Aristarkoksesta tuli Paavalin matkatovereita. Jälkimmäinen istui myös Rooman vankilassa samaan aikaan Paavalin kanssa.

- Mitä nämä jakeet opettavat meille ihmisluonnosta ja mellakan syntymekanismeista?
- Miksi Paavali halusi mennä mellakan keskelle kokouspaikkaan? (Eikö hän uskonut hengenvaaraan, koska oli Rooman kansalainen, vai eikö hän välittänyt siitä?)
- Miettikää, miten Paavali oli saanut ystävikseen maakunnan korkeita hallitusmiehiä? (Miten Tyrannoksen koulun keskustelut olivat ehkä vaikuttaneet asiaan?)

Jakeet 33–34. Ilmeisesti juutalaiset halusivat edustajansa menevän ihmisjoukon eteen selittämään, ettei heillä ole mitään tekemistä kristittyjen kanssa.

- Miksi Aleksandroksen esiintulo sai ihmisjoukon vielä suuremman joukkohysterian valtaan?
- Mitä ajattelette siitä, että juutalaiset asettuivat tässä mellakassa epäjumalanpalvelojien puolelle?

Jakeet 35–40

- Mitä kaupungin sihteeri sanoi a) Artemiista, b) kristityistä ja c) Demetrioksen menettelytavasta?
- Miten kaupunginsihteeri sai kirkuvan väkijoukon kuuntelemaan itseään ja miksi nämä argumentit tehosivat siihen? Paavali kirjoitti korinttilaisille: *”Teidän on hyvä tietää, veljet, millaisessa kuolemanvaarassa me olimme Aasian maakunnassa. Jouduimme niin suunnattomiin ja ylivoimaisiin vaikeuksiin, ettemme enää uskoneet selviävämme hengissä.”* (2. Kor. 1:8). Samaten hän paljasti taistelleensa petojen kanssa Efesoksessa, mikä kyllä oli vertauskuvallinen sanonta (1. Kor. 15:32).
- Miettikää, miksi Paavali ei kertonut noin tärkeitä asioita Luukakselle tämän kysellessä häneltä Efesoksen tapahtumia?

Apt. 20:1–6. Paavalin matkaseuralaiset olivat lähdössä luovuttamaan kukin omasta maakunnastaan koottua raha-avustusta Jerusalemin köyhille. Katsokaa kartalta Paavalin kulkema reitti.

- Millä mielellä luulette Paavalin lähteneen Efesoksesta?
- Selittäkää yksinkertaisesti, miten Paavalin matkasuunnitelmat muuttuivat?
- Miksi Paavali katsoi parhaaksi ottaa joka maakunnasta miehiä mukaansa kauas Jerusalemiin asti?
- Jakeesta 5 alkaa taas me-muoto, mikä tarkoittaa, että Luukas liittyi Filipissä matkaseurueeseen. Miettikää, miksi hän tahtoi lähteä Jerusalemiin Paavalin mukana?
- Jeesuksen ylösnousemuksesta oli tässä vaiheessa kulunut vajaat 30 vuotta. Missä vaiheessa Luukas sai ehkä idean evanheliumin ja Apostolien tekojen kirjoittamiseen? (Miten se liittyi hänen Paavalin matkatoveriksi ryhtymiseensä?)

20:7–12. Jae 10 luetaan molemmista käännöksistä.

- Mitä ajattelette siitä, että joku kuulija saattoi nukahtaa Paavalin puheen aikana?
- Oliko Eutykos hengissä vai kuollut pudottuaan kolmannelta kerroksesta maahan?
- Miten kuvailisitte Paavalin käytöstä iltakokouksen ja Eutykoksen episodin aikana?
- Missä näissä teksteissä tulee ilmi Jumalan johdatus ja hänen suunnitelmansa?

(Jos on aikaa) 2. Kor. 11:24–28. Paavali kirjoitti 2. Korinttilaiskirjeen juuri näihin aikoihin. Näissä jakeissa hän kuvaa matkoillaan kokemiaan kärsimyksiä. Jakeessa 28 vanha käännös on tarkempi kuin uusi.

- Mitä kärsimyksiä vastustajat olivat aiheuttaneet Paavalille?
- Mitä kärsimyksiä luonto oli aiheuttanut Paavalille?
- Mitä kärsimyksiä köyhyys ja rahanpuute olivat aiheuttaneet Paavalille?
- Mitä kärsimyksiä työ oli tuonut mukanaan?
- Miten Paavali oli jaksanut kestää kaikki nuo kärsimykset?
- Miten Paavali pystyi ottamaan kaikki kärsimyksensä Jumalan kädestä, katkeroitumatta?

Lopuksi: Paavali ei pelännyt kuolemaa, koska tiesi pääsevänsä kuollessaan Jeesuksen luo. Näin hän kirjoitti filippiläisille: *”Odotan ja toivon hartaasti, että en joudu millään tavoitin häpeään vaan voin nyt niin kuin aina ennenkin olla rohkea ja tuottaa kunniaa Kristukselle, jäänpä sitten eloon tai kuolen. Minulle elämä on Kristus ja kuolema on voitto.”* (Fil. 1:20–21.)

34. KYYNELISET JÄÄHYVÄISET (Apt. 20:13–38)

Aluksi: Vuosi on 57 jKr., kun Paavali lähtee kotimatalle kolmannelta lähetyksmatkaltaan. Hänellä on paljon rahaa mukanaan, koska hän on kerännyt avustusta Jerusalemin seurakunnan köyhille. Me-muoto jatkuu; Luukas siis pysyy seurueen mukana. Katsokaa kartalta seurueen kulkema reitti Troaksesta Miletokseen (linnuntietä 300 km). Mitylene sijaitsi Lesbos-saarella. Miletoksesta Efesokseen oli maitse matkaa 50 km.

Jakeet 13–17

- Miksi Luukas tahtoi mainita joka ikisen pysähdyspaikan ollessaan Paavalin mukana?
- Miettikää, miksi Paavali tahtoi tavata Efesoksen vanhimmat vielä kerran? Katsokaa myös jaetta 25.

Jakeet 18–19 ja 31. Paavalia kertoi kirjeessään Korinttilaisille joutuneensa Efesoksessa ylivoimaisiin vaikeuksiin ja jopa taistelleensa siellä petojen kanssa.

- Miksi Paavali aloitti lähtöjuhlapuheensa tällä tavalla? (Mitä apostoli tahtoi sanoa itsestään ja toiminnastaan Efesoksesta heti puheensa aluksi?)
- Mitä ajattelette siitä, että Paavali mainitsee kyynelensä kaksi kertaa, jakeissa 19 ja 31? (Miksi Efesoksen vanhimpia oli pitänyt neuvoa ja opastaa ”kyynelsilmin”?)
- Mitä ajattelette siitä, mitä Paavali puhuu jakeessa 19 omasta nöyryydestään?

Jakeet 20–21 ja 27

- Millaisista asioista julistaja ehkä tuntee kiusausta vaieta?
- Paavalin päämääränä oli kääntää juutalaisia ja pakanoita kristinuskoon. Miksi sanalla ”käännetyt” on nykyään niin huono maine?
- Mitä etua siitä oli, että Paavali oli pitänyt luentoja Tyrannoksen koulussa ja kierrellyt samalla kristittyjen kodeissa?
- Missä suhteessa Paavalin toiminnan pitäisi olla esimerkkinä meidän aikamme pastoreille?

Jakeet 22–24. Vain paria kuukautta aikaisemmin Paavali oli kirjoittanut roomalaisille kristityille tahtovansa kulkea Rooman kautta Espanjaan uudelle lähetyksmatkalle.

- Mitä Paavali tarkoittaa sanoessaan, että hän matkusti ”hengessä sidottuna” tai ”Pyhän Hengen sitomana” Jerusalemiin?
- Millä tavalla luulette Pyhän Hengen ilmoittaneen joka kaupungissa (siis Tessalonikassa, Filipissä ja Troaksessa) Paavalille, että tämä joutuisi kohta kahleisiin?
- Miten Paavali suhtautui tuleviin ahdistuksiinsa ja mahdolliseen väkivaltaiseen kuolemaansa?
- Miten apostoli voi luopua haaveestaan Espanjan evankelioimisesta?
- Mitä siihen vaaditaan, että kristitty voi sanoa kuollessaan: täytin tehtävän, jonka Jeesukselta sain?

Jakeet 25–27. Luetaan jae 26 molemmista käännöksistä. Sanonta ”viaton jonkun vereen” on otettu Hesekieliltä (3:18).

- Paavali oli kokenut monta kertaa, että nuoret seurakunnat kääntyivät häntä vastaan. Mitä mahdollisia syytöksiä vastaan hän tässä puolustautuu?
- Mitä tapahtuu, jos aikamme julistajat unohtavat näihin jakeisiin sisältyvän vastuun?

Jakeet 28–31

- Miksi Paavali neuvoo seurakunnan työntekijöitä pitämään huolta **itsestään**? Miten se tapahtuu?
- Miten seurakunnan työntekijän on pidettävä huolta laumastaan?
- Mikä tekee lauman arvokkaaksi seurakunnan työntekijälle?
- Miten on mahdollista, että kristittyjen keskuudesta voi nousta susia, jotka eivät laumaa säästä?
- Miten seurakuntien sudet toimivat ja mitkä ovat niiden motiivit?
- Mitä sanomista näillä jakeilla on meidän aikamme kristikunnalle?

Jakeet 32–35

- Mitä tarkoittaa, että Paavali jätti Efesoksen vanhimmat ”Jumalan ja hänen **armonsa sanan** haltuun”? Miksi ei vain ”Jumalan haltuun”?
- Miksi juuri **armon** sanassa on voima rakentaa kristittyjä niin, että he saavat ikuisen perintöosan?
- Miksi Paavali haluaa käsitellä puheensa lopuksi raha-asioita? (Millaisen esimerkin apostoli tahtoi jättää raha-asioiden hoidosta Efesoksen vanhimille ja meillekin?)
- Mikä oli ollut Paavalin motiivi, kun hän oli ryhtynyt suuritöiseen diakoniakeräykseensä?

Jakeet 36–38

- Mikä oli saanut efesolaiset kristityt rakastamaan Paavalia niin paljon, kuin näistä jakeista käy ilmi?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Evankeliumin julistaminen Jumalan armosta, oli se tehtävä, jonka Paavali oli Jeesukselta saanut (24). Juuri sen armon sanan haltuun hän nyt jätti seurakuntansa. Apostoli tiesi, että vain armon sanassa on voima pitää kristityt uskossa ja viedä heidät perille saakka (32). Ja armon tarkoittaa ilmaista lahjaa, jonka joku toinen on maksanut. Toisin sanoen: jonka Herra Jeesus on maksanut omalla verellään (28).

35. SU DEN SUUHUN – JUMALAN TAHDOSTA (Apt. 21:1–26)

Aluksi: Paavali oli kolmannen lähetysmatkansa päätteeksi menossa helluntaiksi Jerusalemiin. Hänellä alkoi olla kiire. Joka kaupungissa Pyhä Henki oli jo ilmoittanut hänelle, että kahleet ja ahdistukset odottivat häntä perillä (20:23). Luukas oli mukana ja mainitsi tunnontarkasti jokaisen pysähdyspaikan.

Jakeet 1–6. Laivalla seilattiin 650 km Tyrokseen. Siellä Paavali ei ehkä ollut aikaisemmin käynytkään.

- Katsokaa kartalta Paavalin reitti Miletoksesta Tyrokseen. Mitä kaikkia vaiheita matkalla siinä oli?
- Jakeessa 20:22 sanottiin, että Paavali matkusti Pyhän Hengen sitomana Jerusalemiin. Miten siis on selitettävissä tyroslais-ten kristittyjen varoitus (jae 4); eihän Pyhä Henki voi antaa ristiriitaisia ohjeita.
- Mitä se osoittaa, että vaimot ja lapsetkin tulivat hyvästelemään Paavalia meren rantaan?

Jakeet 7–9. Ptolemais tarkoittaa Akkoa. Kesarean seurakunnan paimen, Filippos, oli yksi seitsemästä diakonista. Kastettuaan etiopialaisen hoviherran hän oli asettunut asumaan Kesareaan 20 vuotta aikaisemmin.

- Paljonko Paavalille ja hänen seurueelleen tuli kävelymatkaa Ptolemaiksesta Kesareaan?
- Miksi Luukas mainitsee Filippoksen tytären armolahjan, mutta ei referoi heidän profetioitaan?
- Miettikää, miten nämä nuoret naiset ehkä käyttivät armolahjaansa seurakunnassa?
- Paavali hyväksyi naisten profetoimisen, mutta paimenen virka kuului hänen mukaansa miehille. Mikä ero siinä on, toimiiko nainen seurakunnassa profeettana vai paimenena?

Jakeet 10–14. Agabos oli se profeetta, joka oli 10 vuotta aikaisemmin ennustanut suurta nälänhätää.

- Miksi Agabos esitti pienen näytelmän profetiansa yhteydessä?
- Mikä oli mielestänne Agaboksen oma kanta Paavalin Jerusalemiin menoon?
- Miksi oli tärkeää, että Paavali tiesi edeltä käsin, mitä hänelle tapahtuisi Jerusalemissa.
- Mikä oli Timoteuksen, Luukkaan ja muiden kristittyjen motiivi, kun he koettivat estää Paavalia menemästä Jerusalemiin? (Miten te suhtautuisitte, jos teidän lapsenne ilmoittaisi lähtevänsä Pohjois-Koreaan lähetystyöhön?)
- Paavalilla oli mukanaan huomattava summa avustusrahaa Jerusalemin köyhille. Miettikää, miksi hän ei tahtonut jättää sen viemistä toisten tehtäväksi?
- Mikä sai Paavalin ystävät muuttamaan mielensä ja rauhoittumaan?
- Miksi meidän kristittyjen on joskus vaikea sanoa: ”Tapahtukoon Herran tahto”?
- Paavali oli vajaa vuosi aikaisemmin pyytänyt Rooman kristittyjä rukoilemaan, että hän pelastuisi joutumasta ”Juudean uskottomien käsiin” (Room. 15:31). Mikä oli saanut hänet muuttamaan mielensä niin, että hän voi nyt sydämestään allekirjoittaa jakeen 13 sanat?
- Jos Paavali olisi kuollut Jerusalemissa, mikä tarkoitus hänen kuolemallaan olisi ollut?

Jakeet 15–16. Kesareasta Jerusalemiin on 100 km. Oli siis yövyttävä matkalla.

- Miksi Jumala tahtoi, että Mnasonin nimi mainittaisiin Raamatussa?
- Minkä verran nykyään arvostetaan mielestäsi vieraanvaraisuuden armolahjaa?

Jakeet 17–20a. Paavali oli käynyt Jerusalemissa edellisen kerran 2. lähetysmatkansa päätteeksi.

- Miksi Paavali katsoi tarpeelliseksi raportoida heti tekemästään lähetystyöstä Jaakobille ja Jerusalemin seurakunnan vanhimmille?
- Rahalahjan luovutuksesta ei mainita mitään, mutta se tulee ilmi myöhemmin Paavalin puheessa (24:17). Tilaisuudessa olivat mukana myös kaikki ”tilintarkastajat” eri maakunnista. Miettikää, miksi rahalahjaa ei mainita lainkaan näissä jakeissa?
- Mistä se on osoitusta, että Jerusalemin seurakunnan vanhimmat ylistivät Jumalaa kuultuaan Paavalin matkakertomuksen?

Jakeet 20b-22. Yksikään 12 apostolista ei ollut enää Jerusalemissa.

- Mikä oli jakeessa 20b mainittujen juutalaiskristittyjen pelastusoppi?
- Olivatko nämä uskoon tulleet juutalaiset mielestänne oikeita kristittyjä? Perustelkaa vastauksenne.
- Arvioikaa niiden juurujen todenperäisyyttä, joita Paavalista Jerusalemissa levitettiin. Mistä ne olivat saaneet alkunsa?

Jakeet 23–26. Nasiirilupauksesta ks. 4. Moos. 6. Säädetyin ajan päätyttyä lupauksen tekijän piti uhrata temppelissä polttouhri, syntiuhri, yhteysuhri ja niihin liittyvät ruokauhrit.

- Mikä oli Jerusalemin vanhimpien suunnitelman pointti?
- Miten Paavali saattoi ajatella uhraavansa syntiuhriin vielä Jeesuksen uhrikuoleman jälkeenkin? (Miksi tämä ajatus voi tuntua meistä vaikealta hyväksyä?)
- Miettikää, mistä Paavali sai rahat 15 uhrieläimen ja niihin liittyvien ruokauhrien hankkimiseen?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Paavalin viimeinen matka Jerusalemiin kulki samaa rataa kuin Jeesuksen viimeinen matka. Molempia varoitettiin sinne menemästä. Molemmat tiesivät, että kahleet ja ahdistukset heitä siellä odottivat. Molemmat ottivat tulevat kärsimyksensä Jumalan kädestä. Paavali ei kuitenkaan mennyt Jerusalemiin kantamaan maailman syntejä vaan vain todistamaan hänestä, joka ne kantoi.

36. PAAVALIN ENSIMMÄINEN PUOLUSTUSPUHE (Apt. 21:27–22:29)

Aluksi: Paavali on palannut kolmannelta lähetysmatkaltaan Rooman Aasian maakunnasta. Joka kaupungissa hän on saanut profetian, että Jerusalemissa häntä odottivat kahleet ja ahdistukset. Herran veli Jaakob, Jerusalemin seurakunnan paimen, on ker-tonut hänelle tuhansista uskoon tulleista juutalaisista, jotka valitettavasti levittivät valheellisia juoruja Paavalin toiminnasta pakanamaissa. Paavali oli suostunut Jaakobin ehdotuksesta tekemään nasiirilupauksen, jotta kaikki näkisivät hänen olevan yhä juutalainen.

Jakeet 21:27–30. Trofimos oli pakanakristitty, joka oli tullut Paavalin kanssa tuomaan rahalahjaa Jerusalemin seurakunnan köyhille. Temppelein sisäpihalle eivät pakanat saaneet mennä.

- Miksi juuri Aasian maakunnasta tulleet kristityt alkoivat lietsoa vihaa Paavali vastaan?
- Miten on mahdollista, että luulopuheiden perusteella nostettiin tuollainen kauhea metakka?
- Voiko vastaavaa tapahtua mielestänne meidän päivinämme? Perustelkaa vastauksenne.
- Mikä symbolinen merkitys temppelein porttien sulkemisella oli a) Paavalille b) juutalaisille?

Jakeet 21:31–36. Sotaväenosaston komentaja vastaa meidän armeijassamme pataljoonan, siis 1000 miehen, komentajaa.

- Millaisia vammoja moinen kohtelu saattoi aiheuttaa Paavalille?
- Mitä ajattelette miehitysvallan toiminnasta tässä tilanteessa?
- Kuvitelkaa Paavalin ulkonäköä: miltä hän näytti seistessään Antoniuksen linnoituksen portailta?
- Mitä yhteisiä piirteitä Paavalin pidätyksellä oli Jeesuksen pidätyksen kanssa?

Jakeet 21:37–40. Muutamaa vuotta aiemmin muuan Egyptin juutalainen oli noussut kapinaan roomalaisia vastaan. Hänen kannattajansa oli tapettu, mutta hän itse oli yhä pakosalla.

- Mitä Paavalista osoittaa se, että hän oli valmis pitämään puheen raivoavalle väkijoukolle? (Minkä verran asiaan mielestänne vaikutti se, että hän oli tiennyt edeltäkäs in joutuvansa kahleisiin?)
- Millaisesta luonteesta ja sivistystasosta kertoo Paavalin kielenkäyttö tässä tilanteessa? (Mitä tämä episodi osoittaa Paavali-sta ihmisenä ja kristittynä?)
- Mikä sai komentajan suostumaan Paavalin pyyntöön? Huomatkaa, ettei hän ymmärtänyt hepreaa eikä arameaa.
- Miten kaksilla kahleilla sidottu ihminen voi viitata kädellään?
- Miksi kansanjoukon hysteerinen huutaminen loppui kuin seinään? 22:1–2. Heprea ei ollut tuohon aikaan puhekieli, vaan Kirjoitusten kieli. Aramea oli Juudean puhekieli.
- Mitä arvellette, puhui ko Paavali tosiaan hepreaa vai tarkoittaako Luukas tässä arameaa? Perustelkaa vastauksenne.
- Miksi väkijoukko vaiken i kuullessaan Paavalin käyttämän kielen? (Luulivatko he tosiaan apostolin käyttävän kreikkaa puhuessaan maanmiehillen?)
- Paavalin kääntymyksestä oli kulunut runsas neljännesvuosisata. Minkä verran luulette noiden ympäri maailmaa kokoontu-neiden juutalaisten tienneen hänen taustastaan?

Jakeet 22:3–5

- Miksi Paavali aloitti puheensa kertomalla taustastaan ja nuoruudestaan?
- Mikä näissä sanoissa osoittaa Paavalin olevan kunnon juutalainen?
- Mitä Paavalilla oli yhteistä häntä kuuntelevan väkijoukon kanssa?
- Jos väkijoukko ei ollut kuullut näitä asioita aikaisemmin, mikä heitä niissä ehkä eniten hämmästytti?

Jakeet 22:6–11

- Mikä Paavalin kertomuksessa piti juutalaisten mielenkiintoa yllä, niin etteivät he vai taneet häntä huutamalla – vaikka hän mainitsi Jeesuksen nimenkin?
- Mikä siis käänsi Paavalin, tuon kristinuskon vainoajan?
- Voidaanko Paavalin kääntymyskertomuksen valossa sanoa, että Jumalan ”pakkokäännättää” ihmisiä lupaa kysymättä? Perustelkaa vastauksenne?

Jakeet 22:12–16

- Miten Paavali osoittaa jakeissa 12–15, että hän pysyi juutalaisena myös kääntymyksen jälkeen?
- Katsokaa jakeita 16. Miten Paavali oli voinut saada suuret syntinsä anteeksi?

Jakeet 22:17–22

- Miksi Paavali meni pyhäkköön rukoilemaan myös kristityksi tulonsa jälkeen?
- Mitä koskettavaa on Jeesuksen ja Paavalin välisessä keskustelussa?
- Miksi Paavali tahtoi kertoa väkijoukolle senkin, ettei Jerusalemin seurakunta toivottanut häntä tervetulleeksi, vaan epäili häntä agentiksi?
- Miten Paavali oli päätenyt pakanoiden apostoliksi?
- Miten Paavali kumosi puheellaan jakeessa 21:28 esitettyt syytökset?
- Miksi juutalaiset raivostuivat juuri jakeen 22:21 kohdalla?
- Mitä Paavali sai puheellaan aikaan a) juutalaisten sydämessä, b) kristittyjen sydämessä ja c) sotaväenosaston komentajan sydämessä (vaikka tämä ei ymmärtänyt hänen sanojaan)?

Lopuksi: Paavalin muisti varmaan, miten Jeesusta oli kohdeltu samalla paikalla neljännesvuosisata aikaisemmin – ja syynä olivat olleet hänen, Paavalin, synnit. Siksi hän pystyi olemaan katkeroitumatta ja toivomaan vainoojiensa pelastusta.

37. SUURI NEUVOSTO REPII PELIHOUSUNSA (Apt. 22:22–23:24)

Aluksi: Tämä tapahtui vuonna 57 jKr. Paavali oli otettu temppelessä kiinni väärin syytösten nojalla. Väkijoukko oli koettanut lynkata hänet, mutta roomalaisen sotaväenosaston komentaja oli pelastanut hänet sen käsistä ja sallinut hänen pitää sille puheen. Sotaväenosaston komentajan nimi oli Claudius Lysias (23:26).

Jakeet 22:22–29

- Miksi juutalaisten reaktio Paavalin puheeseen oli noin kiihkeä?
- Minkä vuoksi Paavali esitti ruoskijoille kysymyksen, johon hän varmasti tiesi vastauksen?
- Moni ihminen meidän päivinämmme ihailee antiikin Roomaa. Mitä se Roomasta osoittaa, että ruoskiminen kuului siellä pidätetyn kuulustelurutiineihin?
- Mikä sai komentaja Claudius Lysiaksen tunnustamaan, että hän oli hankkinut Rooman kansalaisuuden rahalla?
- Miksi tieto Paavalin kansalaisuudesta sai sotilaisa ja komentajassa aikaan voimakkaan reaktion?

Jakeet 22:30–23:3. Suuri neuvosto oli juutalaisten yhdistetty eduskunta ja korkein oikeusistuin, johon kuului 70 jäsentä ja yli-pappi. Viimeksi Paavali oli ollut sen istunnossa mukana tuomitessaan Stefanosta kuolemaan 25 vuotta aikaisemmin. Kasvoille lyömistä juutalaiset pitivät hirveänä loukkauksena.

- Miten selitätte sen, että Paavali oli yhä kahleissa jakeessa 30? (Vrt. jae 29)
- Miksi Paavali aloitti puheensa niin kuin aloitti?
- Keskiaverto juutalainen voi hyvinkin sanoa samaa kuin Paavali jakeessa 23:1. Mikä apostolin sanoissa ärsytti ylipappia niin, että hän käski lyödä tätä suulle?
- Mitä Paavalin vastaus jakeessa 3 itse asiassa tarkoittaa?
- Vetäjä lukee Joh. 18:22–23. Verratkaa Jeesuksen ja Paavalin reaktioita ylimmäisen papin edessä tapahtuneeseen lyöntiin?

Jakeet 4–5. Tuntuu oudolta, ettei Paavali tunnistanut ylimmäistä pappia vaatteista, jos ei kasvoilta.

- Mitä ajattelette Paavalin anteeksipyyntöä – oliko se aiheellinen ja jos oli, niin miksi?
- Mikä sai Paavalin suhtautumaan kunnioittavasti ylipapin virkaan?
- Mitä tarkoittaa Paavalin sana jakeessa Room. 13:1 – onko meidän siis kunnioitettava maallista ja hengellistä esivaltaamme, olipa se hyvä tai huono? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 6–10. Saddukeukset ja fariseukset olivat kaksi juutalaisten uskonnollista puoluetta. Jae 8 selittää näiden kahden ryhmän teologiset näkemyserot.

- Miksi Paavali päätti provosoida fariseukset ja saddukeukset toistensa kurkkuun?
- Mikä tässä tapelussa on mielestänne hämmästyttävintä?

Jae 11 Paavalin elämä muuttui nyt ratkaisevasti. Suurimman osan noin kahdeksasta jäljellä olevasta elinvuodestaan hän vietti vankeudessa.

- Mitä Jeesuksen näkeminen ja hänen sanansa merkitsivät Paavalille tässä tilanteessa ja myös tulevana vankeuden vuosina?
- Jeesus sanoi, että Paavali oli todistanut hänestä myös Jerusalemissa. Miten se oli tapahtunut?
- Miksi Jeesus tahtoi Paavalin tietävän, että tämä pääsee vielä Roomaan?

Jakeet 12–15

- Millaisia olivat ehkä ne 40 miestä, jotka solmivat salaliiton? Mitkä olivat heidän arvonsa?
- Ottivatko salaliittolaiset mielestänne huomioon sen mahdollisuuden, että he joutuisivat kuolemaan nälkään ja janoon? Perustelkaa vastauksenne.
- Mitä se osoittaa ylipapista ja suuresta neuvostosta, että he voivat suostua tällaiseen salamurhaan?

Jakeet 16–18

- Luukas ei kerro juuri mitään muuta Paavalin sukulaisista, kuin että tällä oli sisar Jerusalemissa. Mitä haluaisit mielelläsi tuolta sisarelta kysyä?
- Miten Paavalin siskonpoika kaikesta päätellen suhtautui enoonsa?
- Miettikää, miten siskonpoika oli päässyt selville salaliitosta?

Jakeet 19–24

- Miten Paavali oli onnistunut tekemään vaikutuksen roomalaiseen sotilasosaston komentajaan?
- Mitä Claudius Lysias oikein pelkäsi komentaessaan kokonaista 470 miestä – puolet varuskuntansa miesvahvuudesta – kuljettamaan Paavalin Kesareaan?
- Mitä luulette, kuolivatko salaliittolaiset nälkään ja janoon? Perustelkaa vastauksenne?
- Missä tässä luvussa on armon evankeliumi?

Lopuksi: Jeesus sanoo sinulle, joka olet joutunut ahtaalle elämässäsi: ”Pysy rohkeana!” Elämäsi ohjaket ovat yhä hänen käsissään ihan samalla tavalla, kuin Paavalinkin elämän ohjaket niissä olivat.

38. PAAVALI MAAHERRAN PALATSISSA (Apt. 23:25–24:26)

Aluksi: Roomalainen komentaja Claudius Lysias oli pelastanut Paavalin ensin raivoavan väkijoukon, sitten raivoavan suuren neuvoston käsistä. Hän oli myös kuullut salaliitosta Paavalia vastaan ja päätti nyt lähettää hänet roomalaisen maaherra Felixin luo Kesareaan. Felix toimi vuosina 52–59 Juudeassa Rooman edustajana. Hän oli syntynyt orjana, mutta päässyt vapaaksi veljensä avulla ja ylennyt nopeasti urallaan. Aikalaiset pitivät Felixiä omavaltaisena ja väkivaltaisena miehenä. Hän oli ottanut kolmanneksi vaimokseen Herodes Agrippan tyttären Drusillan.

Jakeet 23:25–30

- Minkä kuvan Claudius Lysias antaa Paavalista kirjeessään maaherralle?
- Minkä kuvan Claudius Lysias antaa omasta toiminnastaan?

Jakeet 23:31–35. Jerusalemissa Kesareana oli sadan kilometrin matka.

- Mitä Paavali koki matkallaan Jerusalemissa Kesareaan, katsokaa jakeita 31–33? Entä sotilaat?
- Millainen oli mielestänne maaherran vastaanotto, kun Paavali tuotiin hänen eteensä?

Jakeet 24:1–9. Huomatkaa, että uskonnolliset juutalaiset eivät mielellään käyneet roomalaisten asuttamassa Kesareassa. Tertullus oli ilmeisesti pakana, mutta taitavan lakimiehen maineessa. Totta on, että juutalaiset olivat saaneet roomalaisilta oikeuden puolustaa temppeliään, vrt. jae 6.

- Mitkä kaikki seikat osoittavat, että Paavalin tuomitseminen oli juutalaiselle eliitille elintärkeä asia?
- Verratkaa Tertulluksen sanoja jakeissa 2–3 siihen luonnehdintaan, joka Felixistä alussa esitettiin.
- Katsokaa jakeita 5–6. Mitä outoa on niissä syytöksissä, joita Paavalia vastaan esitettiin roomalaisen oikeuden edessä? (Mitä **roomalaisia** lakipykälää vastaan Paavalin väitetään rikkoneen?)

Jakeet 24:10–16

- Verratkaa Paavalin puhuttelusanoja maaherralle Tertulluksen puhuttelusanoihin jakeissa 2–3.
- Mikä oli Paavalin pointti hänen puolustaessaan itseään?
- Miten Paavali osoitti Felixille, ettei hän ollut mikään uuden kiihkouskonnon perustaja?
- Mitä siihen vaaditaan, että mekin voisimme sanoa samaa kuin Paavali jakeessa 16? (Miten omatuntomme voisi olla puhdas Jumalan edessä? Entä ihmisten edessä?)

Jakeet 17–21. Paavali viittaa tässä kahteen tapaukseen: temppelissä käyntiinsä ja suuren neuvoston istuntoon, joka muuttui fariseusten ja saddukeusten väliseksi tappeluksi. Ylipappi oli saddukeus.

- Miksi ylipappi ei ollut tuonut mukanaan niitä miehiä, jotka olivat ensiksi väittäneet Paavalin saastuttaneen pyhäkön (21:27–29)?
- Miksi Paavali vetää vielä kerran esille fariseusten ja saddukeusten välisen kiistan ruumiin ylösnousemuksesta? (Onko mielestänne mahdollista, että metakka vaivasi Paavalin omaatuntoa?)

Jakeet 22–23. Paavali oli Kesareassa vangittuna kaksi vuotta ilman mitään oikeuden päätöstä. Muistamme, että tuossa kaupungissa oli kukoistava seurakunta, johon hänkin oli tutustunut.

- Claudius Lysiaksen käynnistä Kesareassa ei myöhemmin mainita sanallakaan. Miksi Felix veti komentajan nimen tähän yhteyteen, jollei hän kerran kutsuttanut tätä koskaan paikalle?
- Mitä Ananias ja Tertullus ehkä ajattelivat oikeudenistunnon lopputuloksesta?
- Minkä verran luulette Paavalin kärsineen vapauden menetyksestään? (Mitä hyviäkin puolia vankilavuosiin sisältyi verratuna lähetyksimatkoihin?)
- Millaisia vankeusvuodet olisivat olleet, jos Paavali olisi kapinoinut kohtaloaan vastaan? (Tyyliin: ”Voi kun saisin olla saarnaamassa evankeliumia Espanjassa!”)
- Miten sinä suhtaudut niihin ”kahleisiin”, joiden koet estävän sinua täyttämästä tehtävääsi?
- Mitä Kesarean muihin kristittyihin ehkä vaikutti se, että Paavali istui uskonsa tähden vankilassa?

Jakeet 24–27. Felix tunsikin hyvin kristinuskoa, ja Drusilla oli juutalainen.

- Miettikää eri syitä, miksi Felix ja Drusilla tahtoivat kuunnella Paavalia?
- Miksi Paavali valitsi puheeseensa juuri ne aiheet, jotka mainitaan jakeissa 24b–25?
- Jos Paavali olisi tahtonut päästä vapaaksi, millaisista asioista hän olisi ehkä saarnannut Felixille?
- Miksi itsensä hillitsemisestä ja tulevasta tuomiosta on vaikea saarnata meidän päivinämme? (Mitä tapahtuu, jos näistä teemoista vaietaan?)
- Mitä se Felixistä osoittaa, että hän luuli saavansa Paavalilta lahjuksia niistä avustusrahoista, jotka tämä oli tuonut mukanaan Jerusalemin köyhille?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Paavali teki kaikkensa (”ahkeroi”), että hänellä olisi puhdas omatunto Jumalan edessä. Toisin sanoen: hän tarttui Jeesuksen täytettyyn työhön. Vain sillä tavalla mekin voimme saada puhtaan omantunnon Jumalan edessä. Omatunto puhtaana voimme sitten koettaa elää lähimmäistemme parhaaksi ja Jumalan nimen kunniaksi, kuten Paavali teki.

39. PAAVALI VETOAA KEISARIIN (Apt. 24:27 ja luku 25)

Aluksi: Paavali jäi siis Kesarean vankilaan ilman oikeuden päätöstä. Ystävät saivat kuitenkin käydä häntä katsomassa. Kahden vuoden kuluttua maaherra Felix palasi epäsuosiossa Roomaan; keisari Nero ei näet ollut tyytyväinen siihen tapaan, millä hän oli käsitellyt juutalaisten ja syyrialaisen välisiä mellakoita. Uudeksi maaherraksi tuli Porcius Festus. Hän oli ehkä vähän viisaampi hallitsija kuin edeltäjänsä.

Jae 24:27

- Miten Jumalalla on varaa pistää tähtilähetyssaarnaaja syrjään kahdeksi vuodeksi?
- Miten Paavali ehkä koki sen, että häntä pidettiin poliittisena pelinappulana, ja hän joutui istumaan linnassa ilman oikeudenkäyntiä ja mitään pätevää syytöstä?

Jakeet 25:1–5

- Miettikää, mitkä kaikki asiat tekivät maaherran työn Juudeassa vaikeaksi?
- Mitä se osoittaa, että juutalaisten ensimmäinen uudelle maaherralle esittämä asia koski Paavalia?
- Miksi juutalaiset halusivat ehdottomasti saada Paavalin pois päiviltä?

Jakeet 6–8. Jae 8 kertoo, mistä kolmesta asiasta Paavalia oli aikaisemmin syytetty.

- Miksi juutalaiset jatkoivat syyttämistä, vaikka tiesivät, etteivät pysty todistamaan syytöksiään?
- Mitä yhteisiä piirteitä juutalaisten toiminnalla on niiden oikeudenkäyntien kanssa, joita Suomessa on käyty kristittyjen sananvapaudesta?
- Mitä ajattelette Paavalin puolustautumisesta jakeessa 8? (Kuka toimi Paavalin puolustusasianajajana?)

Jakeet 9–12. Kaksi vuotta aikaisemmin Jeesus oli ilmestynyt Paavalille ja luvannut hänelle, että hän saa todistaa Vapahtajastaan myös Roomassa. Vain Rooman kansalaiset saivat vedota keisariin. Tuohon aikaan Rooman keisarina oli Nero (AD 37–68).

- 10 päivää aikaisemmin Festus oli kieltäytynyt viemästä Paavalia Jerusalemiin. Mitä ajattelette siitä, että hän muutti mieltensä niin nopeasti?
- Mitä se osoittaa Festuksesta, että hän kysyi asiaa Paavalilta?
- Millaisia ajatuksia Paavalin sanat jakeissa 10–11 teissä herättävät? (Tiesikö Paavali, että hänet aiotaan surmata Jerusalemissa? Perustelkaa vastauksenne.)
- Miksi Paavali vetosi keisariin – mitä hän arveli sillä voitavansa? (Oliko hän ehkä miettinyt tätä mahdollisuutta aiemmin? Mitä Jeesuksen lupaus Roomaan pääsystä ehkä vaikutti asiaan?)
- Mitä luulette Festuksen ajatelleen, kun hän kuuli Paavalin vetoavan keisariin?

Jakeet 13–21. Herodes Agrippa II oli sen Agrippan poika, joka oli vuosia sitten tapattanut Jaakobin ja vanginnut Pietarin. Berenike oli hänen sisarensa. Vaiantaakseen juurut inestisuhteesta Berenike oli ollut pari kertaa naimisissakin, mutta palannut aina veljensä luo. Kaikista titteleistä hyvin perillä oleva Luukas jättää ne kuin häpeillen Bereniken nimen edestä pois...

- Miksi maaherra rupesi puhumaan Paavalin tapauksesta Agrippalle ja Berenikelle?
- Miten arvioisitte niitä roomalaisen oikeuden periaatteita, jotka on kirjattu jakeeseen 16?
- Mitä siihen tarvitaan, että Suomen oikeuslaitos voisi säilyä oikeudenmukaisena tulevaisuudessakin?
- Verratkaa Festuksen selostusta asiain kulusta siihen, mitä todella oli tapahtunut. (Miksi ei ole uskottavaa, että Paavali olisi vaatinut sotilasvartiota turvakseen? Vrt. vanha käännös, jae 21?)

Jakeet 22–27. Luukas oli varmaan mukana yleisölehterillä.

- Miksi Agrippa ja Berenike halusivat pukeutua juhlallisesti Paavalin kuulemistilaisuuteen?
- Miksi myös kaupungin johtomiehet halusivat osallistua Paavalin kuulemistilaisuuteen?
- Myöhemmin käy ilmi, että Paavali oli saliin tuotaessa kahleissa (26:29). Verratkaa hänen ulkoista olemustaan kuulustelijoiden olemukseen? Mitä salissa olijat voivat lukea vangin kasvoista?
- Millaiseen pulmatilanteeseen Festus oli itsensä ajanut? (Miten keisari suhtautuisi todennäköisesti syytöksiin, jotka tulevat ilmi jakeessa 19? Entä todistusaineiston puuttumiseen? Mitä Paavalin lähettäminen keisarin eteen voisi vaikuttaa Festuksen ja keisarin suhteeseen?)
- Miten tämän sählingin keskellä näkyy Jumalan johdatus?
- Miten Jumalan johdatus näkyy sinun elämäsi sählingin keskellä?
- Missä tässä luvussa on armon evankeliumi?

Lopuksi: Varmaan Paavali oli rohkealla mielellä muistaessaan nämä Jeesuksen sanat: *”Teitä viedään tuomiolle synagogiin, teitä teljetään vankilaan, te joudutte kuninkaiden ja maaherrojen eteen minun nimeni tähden. Näin te saatte tilaisuuden todistaa minusta. Painakaa vain mieleenne, että teidän ei tule etukäteen miettiä, miten itseänne puolustatte. Minä annan teille viisauden puhua niin, ettei yksikään vastustajanne kykene kiistämään eikä kumoamaan sanojanne.”* (Luuk. 21:12–15) Koko tämä tilanne oli siis Jumalan johdatusta – niin myös se tilanne, jossa sinä olet tällä hetkellä.

40. EN VOINUT OLLA TOTTELEMATTA TAIVAALLISTA NÄKYÄ (Apt. 26)

Aluksi: Herodes Suuri oli tapattanut Betlehemin poikalapset. Hänen poikansa Antipas oli katkaissut Johannes Kastajalta kaulan. Hänen pojanpoikansa Agrippa I oli tapattanut apostoli Jaakobin. Tässä tekstissä esiintyvä Agrippa II on edellisen poika ja Berenike on hänen sisarensa. Kuten jo viimeksi totesimme, juoruttiin sisarusten välisestä inestisuhteesta. Paikalla olivat heidän lisäksi myös maaherra Porcius Festus, roomalaisia upseereita ja Kesarean kaupungin kermaa. Maaherra oli arvossa Herodesten yläpuolella.

Jakeet 1–3

- Miettikää, miksi Paavali kohdistaa puheensa nimenomaan kuningas Agrippalle?
- Miten apostoli näyttää suhtautuvan tähän Herodesten suvun viimeiseen hallitsijaan?
- Miettikää, miksi Agrippa oli ottanut tarkan selon juutalaisten säädöksistä ja kiistakysymyksistä?

Jakeet 4–8

- Miksi Paavali aloittaa puolustuspuheensa nuoruusvuosistaan ja vetää juutalaiset todistajikseen?
- Miten Paavali pyrkii osoittamaan Agrippalle, että hänen uskontonsa on sama kuin hänen syyttäjiensä uskonto, jakeet 6–7?
- Mistä toivosta Paavali puhuu jakeissa 6–7?
- Mitä Paavali tarkoittaa retorisella kysymyksellään jakeessa 8 – onhan kuolleen henkiin herääminen todellakin uskomaton asia?
- Sovella jae 8 niihin rakkaisiisi, jotka ovat jo kuolleet, ja niihin, jotka ovat hengellisesti kuolleita.

Jakeet 9–11

- Miksi Paavali haluaa kertoa ylhäiselle yleisölle julmuudestaan kristittyjä kohtaan?
- Katsokaa tarkkaan, mitä kaikkea pahaa Paavali myöntää tehneensä kristityille, jakeet 10–11?
- Mitä luulette ylhäisen yleisön ajatelleen, kun se kuuli tämän kertomuksen?

Jakeet 12–14. Pistin tai tutkain tarkoittaa kyntäjän kädessä olevaa piikkiä, jolla auraa vetäviä härkiä estetään vikuroimasta.

- Miksi Paavali mainitsee tässä yhteydessä ylipapit?
- Mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan: ”Paha sinun on potkia pistintä vastaan?”
- Missä tilanteessa mekin saatamme potkia pistintä vastaan?

Jakeet 15–18

- Miksi Paavalilla ei ollut valinnanvaraa, vaan hänen oli pakko lähteä lähetystyöhön?
- Miltä Jeesuksen sanat: ”Minä pelastan sinut oman kansasi käsistä ja varjelen sinua” kuulostivat ehkä Agrippan, Bereniken ja Porcius Festuksen korvissa?
- Mikä on jakeen 18 mukaan niiden ihmisten tilanne, jotka eivät usko Jeesukseen?
- Mitä Paavali tahtoi ehkä sanoa henkilökohtaisesti Agrippalle, Berenikelle ja Festukselle lainatessaan Jeesuksen sanoja jakeessa 18?
- Mitä siitä seuraa, jos lähetystyö samastetaan vain kansainväliseen diakoniaan?

Jakeet 19–23. Luetaan jae 22 molemmista käännöksistä.

- Katsokaa jaetta 19. Miksi Paavali kohdisti nämä sanat nimenomaan Agrippalle?
- Sanokaa lyhyesti, mikä oli Paavalin näkemä taivaallinen näky?

Jakeet 24–29

- Miksi maaherra Festus keskeytti Paavalin juuri tässä kohtaa?
- Miksei Agrippa vastannut Paavalin kysymykseen jakeessa 27, vaan vaihtoi aihetta?
- Millaisen Paavalin me tapaamme jakeessa 29?
- Mikseivät Agrippa ja Festus suuttuneet siitä, että Paavali niin selvästi koetti käännyttää heitä?
- Vielä kerran: miten Paavali suhtautui inestisuhteessa eläviin Agrippaan ja Berenikeen?

Jakeet 30–32

- Miksi ylhäiset kuulijat poistuivat paikalta juuri tässä vaiheessa?
- Miten maaherra ja kuningas olivat tulleet vakuuttuneiksi siitä, ettei Paavali ollut mikään rikollinen?
- Luuletteko, että Paavalia harmitti nyt se, että hän oli tullut vedonneeksi keisariin? Miksi, miksi ei?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Jälkikirjoitus: Festus kuoli parin vuoden kuluttua virantoimituksessa. Herodes Agrippa II eli vielä 35 vuotta eikä mennyt koskaan naimisiin. Berenike ryhtyi juutalaissodan alettua kenraali Tiituksen rakastajattareksi. Ehkä heidän mieleensä nousi joskus muisto, miten Paavali oli koettanut heitä käännyttää.

Lopuksi: Kiitos, Jeesus, että sinä olet avannut meidän silmämme, saattanut meidät pimeydestä valoon ja Saatanan vallasta Jumalan luo. Kiitos että olet antanut meille syntimme anteeksi ja perintöosan pyhitettyjen joukossa. (Rukous mukailtu jakeen 18 mukaan.)

41. PAAVALI MYRSKYSSÄ (Apt. 27:1–32)

Aluksi: Tämä luku sisältää yhden tarkimmista kuvauksista, joita antiikin ajan Välimeren purjehduksesta on säilynyt. Vuosi oli 59, kun Roomaan lopulta lähdettiin. Me-muoto todistaa, että Luukas oli mukana. Sadanpäällikkö Julius ja muutamat sotilas veivät Roomaan saman tien muitakin vankeja. Kuten olemme jo edellä todenneet, he joutuivat vastaamaan omalla hengellään vankien karkaamisesta. 2000 vuotta sitten purjelaivoissa oli yleensä vain yksi iso neliskulmainen purje ja joskus myös pieni etupurje. Paavali oli kokenut haaksirikon kolme kertaa tätä ennenkin ja ajalehtinut meressä vuorokauden (2. Kor. 11:25). Katsokaa karttaa: aluksi purjehdittiin Välimeren rannikkoa Kesareasta Sidoniin, jonne oli noin 120 km matka.

Jakeet 1–3

- Miettikää, millaisia ongelmia Julius sotilaineen kohtasi kuljettaessaan vankijoukkoa Roomaan?
- Mitä se osoittaa, että Julius päästi Paavalin pois silmistään jo Sidonissa?
- Arvaus: mikä Paavalia vaivasi, kun hänen oli saatava hoitoa vain vuorokauden merimatkan jälkeen?

Jakeet 4–8. Katsokaa karttaa. Myrassa vaihdettiin rannikkoaluksesta valtamerilaivaan, jossa oli 276 matkustajaa ja viljalasti. Viljasta sai paljon rahaa talvella Roomassa. Knidos oli Vähän Aasian lounaiskärjessä sijaitseva kaupunki.

- Montako kilometriä oli purjehdittava Sidonista Myraan? Entä Myrasta Kreetan etelärannikolle?
- Mikä teki laivan matkanteon kovin hitaaksi ja hankalaksi?
- Kuvitelkaa, millaisia hankaluuksia tuon ajan purjehtimiseen sisältyi, varsinkin vastatuulella? (Jos joku tietää jotain purjelaivoista tai antiikin ajan purjehduksesta, niin kertokoon siitä toisillekin.)
- Miettikää, millaiset olosuhteet purjelaivalla vallitsivat, kun siellä oli 276 matkustajaa ja miehistön jäsentä? Miten Paavali näistä haasteista selvisi, hänhän ei ollut ihan tervekään?

Jakeet 9–12. Paastopäivä osui vuonna 59 lokakuun 5. päivään. Välimerellä purjehtiminen lopetettiin yleensä lokakuun ja helmikuun väliseksi ajaksi.

- Miten vanki Paavali rohkeni ruveta neuvomaan laivuria ja sadanpäällikköä?
- Miksi oli tärkeää, että Paavali sanoi sanottavansa, vaikkei häntä kuunneltukaan?
- Miten arvioisitte aluksen omistajan ja laivurin riskinottoa: oliko heillä pätevä syy lähteä purjehtimaan Kreetan läntisempään satamaan?

Jakeet 14–19

- Jos olet koskaan ollut myrskyssä merellä, kerro millaista se oli. (Mikä ero on joutua myrskyyn ruotsinlaivalla tai antiikin purjelaivalla?)
- Mihin viiteen varokeinon laivan väki ryhtyi ja miksi (16–19)?
- Mitä se vaikutti laivaan, että sen lastia ja irtainta tavaraa heitettiin mereen?
- Miksi Luukas käyttää niin paljon palstatilaa kuvatakseen tämän purjehduksen pienimmätkin yksityiskohdat?

Jakeet 20–26

- Miksi Paavali ei menettänyt pelastumisen toivoa, vaikka jopa hänen matkatoverinsa Luukas ja Aristarkos sen menettivät? Puhumme nyt ajasta ennen enkeli-ilmostystä.
- Millaisiin Jumalan lupauksiin me voimme tarttua oman myrskymme keskellä?
- Mitä luulette Paavalin tehneen laivalla myrskyn riehuessa ympärillään päivästä toiseen?
- Mitä kapteeni ja laivan omistaja tekivät; heistähän ei puhuta mitään jakeen 11 jälkeen?
- Muut matkustajat huusivat varmaan meren jumala Neptunusta avukseen. Mikä ero oli Paavalin uskossa verrattuna heidän uskoonsa?
- Kuvitelkaa sitä tilannetta, missä Paavali tämän pienen puheensa piti: miltä laivassa näytti, mitä ääniä kuului, missä kunnossa oli puhuja, entä kuulijat?
- Mitä ajattelette siitä, että Paavali aloitti puheensa sanomalla: ”Johan minä sen sanoin”?
- Mikä tekee teihin suurimman vaikutuksen Paavalin puheessa myrskyn keskellä?
- Paavali oli saanut Jeesukselta kaksi kertaa lupauksen, että hän pääsee Roomaan. Miksi enkelin piti antaa sama lupaus vielä kolmanteenkin kertaan?
- Miksi Jumala tahtoi antaa Paavalille lahjaksi hänen kanssamatkustajansa (24)?
- Arvatkaa, moniko prosentti laivalla olevista ihmisistä uskoi enkelin lupaukseen: ettei ainoakaan matkustaja, lapsi sen enempää kuin vanhuskaan, hukkuisi?
- Miten sadanpäällikkö Julius ehkä Paavalin sanoihin suhtautui?

Jakeet 27–32. Maan lähestymisen voi aistia pimeälläkin pilvistä, linnuista ja aaltojen äänestä. ”Syli” tarkoittaa vajaata kahta metriä.

- Mitä ihmisen psyykeen ja ruumiin kuntoon vaikuttaa se, että hän elää kaksi viikkoa hirvittävän kuolemanpelon vallassa?
- Miksi merimiehet päättivät paeta salaa ja juuri tässä vaiheessa? (Ks. myös jakeita 42.)
- Mistä Paavali ymmärsi, että merimiehet olivat karkaamassa?
- Miksi laivan väki ei olisi voinut pelastua, jos merimiehet olisivat päässeet karkuun?
- Mitä osoittaa sotamiehistä se, että he päästivät ainoan pelastusveneensä tuuliajolle?
- Missä on armon evankeliumi näissä jakeissa?

Lopuksi: Jeesus sanoi myrskyssä samat sanat Paavalille kuin mitkä hän oli sanonut opetuslapsilleen: ”Älä pelkää!” Meidänkään ei tarvitse pelätä mitään, kun hän on ”samassa veneessä” kanssamme. Myrskykin kääntyy silloin parhaaksemme ja kuolema voitoksemme.

43. HAAKSIRIKKO JA MALTA (Apt. 27:33–28:10)

Aluksi: Paavalia oltiin viemässä Roomaan, kun purjealus joutui syksyisellä Välimerellä hirveän koillismyrskyn kouriin. Mukana oli sympaattinen sadanpäämies Julius muutaman sotilaan kera ja Paavalin kaksi matkatoveria, yhteensä 276 matkustajaa ja miehistön jäsentä. Apostolien tekojen mukaan Paavali oli tehnyt jo 11 purjehdusmatkaa tähän mennessä ja matkustanut merellä noin 5000 km.

Jakeet 33–38

- Palauta mieleesi, mikä päivä oli tasan kaksi viikkoa sitten. Missä kunnossa olisit tällä hetkellä, jos olisit ajelehtinut koko tämän ajan merellä syömättä ja nukkumatta kunnolla?
- Millä tavalla Paavali osoitti johtajuutta tuossa tilanteessa ja miksi juuri hän eikä laivan päällystö?
- Miksi ravinnon nauttiminen oli elintärkeää tuossa tilanteessa?
- Millä tavalla Paavali sai 275 ihmisen pakokauhun asettumaan?
- Mikä on edellytyksenä sille, että kristitty pystyy toimimaan näin asianmukaisesti kriisitilanteessa?
- Mistä Paavali ehkä kiitti Jumalaa ruokarukouksessaan?
- Minkä verran luulette viljalastin menetyksen harmittaneen laivan omistajaa ja kapteenia?

Jakeet 27:39–41

- Selittäkää omin sanoin, mitä laivalle tuona aamuna tapahtui?
- Kuvitelkaa matkustajien tunnelmia laivan alkaessa hajota. Mitä heille olisi tapahtunut, jollei Paavali olisi saanut heitä vähää aikaisemmin syömään ja rauhoittumaan?

Jakeet 27:42–44. Muistamme, että vartiosotilaat joutuivat vastaamaan omalla hengellään karkuuttamistaan vangeista. Nämä sotilaat olivat vasta äsken estäneet merimiehiä pakenemasta laivasta.

- Kuinka sotamiehet voivat suunnitella vankien tappamista tuossa tilanteessa 42?
- Miksi Julius tahtoi pelastaa Paavalin, ja miten hän otti nyt laivan johtajuuden käsiinsä?
- Mitkä seikat vaikuttivat siihen, että kaikki nälän heikentämät ihmiset selvisivät rannalle?
- Mitä haaksirikkoisten mielessä ehkä pyöri, kun he huomasivat Paavalin ennustuksen toteutuneen?
- Jos joku voi olla tämän jälkeen uskomatta Paavalin Jumalaan, niin mistä se johtui?

Jakeet 28:1–2

- Miksi Maltaan asukkaat olivat erityisen ystävällisiä haaksirikkoisille?
- Miten paljon puuta nuotiossa piti olla, että melkein 300 ihmisen vaatteet saatiin kuivatetuiksi?

Jakeet 3–6. Tekstissämme puhutaan kyyistä, mutta käärme oli varmasti myrkyllisempi kuin Suomen kyyt, koska sen pureman ajateltiin johtavan aina kuolemaan.

- Miksi Paavalikin, vanha (60 v.) ja sairas mies, osallistui risujen keräämiseen?
- Mitä sinä tekisit, jos kuolettavan myrkyllinen käärme riippuisi hampaistaan kädessäsi?
- Miten Paavali voi olla kylmän rauhallinen myrkkykäärmeen riippuessa kädestään? (Luuletteko että hän muisti Jeesuksen luvanneen, ettei käärmeen myrky vahingoittaisi kristittyjä, Mk. 16?)
- Mikä oli Saatanan suunnitelma tuon kyykäärmeen suhteen, että Jumalan suunnitelma?
- Mitä mieltä olette siitä Lutherin ajatuksesta, että missä Saatana toimii, siellä toimii Jumalakin?
- Mitä sadanpäällikkö Julius tästä kaikesta ajatteli? Mitä hän ehkä kertoi Paavalista Roomassa?

Jakeet 7–8 Maltalla tavataan ”Maltan kuumetta”, joka johtuu vuohenmaidosta ja kestää keskimäärin 4 kk. Vanhalle ihmiselle noin pitkä kuumejakso voi olla hengenvaarallinen. Vanhan käänös: ”punatauti”.

- Miksi Publius otti haaksirikkoiset kotiinsa ja miksi juuri kolmeksi päiväksi? (Keitä Luukas tarkoitti sanalla ”me” – kaikkia haaksirikkoisia vai vain Paavalin seuruetta? Perustelkaa kantanne.)
- Mikä siinä on pahinta, jos oma vanhempi on vakavasti sairas?
- Mikä oli Paavalin motiivi, kun hän paransi omasta aloitteestaan Publiuksen isän?

Jakeet 9–10. Jae 9 luetaan molemmista käänöksistä.

- Mitä se vaikutti Maltaan arkeen ja elämään, että tuona talvena kaikki saaren sairaat parantuivat?
- Mitä luulette: perustettiin Maltalle tuona talvena kristillinen seurakunta? (Miksei Luukas puhu siitä mitään, vaikka hän mainitsee tunnontarkasti kaikki matkan pysähdyspaikat?)
- Arvaus: moniko prosentti haaksirikkoutuneista kääntyi myöhemmin kristityiksi? Entä maltalaisista? Kääntyikö Julius?
- Muut vangit saattoivat olla kuolemaan tuomittuja miehiä, jotka vietiin Rooman areenalle taistelemaan petoja vastaan. Miettikää tätä merimatkaa heidän kannaltaan?
- Miten seurue eli ehkä kolme talvikuukautta Maltalla? Miten Paavali tuon ajan käytti? Entä Luukas?
- Mitä luulette noiden haaksirikkoisten kertoneen sukulaisilleen ja tuttavilleen merimatkastaan?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: ”Yksikään teistä ei menetä hiuskarvaakaan päästään”, lupasi Paavali haaksirikkoisille. Jeesus on luvannut saman asian omilleen: ”Te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden. Mutta ei hiuskarvaakaan teidän päästänne katoa.” (Luuk. 21:17–18). Näin mekin olemme Paavalin tavoin Vapahtajan suojeluksessa, kohtasimme näinä lopun aikoina millaisia myrskyjä hyvänsä.

43. KAIKKI TIET VIEVÄT ROOMAAN (Apt. 28:11–31)

Aluksi: Mahdollisesti Rooman seurakunta sai alkunsa jo ensimmäisenä helluntaina Jerusalemissa kastettujen diasporajuutalaisten toimesta. Vaikka Paavali ei ollut käynyt tätä ennen tuossa maailman pääkaupungissa, hän tunsi 25 seurakunnan jäsentä nimeltä (Room. 16). Varmaan nämä Roomalaiskirjeessä mainitut ystävät ja heidän perhekuntansa olivat juuri niitä, jotka tulivat Forum Appiille Paavalia vastaan. Roomalaiskirjeessä Paavali oli myös ilmaissut halunsa tulla tervehtimään kyseistä seurakuntaa.

Jakeet 11–14

- Katsokaa kartasta ne neljä etappia, jotka Paavalin ohitti matkallaan Maltalta Roomaan. Kuinka pitkiä niiden välimatkat olivat?
- Mitä se osoittaa, että Paavalin nimi tunnettiin Puteolin kristillisessä seurakunnassa?
- Miten Julius voi suostua viikon viivytykseen Puteolissa? (Arvaus: missä muut vangit olivat?)

Jae 15. Puteoliin asti päästiin laivalla, siitä eteenpäin piti kävellä 200 km. Forum Appiista Roomaan oli 65 km ja Tres Tabernaesta 50 km. Priscilla ja Aquilaskin asuivat Roomassa tuohon aikaan.

- Miettikää, miten Paavali voi tuntea nimeltä vähintään 25 Rooman kristittyä, vaikkei ollut tuossa kaupungissa koskaan käynytkään?
- Miksi joukko Rooman kristittyjä halusi kulkea koko tuon pitkän matkan Paavalia vastaan?
- Mistä kristittyjen rakkaus Paavalia kohtaan johtui?
- Mikä roomalaisten kristittyjen tulossa rohkaisi Paavalia erityisesti?

Jae 16. Roomalaisten ”custodia militaris” tarkoitti, että vangin annettiin asua omissa asunossaan, mutta kahlehdittuna ja vartijan silmälläpidon alaisena.

- Miettikää, mitkä kaikki seikat saivat Rooman vankeinhoitolaitoksen kohtelevaan Paavalia noin lempeästi? (Minkä verran luulette Juliuksen vaikuttaneen asiaan? Entä syytekirjelmän, joka oli annettu Juliuksen vietäväksi? Jos kirje oli kadonnut haaksirikossa, miten silloin toimittiin?)
- Arvaus: kuka hankki asunnon ja maksoi Paavalin vuokran ja ruuan kahden vuoden ajalta?
- Mitä kahleet ja ainainen vartijan silmälläpito ehkä vaikuttivat Paavalin arkeen?

Jakeet 17–20

- Miksi Paavali halusi tavata näin pian juutalaisten johtomiehet Roomassa?
- Mitä Paavali tahtoi sanoa maanmiehilleen pienen puheensa kautta? (Mikä oli Paavalin suhde omaan kansaansa tässä vaiheessa? Miksi Paavali ei syyttänyt Jerusalemin juutalaisia mistään?)
- Kirjeissään Paavali sanoo olevansa kahleissa Kristuksen tähden. Miksi hän käyttää jakeessa 20 ilmausta ”Israelin toivon tähden”? Mitä hän sillä tarkoittaa?

Jakeet 21–24

- Rooman juutalaiset olivat kuulleet **kristinuskon** kritiikkiä, mutta miten on mahdollista, etteivät Jerusalemin juutalaisten **syytökset Paavalia kohtaan** olleet kantautuneet heidän korviinsa?
- Mitä se osoittaa Rooman juutalaisista, että he olivat joka tapauksessa kiinnostuneita kuulemaan, mitä Paavalilla olisi heille sanottavaa?
- Miettikää, mikä oli Paavalin puheen punainen lanka hänen selittäessään maanmiehilleen Vanhaa testamenttia kokonaisen päivän ajan? (Mitä kaikkea 12 tunnissa saa sanotuksi?)

Jakeet 25–28. Mahdollisesti tämä oli viimeinen kerta, kun Paavali evankelioi maanmiehiään. Jeesuskin oli lainannut näitä Jesajan sanoja.

- Juutalaiset istuivat joka sapatti synagogassa kuulemassa Jumalan sanaa. Millä tavalla he pystyivät ummistamaan silmänsä, korvansa ja sydämensä Jumalan puheelta?
- Mitä ajattelette siitä, että Paavalin piti sanoa näin kovat sanat maanmiehilleen viimeiseksi sanoikseen Apostolien teoissa?
- Missä mielessä Paavalin viimeiset sanat Apostolien teoissa ovat profeettallisia?
- Soveltakaa Jesajan sanat oman aikamme suomalaisiin ja muihin länsimaalaisiin.
- Miten me voisimme vaikuttaa siihen, ettei kuulemamme Jumalan sana paaduttaisi meitä?

Jakeet 30–31

- Millä kaikilla tavoilla Paavalin vankeus muuttui Jumalan valtakunnan voitoksi?
- Kahden vankilavuoden aikana syntyivät Efesolaiskirje, Kolossalaiskirje ja kirje Filemonille, mahdollisesti myös Filipiläiskirje. Mikä on ollut Paavalin kirjeiden merkitys kristikunnalle?
- Mikä sai kristityt eri puolilta Rooman valtakuntaa tulemaan Paavalin vuokrahuoneeseen?
- Miten Paavalin vartioiminen ehkä vaikutti roomalaisiin vanginvartijoihin?
- Missä tässä tekstissä on armon evankeliumi?

Lopuksi: Kiitos, Jeesus, että olet lähettänyt pelastussanomasi Suomeen ja mekin olemme saaneet kuulla ja uskoa sen!

44. VANKEUDESSA SYNTYNYT POIKA (Apt. 28:30–31, Kirje Filemonille)

Aluksi: Paavalin ollessa kotiarestissa Roomassa hänen vuokrahuoneeseensa ilmestyi eräänä karannut orja, Onesimos. Kävi ilmi, että nuori mies oli palvellut orjana kristityssä perheessä Kolossassa, mutta lähtenyt karkuun ja ilmeisesti varastanut matkarahansa. Onesimos matkusti Roomaan 1600 km päähän ja hakeutui siellä Paavalin vuokrahuoneistoon, jossa hän tuli uskoon. Nyt Paavali lähetti Onesimoksen takaisin isäntänsä luo kirjeen kera. Orjia oli Rooman valtakunnan 50 miljoonasta asukkaasta 5–10

Alustavat kysymykset

- Mitä Rooman valtakunnassa olisi tapahtunut, jollei karanteita orjia olisi rangaistu ollenkaan?
- Mitä olisi tapahtunut, jos Rooman valtakunnan kaikki orjat olisi vapautettu yhtenä päivänä? Filemon, jakeet 1–3. Nyt kuulemme Onesimoksen isännän, emännän ja heidän poikansa nimen.
- Mikä ero on tavallisen vangin ja Jeesuksen Kristuksen vangin välillä? (Miten nämä kaksi suhtautuvat vankeuteensa?)
- Vankeus on aina ollut suuri häpeä. Miksi vangin ystäväkin saattaa hävetä vankia?
- Miten Paavali kuvaa kirjeensä saajia?
- Mitä kaikkea sisältää toivotus jakeessa 3?
- Millaista on sen ihmisen elämä, jolla on osanaan armo ja rauha? Entä sellaisen, jolla ei niitä ole?

Jakeet 4–7

- Mitä saamme selville Filemonin uskosta ja rakkaudesta näiden jakeiden kautta?
- Miten tuollainen mies kuin Filemon voi olla orjanomistaja?

Jakeet 8–12. Onesimos oli yleinen orjan nimi ja tarkoittaa ”hyödyllistä”. Jos karannut orja saatiin kiinni, rangaistuksena oli kova ruoskinta, joskus jopa kuolema. Näin koettiin ehkäistä karkaamisia ja orjakapinoita.

- Miettikää, miksi Onesimos oli karannut kristityn perheen luota?
- Miksi Onesimos oli etsiytynyt Roomassa juuri Paavalin kortteeriin?
- Miettikää, miksi Onesimos oli ollut siihen asti hyödytön isännälleen?
- Mikä koskettaa sydäntäsi siinä tavassa, miten Paavali kuvailee Onesimosta?
- Mitä Paavali tarkoittaa kutsuessaan Onesimosta ”omaksi sydämeekseen”?

Jakeet 13–16

- Mikä sai Paavalin luopumaan noin tarpeellisesta ja rakkaasta ihmisestä?
- Mikä oli tämän kirjeen kirjoittamisen tarkoitus?
- Miksei Paavali käskenyt Filemonin päästää Onesimosta vapaaksi?
- Mitä Paavali tarkoitti jakeilla 15–16?
- Miten kristityn orjan osa kristityssä perheessä erosi ei-kristityn orjan osasta ei-kristityssä perheessä?
- Katsokaa jaetta 16 ja miettikää, miten kristillinen kirkko vaikutti orjuuden loppumiseen Rooman valtakunnassa ilman orjakapinaa tai vallankumousta?

Jakeet 17–19

- Miten Paavali muistuttaa Jeesusta näissä jakeissa?
- Mistä Paavali olisi saanut rahaa Onesimoksen velkojen maksuun, jos Filemon olisi häneltä sitä vaatinut?
- Mitä tarkoittaa, että Filemon oli velkaa Paavalille oman itsensäkin?

Jakeet 21–25

- Mistä voimme päätellä, ettei Onesimos saanut selkäänsä palatessaan Filemonin luo?
- Mitä mielestänne osoittaa se seikka, että tämä kirje on päätynyt pyhiin kirjoituksiin?
- Mitä lopussa olevat nimet osoittavat meille Paavalin vankeuden luonteesta Roomassa?
- Kirje Filemonille lähetettiin Kolossalaiskirjeen mukana. Vetäjä lukee Kol. 4:7–9. Mitä jakeen 4:9 luonnehdinta osoittaa Onesimoksen asemasta kristittyjen keskuudessa?
- Kirkkoisä Ignatius Antiokialaisen mukaan Efesossa vaikutti 80–90 luvuilla piispa nimeltä Onesimos. Jos hän oli sama mies kuin tekstimme Onesimos, mitä lisävaloa se tuo tähän pieneen kirjeeseen?

Jakeet Apt. 29: 31–31. Varmasti Paavali pääsi keisari Neron eteen; Jeesushan oli sen hänelle luvannut (27:24).

- Jakeesta 30 käy ilmi, että Luukas tiesi Apostolien tekoja lopetellessaan Paavalin vankeuden keston. Miksi hän ei siis kertonut mitään oikeudenkäynnistä eikä paljastanut sen lopputulosta?
- Millaisen kuvan olet saanut Luukkaasta ihmisenä ja kirjailijana?

Lopuksi: Seuraavat jakeet kertovat, miten Herra käänsi Paavalin vankeuden valtakuntansa voitoksi: ”Veljet, tahdon teidän tietävän, että se, mitä minulle on tapahtunut, onkin ollut eduksi evankeliumille. Koko henkivartiostolle ja kaikille muillekin on käynyt selväksi, että olen vangittuna Kristuksen tähden. Useimmat täkäläiset veljet ovat Herraan luottaen saaneet minun kahleistani lisää rohkeutta ja julistavat Herran sanaa entistä pelottomammin. (Fil. 1:12–14.) Näin Herra voi kääntää hyväksi sinunkin elämäsi raskaimmat vaiheet.

45. VIIMEISET TERVEISET (2. Tim. 1:8–12; 16–18 ja 2:8–13 ja 4:6–18)

Aluksi: Paavali vapautui Rooman vankeudesta vuonna 62 ja teki vielä matkan perustamiinsa seurakuntiin. (Se käy ilmi mm. Tiituksen kirjeestä.) Kävikö hän Espanjassakin, sitä emme tiedä. Neron vainojen alettua hänet pidätettiin uudelleen. Tämä vankeus oli kovempi kuin ensimmäinen, mutta yhä Paavali sai kirjoittaa kirjeitä ja ottaa vastaan vieraita. Nyt apostoli tajusi kuitenkin loppunsa olevan lähellä ja kirjoitti viimeisen kirjeen hengelliselle pojalleen Timoteukselle, joka toimi silloin Efesoksen seurakunnan paimenena.

Jakeet 1:8–12

- Mikä olisi ehkä saanut Timoteuksen häpeämään todistusta Herrastaan?
- Mikä olisi ehkä saanut Timoteuksen häpeämään Paavalia?
- Jakeissa 9–10 Paavali siteeraa jotain alkukirkon virttä. Se hypätään yli.
- Mikä oli Paavalin oma käsitys siitä, miksi hän joutui kärsimään?
- Katsokaa jaetta 12. Mikä oli Paavalin lohdutus hänen viimeisen vankeutensa aikana? (Mitä hänen haltuunsa oli uskottu ja miten Herra sen varjelisi?)

Jakeet 1:15–18. Monet Aasian maakunnan kristityt häpesivät myöntää olevansa vangitun Paavalin ystäviä.

- Mitä ajattelette siitä hylkäämisestä, jonka Paavali joutui kokemaan ennen kuolemaansa?
- Jakeesta 3:19 saamme tietää, että Onesiforos asui Efesoksessa. Katsokaa karttaa ja miettikää, miksi Onesiforos päätti matkustaa Roomaan saakka ja etsiä Paavalin käsiinsä?
- Mikä sai Onesiforoksen toimimaan tällä tavalla, vaikka hän tiesi voivansa joutua vaikeuksiin?

Jakeet 2:8–10

- Mitä Jeesuksen ylösnousemus merkitsi vankilassa istuvalle Paavalille?
- Mikä ehkä tuntuu pahimmalta siitä kristitystä, jota kohdellaan kuin rikollista?
- Mitä Paavali tarkoittaa sanoessaan, ettei Jumalan sana ole kahleissa?
- Mitä mieltä olette: onko Jumalan sana kahleissa Pohjois-Koreassa? Entä Suomessa?
- Miten Paavalilla on kanttia sanoa jae 10?

Jakeet 4:6–8. Jakeet 7–8 viittaavat olympialaisten juoksukilpailuun, jonka voittajan päähän asetettiin laakeriseppelä.

- Mitä Paavali tarkoittaa puhuessaan kuolemastaan uhrikuolemana?
- Mitkä asiat Paavalin elämässä olivat muistuttaneet maratonjuoksua?
- Miksi Paavali mainitsee sen itsestään selvältä tuntuvan asian, että hän on ”säilyttänyt uskonsa”?
- Miksi Paavali nimittää voitonseppelettä vanhurskauden sepeleeksi? (Kenen vanhurskaudesta tässä on kysymys? Mistä hyvästä Paavali uskoo saavansa Jeesukselta juuri **vanhurskauden** sepeleen?)

Jakeet 4:9–13. Timoteus on siis tässä vaiheessa Efesoksen seurakunnan paimen.

- Mitä inhimillisiä piirteitä Paavalista paljastuu näissä jakeissa?
- Katsokaa myös jaetta 21a. Miksi Paavali toivoi Timoteuksen tulevan luokseen ja jättävän toisille tärkeän tehtävänsä Efesoksen seurakunnassa?
- Mistä saattoi johtua, että Paavalin työtoveri Demas oli mieltynyt tähän maailmaan ja jättänyt Paavalin?
- Markus oli ollut Paavalin luona tämän edellisen vankeuden aikana. Millaista apua apostoli ehkä toivoi saavansa häneltä viimeisen vankeutensa aikana?
- Mikä sai Luukkaan pysymään apostolin luona tämän kuolemaan asti? (Vielä kerran: miksei hän kirjoittanut Apostolien tekoihin mitään näistä Paavalin viimeisistä vaiheista?)
- Vanhan testamentin tekstit kirjoitettiin yleensä pergamentille eli eläinten nahalle. Mitä apostolista osoittaa se, että hän kaipasi Raamatun käärojä Rooman vankisellissäkin?
- Miksi Paavali ei yksinkertaisesti ostanut uutta viittaa suojautuakseen vankisellin kylmyyttä vastaan?

(Jakeet 4:14–15 hypätään yli.)

Jakeet 4:16–18. Tässä tarkoitetaan varmaankin sitä oikeudenkäyntiä, jossa Paavali oli tuomittu viimeiseen vankeuteensa. Rooman lain mukaan syytetyn ystävät saivat puolustaa häntä oikeudenkäynnissä.

- Miten on mahdollista, että ystävät lipesivät Paavalin oikeudenkäynnistä?
- Miten Paavali voi olla katkeroitumatta tästä viimeisestä hylkäyksestä?
- Yhtäältä Paavali tiesi kuolevansa (jae 6), ja toisaalta hän sanoi pelastuvansa (jae 18). Miten tämä ristiriita on selitettävissä? (Miten Herra siis pelasti Paavalin kaikesta pahasta?)

Kokoava kysymys

- Millainen kokonaiskuva teille jäi Paavalista ihmisenä, kristittynä ja lähetystyöntekijänä?

Ilosanoma: Paavalin marttyyrikuolema tapahtui niin, että hänen päänsä lyötiin miekalla poikki. Rooman kansalaista ei näet saanut ristiinnaulita, polttaa roviolla eikä syöttää leijonille areenalla. Eusebius mainitsee Paavalin kuolinajaksi vuoden 67, mutta ilmeisesti hän kuoli jo paria vuotta aikaisemmin. Samaan vainoon ja samaan kaupunkiin päättyi myös Pietarin elämä. Timoteuskin joutui vangiksi pian tämän jälkeen, mutta hänet vapautettiin (Hepr. 13:23). Näin Herra oli siis johtanut kristillistä kirkkoa ja antanut armonsa evankeliumin levitä ympäri maailmaa sen ensimmäisten 30–40 vuoden aikana.